

VILNIAUS UNIVERSITETAS
ŠIAULIŲ AKADEMIJA

MUZIKOS PEDAGOGIKOS STUDIJŲ PROGRAMA

MONIKA VALANTONYTĖ

Magistro studijų baigiamasis darbas

**KONCERTŲ ORGANIZAVIMAS SKIRTINGO AMŽIAUS MOKINIŲ
NEFORMALIOJOJE MUZIKINĖJE VEIKLOJE: PEDAGOGŲ POŽIŪRIO
ANALIZĖ**

Darbo vadovė prof. dr. Diana Strakšienė

Šiauliai, 2023

**Studijuojančiojo, teikiančio baigiamąjį darbą,
GARANTIJA**

WARRANTY of Final Thesis

Vardas, pavardė <i>Name, Surname</i>	Monika Valantonytė
Padalinys <i>Faculty</i>	Šiaulių akademija <i>Šiauliai Academy</i>
Studijų programa <i>Study Programme</i>	Muzikos pedagogika <i>Music Pedagogy</i>
Darbo pavadinimas <i>Thesis topic</i>	Koncertų organizavimas skirtingo amžiaus mokinių neformaliojoje muzikinėje veikloje: pedagogų požiūrio analizė <i>Organization of Concerts in Non-Formal Musical Activities of Students of Different Ages: Analysis of the Views of Teachers</i>
Darbo tipas <i>Thesis type</i>	Baigiamasis darbas <i>Final Thesis</i>

Garantuoju, kad mano baigiamasis darbas yra parengtas sąžiningai ir savarankiškai, kitų asmenų indėlio į parengtą darbą nėra. Jokių neteisėtų mokėjimų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

I guarantee that my thesis is prepared in good faith and independently, there is no contribution to this work from other individuals. I have not made any illegal payments related to this work.

Šiame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos yra pažymėtos literatūros nuorodose.

Quotes from other sources directly or indirectly used in this thesis, are indicated in literature references.

Aš, Monika Valantonytė, pateikdamas (-a) šį darbą, patvirtinu (pažymėti)

I, Monika Valantonyte, by submitting this paper confirm (check)

Embargo laikotarpis
Embargo Period

Prašau nustatyti šiam baigiamajam darbui toliau nurodytos trukmės embargo laikotarpį:
I am requesting an embargo of this thesis for the period indicated below:

_____ mėnesių / *months*
(embargo laikotarpis negali viršyti 60 mėn. / *an embargo period shall not exceed 60 months*).

Embargo laikotarpis nereikalingas / *no embargo requested*.

Embargo laikotarpio nustatymo priežastis / *Reason for embargo period:*

--

Valantonytė M. Koncertų organizavimas skirtingo amžiaus mokinių neformaliojoje muzikinėje veikloje: pedagogų požiūrio analizė: muzikos pedagogikos magistro darbas / vadovė prof. dr. D. Strakšienė; Vilniaus universitetas, Šiaulių akademija. – Šiauliai, 2023. 73 p.

SANTRAUKA

Koncertinė veikla – viena ryškiausių neformaliojo muzikinio ugdymo formų, kuri skatina lyderystę, motyvaciją, teigiamą emocinę būklę. Kad muzikiniai pasirodymai būtų efektyvus neformaliosios muzikinės veiklos komponentas, pasirodymų įgyvendinimui būtina apibendrinti veiksnius, galinčius pajvairinti muzikinę veiklą ar nulemti pasirodymų kokybę. Šio darbo tyrimo objektas – koncertų organizavimas neformaliojoje muzikinėje veikloje. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti koncertų organizavimo ypatumus neformaliojoje muzikinėje veikloje. Tyrimui iškelti uždaviniai: apibrėžti neformaliojo muzikinio ugdymo sampratą; apžvelgti neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos formas bei veiklos turinį; apžvelgti koncertinių pasirodymų teorinį aspektą, pagrindinius rengimo etapus; atskleisti koncertinių pasirodymų organizavimo raiškos galimybes; atlikti kokybinį turimą, atskleidžiantį pedagogų požiūriu svarbiausius koncertinių pasirodymų organizavimo ypatumus. Atlikus mokslinių šaltinių analizę ir empirinį (kokybinį) tyrimą, gautos šios išvados: neformalusis muzikinis ugdymas – viena populiariausių neformaliojo švietimo krypčių, pagrįsta orientuota muzikine veikla, skatinančia asmeninį muzikinį tobulėjimą; neformalusis muzikinis ugdymas, iš kitų veiklos krypčių, išsiskiria palankiomis galimybėmis aktyviai dalyvauti viešojoje veikloje; koncertas apibūdinamas kaip tikslingai planuojamas, organizuojamas renginys, vykstantis suplanuotu laiku; koncertiniuose pasirodymuose aktyviai naudojamos įvairios muzikinės/meninės raiškos priemonės – kūno perkusijos, šokio, judesio elementai, kūrinių interpretacija, publikos įtraukimas, scenos apipavidalinimas dekoracijomis, apšvietimo bei vizualiniai sprendimai, padedantys pajvairinti muzikinių pasirodymų turinį; pagrindiniai organizacinio proceso veiksniai yra komandinio darbo organizavimas, renginio sklaida, reklama, biudžetas ir techninė dalis; meninio proceso veiksniams priskirtas atlikėjų įvaizdis, pasirodymų kokybė, repertuaras, scenos apipavidalinimas bei scenarijus; koncertine veikla skatinama ugdytinių drąsa, pasitikėjimas savimi; koncertų organizavimo procese susiduriama su skirtinga ugdytinių scenine patirtimi ir įgūdžiais, t.y. mažesnieji ugdytiniai pasižymi drąsos, kantrybės stoka, mažesne ištverme, ribotomis judesio galimybėmis. Vyresniųjų muzikinėje veikloje pastebimas brandumas, lankstumas, didesnis pasitikėjimas savimi, savarankiškumas.

Esminiai žodžiai: koncertai, organizavimas, neformalioji muzikinė veikla, pedagogų požiūris.

Valantonytė M. Organization of Concerts in the Non-Formal Musical Activities of Students of Different Ages: Analysis of the Views of Teachers: Master's thesis in Music Pedagogy / Research Advisor Prof. Dr. D. Strakšienė; Vilnius University Šiauliai Academy. – Šiauliai, 2023. 73 p.

SUMMARY

Concert activity is one of the most prominent forms of non-formal music education, which promotes leadership, motivation, and a positive emotional state. In order for musical performances to be an effective component of non-formal music activity, for the implementation of performances it is necessary to summarize factors that can diversify music activity or determine the quality of performances. The object of the research of the present thesis is the organization of concerts in non-formal music activity. The aim of the research is to find out the specifics of organizing concerts in non-formal music activity. The objectives set for the research: to define the concept of non-formal music education; to review the forms of the expression of non-formal music education and the content of the activity; to review the theoretical aspect of concert performances, the main stages of preparation; to reveal the possibilities of the expression of organizing concert performances; to conduct a qualitative study revealing the most important features of the organization of concert performances from the point of view of teachers. The following conclusions were obtained after the analysis of scientific sources and the empirical (qualitative) study: non-formal music education is one of the most popular fields of non-formal education based on focused music activities that promote personal musical development; non-formal music education stands out from other fields of activity in terms of favourable opportunities for active participation in public activities; a concert is defined as a purposefully planned, organized event that takes place at a scheduled time; various means of musical/artistic expression are actively used in concert performances – elements of body percussion, dance, movement, interpretation of works, involvement of the audience, designing the stage with decorations, lighting and visual solutions that help to diversify the content of musical performances; the main factors of the organizational process are the organization of teamwork, the dissemination of the event, advertising, the budget and the technical part; the image of the performers, the quality of the performances, the repertoire, the decoration of the stage and the script are assigned to the factors of the artistic process; concert activity promotes students' courage and self-confidence; in the process of organizing concerts, different stage experiences and skills of students are encountered, i.e., younger students are characterized by a lack of courage, patience, lower endurance, limited movement possibilities. Maturity, flexibility, greater self-confidence, and independence are noticeable in the music activities of older student.

Key words: Concerts, Organization, Non-Formal Musical Activities, Views of teachers.

TURINYS

ĮVADAS	2
1. TEORINIS NEFORMALIOSIOS MUZIKINĖS VEIKLOS KONCEPTAS	4
1.1. Neformaliojo ugdymo apibrėžtis, tikslai ir uždaviniai	4
1.2. Neformalųjį muzikinį ugdymą reglamentuojantys švietimo dokumentai	7
1.3. Neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos formos	8
1.3.1. Neformaliojo muzikinio ugdymo įvairovės aspektas	9
1.3.2. Neformaliojo muzikinio ugdymo veiklų turinys	11
1.3.3. Vokalinė raiška kaip viena populiariausių neformaliojo ugdymo formų	15
2. KONCERTŲ ORGANIZAVIMO TEORINIS ASPEKTAS	18
2.1. Koncertinių pasirodymų rengimo etapai	18
2.2. Koncertų organizavimo raiška	21
2.3. Koncertų organizavimo ypatumai skirtingais ugdytinių amžiaus tarpsniais	24
3. PEDAGOGŲ POŽIŪRIS Į KONCERTINIŲ PASIRODYMŲ ORGANIZAVIMO YPATUMUS	30
3.1. Tyrimo metodologija	30
3.2. Tyrimo imtis ir tyrimo eiga	31
3.2. Tyrimo rezultatai	32
IŠVADOS	61
REKOMENDACIJOS	64
LITERATŪROS SĄRAŠAS	65
PRIEDAI	73

IVADAS

Šiuolaikinėje visuomenėje, sparčiai besivystant socialiniams, ekonominiams, moksliniams ir kultūriniais pokyčiams, teorinių žinių nebepakanka. Dabartinės pasaulio normos reikalauja spartaus prisitaikymo naujose gyvenimo situacijose, objektyvaus planavimo, įvairių bendravimo, bendradarbiavimo, veiklų planavimo įgūdžių, kurie gali padėti greitai besikeičiančioje aplinkoje. Siekiant kurti šiuolaikišką, kryptingą mokymosi procesą, kuriamos vis palankesnės sąlygos neformaliajam ugdymui, kaip neatskiriamai ugdymo proceso daliai, kuri tampa vis aktualesnė Lietuvos švietimo kontekste. Sprendžiant dažnai išskylančias nelankomumo, patyčių, socializacijos trūkumo problemas, neformalusis ugdymas yra svarbi ugdymo dalis, galinti ne tik išspręsti šiandienai aktualias problemas, bet ir sukurti saugią, inovatyvią bei informatyvią erdvę. Lietuvos švietimo dokumentuose (Vaikų ir jaunimo kultūrinio ugdymo koncepcija, 2008; Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2012) neformaliojo ugdymo veikla išskiriama kaip viena svarbiausių ugdymo dalių, ugdanti asmens papildomas dalykines kompetencijas ir gebėjimus, įgūdžius, plečianti visapusišką ugdymąsi, skatinanti prisitaikyti kintančioje aplinkoje.

Neformalusis muzikinis ugdymas – viena populiariausių neformaliojo švietimo krypčių, veikianti ne tik muzikos/meno mokyklose, bet ir neformaliojo ugdymo centruose, privačiose įstaigose. Jis grindžiamas orientuota veikla, ugdančia asmeninį tobulėjimą, tenkinančia asmeninius lavinimosi, saviraiškos poreikius (Rekomendacijos dėl meninio ugdymo 2008 – 2009). Muzikinio ugdymo pagalba ugdomas kūrybiškumas, saviraiška, intelektas, emocijos, verbalinės ir neverbalinės raiškos gebėjimai, kurie motyvuoja ugdytinius įsitraukti į visuomeninę veiklą socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje. Neformalusis muzikinis ugdymas savo veiklos turiniu išsiskiria iš kitų veiklos krypčių plačiomis galimybėmis dalyvauti aktyvioje viešojoje veikloje, koncertiniuose pasirodymuose, festivaliuose bei koncertuose. Koncertinė veikla, kaip viena iš neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos formų, užima svarbią vietą ugdymo kontekste. Įvairaus pobūdžio koncertinė veikla skatina lyderystę, motyvaciją, teigiamą emocinę būklę. Kad muzikiniai pasirodymai būtų kaip efektyvus neformaliosios muzikinės veiklos komponentas, pasirodymams būtini veiksniai, lemiantys pasirodymų kokybę: vadybos ir organizavimo pagrindai, viešinimas ir sklaida, finansinis raštingumas, atlikėjai, repertuaras ir kt. Tačiau, nė vienas renginys neapsieitų ir be žmogaus – organizatoriaus, pasižyminčio savikritika, artistišku, savarankišku, gebančiu muzikinę veiklą organizuoti sistemingai ir sėkmingai.

Mokslininkai ir meno pedagogai savo studijose gana plačiai nagrinėja koncertinės veiklos aspektus ir tendencijas: Girdzijauskienė (2005) aptaria muzikos pedagogų požiūrį į kūrybinės raiškos galimybes muzikinėje veikloje, apie neformaliojo ugdymo svarbą kalba Kvieskienė ir kt. (2006), Rogers (2014), Gabnytė-Bizevičienė (2014). Barkauskaitė (2004), Skirmantienė (2013)

nagrinėja neformaliojo ugdymo svarbą socializacijos procese. Ruškus, Žvirdauskas ir Stanišauskienė (2009) tyrime apie neformalųjį ugdymą Lietuvoje išsiaiškino, jog muzikinis ugdymas tik keletu procentų nusileidžia sportiniams neformaliesiems užsiėmimams. Wagen (2007) nuosekliai išskiria pagrindinius renginio organizavimo aspektus, kokybiško renginio organizavimą aptaria ir Gužauskas (2011). Rinkevičius (2005) išskiria elementus, įprasminančius muzikinę veiklą. Girdzijauskienė (2017), Veitaitė (2017), Jucevičiūtė-Bartkevičienė, Krikščiokaitytė (2017) ir Aidukas (2017) aptaria vokalinio ugdymo ypatumus ir svarbiausius aspektus. Rimšaitė ir Umbrasienė (2011) apžvelgia atlikėjui reikalingus praktinius įgūdžius bei teorines kompetencijas, o Seilius (2000) kalba apie vadovui reikalingus organizacinius gebėjimus, valdymo funkcijas.

Nagrinėjant mokslinę, pedagoginę literatūrą pastebėta, kad informacijos koncertų organizavimo neformaliajame muzikiniame ugdyme tema stinga, mokslinių darbų apie neformaliojo ugdymo svarbą bei kokybišką koncertų organizavimą neformaliojoje veikloje trūksta, todėl tai galima traktuoti kaip aktualią pedagoginę problemą.

Tyrimo objektas – koncertų organizavimas neformaliojoje muzikinėje veikloje.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti koncertų organizavimo ypatumus neformaliojoje muzikinėje veikloje.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) apibrėžti neformaliojo muzikinio ugdymo sampratą;
- 2) apžvelgti neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos formas bei veiklos turinį;
- 3) apžvelgti koncertinių pasirodymų teorinį aspektą, pagrindinius rengimo etapus;
- 4) atskleisti koncertinių pasirodymų organizavimo raiškos galimybes;
- 5) atlikti kokybinį tyrimą, atskleidžiantį pedagogų požiūriu svarbiausius koncertinių pasirodymų organizavimo ypatumus.

Tyrimo metodologija. Siekiant iširti, kokie pagrindiniai organizavimo aspektai vyrauja koncertinių pasirodymų rengimo procese, buvo atliktas empirinis (kokybinis) tyrimas, kuris suskirstytas į etapus: 1) teorinis tyrimo idėjos pagrindimas; 2) kokybinio tyrimo planavimas; 3) tyrimo duomenų analizė. Tyrimo duomenys buvo renkami pasitelkiant pusiau struktūrizuotą interviu metodą, siekiant išsiaiškinti pagrindinius koncertinių pasirodymų organizavimo aspektus.

Tyrimo metodai. Mokslinės, pedagoginės, psichologinės literatūros analizė, susistemimas ir apibendrinimas. Kokybinis tyrimas – pusiau struktūrizuotas interviu, gautų duomenų analizė.

Tyrimo imtis ir atranka. Tyrime dalyvavo 8 Šiaulių, Telšių, Ukmergės miestų muzikos pedagogai, užsiimančys neformaliaja veikla ir organizuojantys koncertinius pasirodymus.

Tyrimo etapai ir organizavimas.

Pirmajame etape (2022 m. rugsėjo mėn. – 2023 m. sausio mėn.) atlikta mokslinės, pedagoginės psichologinės literatūros ir teisės aktų analizė, parengta teorinė magistro dalis.

Antrajame etape (2023 m. sausio mėn. – 2023 m. gegužės mėn.) surinkti kokybinio tyrimo duomenys, atlikta tyrimo duomenų analizė.

Darbo naujumas, teorinis ir praktinis reikšmingumas. Atliktas tyrimas aktualus, nes siekta išsiaiškinti esminius koncertinių pasirodymų organizavimo aspektus skirtingais ugdytinių amžiaus tarpsniais bei įvertinti koncertinės veiklos teikiamą naudą ugdytiniams. Darbe nagrinėjamas koncertų organizavimas veiklų turinio, rengimo etapų, muzikinių/meninių sprendimų įtraukimo, požiūrio į skirtingo amžiaus psichosocialines bei fiziologines savybes aspektais. Gauti empirinio (kokybinio) tyrimo duomenys padės koncertinius pasirodymus organizuojantiems pedagogams suprasti bei pasirinkti koncertų organizavimo raiškos priemones, kurios bus naudingos įgyvendinant kokybiškesnę, sėkmingesnę koncertinę veiklą, siekiant sudominti bei motyvuoti ugdytinius, dalyvaujančius neformaliojoje muzikinėje veikloje.

Darbo struktūra. Darbą sudaro santrauka lietuvių ir užsienio kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, literatūros sąrašas (69) ir 1 priedas. Darbe pateikta 14 lentelių.

1. TEORINIS NEFORMALIOSIOS MUZIKINĖS VEIKLOS KONCEPTAS

1.1. Neformaliojo ugdymo apibrėžtis, tikslai ir uždaviniai

Šiuolaikiniame pasaulyje, kintant visuomenei ir jos normoms, formuojantis naujoms švietimo kryptims, ugdymo svarba įgauna vis didesnę prasmę. Siekiant įgyvendinti norimą rezultatą – išugdyti visapusišką asmenybę, gebančią prisitaikyti kintančioje aplinkoje, lengvai realizuojančią veiklumą, saviraišką savo gyvenime, būtina pasitelkti neformalųjį ugdymą, kaip vieną reikšminių universalaus ugdymo krypčių. Neformalusis švietimas – tai kryptinga veikla, padedanti vaikui įgyti kompetencijos, tapti sąmoninga asmenybe, sugebančia atsakingai ir kūrybiškai spręsti savo problemas ir aktyviai veikti visuomenėje bei sugebėti prisitaikyti prie nuolat kintančios aplinkos (Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija, 2005). Neformalusis ugdymas – viena iš švietimo sistemos dalių, užimanti reikšmingą poziciją kaip ir kitos ugdymo sistemos dalys. Neformaliuoju ugdymu lavinami mokinių gabumai, realizuojamas laisvalaikio užimtumas, skatinamas pomėgių įgyvendinimas.

Lietuvoje neformaliojo švietimo sąvoka apibūdinama įvairiais terminais: neformalusis ugdymas, papildomasis ugdymas, užklausinė, popamokinė, jaunimo veikla, paralelinis mokymas. Naujoji Švietimo įstatymo redakcija (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281 Vilnius) papildomojo ugdymo sąvoką praplėtė iki neformaliojo švietimo. Švietimo įstatymo redakcijoje neformaliojo švietimo terminas apibūdinamas kaip švietimas, paremtas poreikių tenkinimu, kvalifikacijos tobulinimu, papildomos kompetencijos įgijimu. Neformalusis ugdymas savo specifika išsiskiria iš kitų ugdymo krypčių. Neformalioji veikla nėra apibrėžta programomis, veiklos normomis, metodais, tačiau veiklos poveikis ugdytiniui tikslingas ir teigiamas. Pasak Rogers (2014), neformalusis ugdymas – kasdienis mokymasis per gyvenimišką patirtį, o ne planuojamas, apibrėžtas mokymosi turinys. Anot autorės, neformaliojo mokymosi stebėjimai rodo, kad didžioji dalis mokymosi vyksta neformaliosiose švietimo įstaigose. Mokymasis vyksta per procesus, kurie nėra susisteminti. Neformalusis ugdymas yra nuolatinis, nepertraukiamas procesas, į kurį įtrauktos įvairios patirtys įvairiose socialinėse srityse (Rogers, 2014).

Jovaiša (2007) teigia, jog neformalusis ugdymas paremtas mokinio savarankišku mokymusi, kai visas ugdymo procesas paremtas ne tik mokyklos pagalba, o ir kitų papildomų institucijų veikla, papildomais kursais, nuolatinio mokymusi. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. kovo 17 d. įsakyme, neformaliojo vaikų švietimo paskirtis apibūdinama kaip tenkinanti mokinių pažinimo, lavinimosi, saviraiškos poreikius, padedanti tapti aktyviais visuomenės nariais. Gabnytė – Bizevičienė (2014) teigia, jog neformalusis ugdymas padeda plėsti

laisvalaikio kultūrą, įgyti profesinių, socialinių, asmeninių kompetencijų. Chisholm ir kt. (2005) neformalųjį ugdymą apibūdina kaip vieną iš užimtumo sričių, suteikiančią galimybę gilinti ir praktiškai pritaikyti jau turimas žinias, stiprinančią savarankiškumo, pilietiškumo, komunikabilumo, kūrybiškumo jausmus. Pasak autorės, neformalųjį ugdymą galima vadinti savanoriškumu grįstą mokymąsi, kuris vyksta neapibrėžtoje aplinkoje, kurios paskirtis nebūtinai yra mokymosi tikslams įgyvendinti. Užsiėmimai yra suplanuoti, tačiau retai paremti įprastais laiko tarpais ar turiniu (Chisholm ir kt., 2005).

Neformalusis ugdymas skirstomas į keturias pagrindines pakopas:

- Ikimokyklinio ugdymo, padedanti vaikui tenkinti prigimtinius, pažintinius poreikius;
- Priešmokyklinio ugdymo, padedanti pasiruošti pradinio ugdymo programos mokymuisi;
- Neformaliojo vaikų švietimo, kurio tikslas tenkinti mokinių pažinimo, saviraiškos poreikius;
- Neformaliojo suaugusiųjų švietimo, kurio paskirtis yra suteikti viso gyvenimo mokymosi galimybę, įgyti papildomą kvalifikaciją.

Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatose pažymimas formaliojo ir neformaliojo švietimo tikslas – įgyti kultūrinę ir socialinę kompetencijas, skatinti savarankiškumą, veiklumą, atsakingumą, kurti bendruomeninį gyvenimą. Dokumente išskirtos pagrindinės kompetencijos, paremtos neformaliuoju švietimu:

- Asmeninės kompetencijos (savianalizė, pasitikėjimas savimi, atsakomybė, saviraiška);
- Edukacinės kompetencijos (gebėjimas mokytis savarankiškai, informacijos apdorojimas ir panaudojimas, įvairiapusis mąstymas);
- Socialinės kompetencijos (darbas komandose, konfliktų sprendimas, bendradarbiavimas);
- Profesinės kompetencijos (įgūdžiai, gebėjimai, specifinės žinios).

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje (2012) nurodyti pagrindiniai neformaliojo švietimo uždaviniai:

- Ugdyti vaikų kompetencijas per saviraiškos poreikio tenkinimą;
- Ugdyti pagarbą žmogaus teisėms, orumą, pilietiškumą, tautiškumą, demokratišką požiūrį į gyvenimo būdų įvairovę;
- Tobulinti žinias, gebėjimus, įgūdžius, suteikiant papildomų kompetencijų;
- Ugdyti kritišką mąstymą, prisitaikymą dinamiškoje visuomenėje;
- Padėti integruotis į visuomeninį gyvenimą, spręsti socialines problemas.

Neformaliojoje vaikų švietimo koncepcijoje (2012) išskiriami principai, galintys padėti sėkmingai siekti užsibrėžtų tikslų:

- Savanoriškumo (ugdytiniai laisva valia renkasi norimas veiklas);
- Prieinamumo (veiklos turi būti prieinamos visiems, nepaisant socialinės padėties);
- Individualizmo (ugdoma individualiai, atsižvelgiant į galimybes ir poreikius);
- Aktualumo (veiklos pritaikytos ugdyti socialines, asmenines, kultūrinės ir kt. kompetencijas);
- Demokratiškumo (mokytojai, tėvai, vaikai kartu aktyviai kuria mokymosi procesą);
- Patirties (ugdymas grindžiamas patyrimu);
- Ugdymosi grupėje (mokomasi priimti bendrus nutarimus, dalintis darbais ir atsakomybėmis);
- Pozityvumo (mokymosi procesas pagrįstas teigiamomis emocijomis, kuriant teigiamą aplinką).

Rogers (2014) išskiria pagrindinius neformaliojo ugdymo proceso principus:

- Bendradarbiavimo principas (kuriamas lygiareikšmis ryšys tarp neformaliojo ugdymo dalyvių, netaikant griežtų taisyklių ir normų).
- Situacijų principas (ugdymo procesas paremtas gyvenimiškomis situacijomis, natūraliomis emocijomis).
- Į užduotį orientuoto mokymosi principas (skatinimas atlikti konkrečią, aktualią užduotį, neapkraunant ugdytinio teorine visuma. Mokymasis džiaugtis rezultatu).
- Socialinio mokymosi principas (mokymasis viena iš kito šeimoje, ugdymo aplinkoje).
- Anksčiau įgytų žinių pritaikymo principas (žinių pritaikymas įvairiose naujose situacijose, kritinio mąstymo lavinimas).

Apibendrinant galima teigti, jog neformalusis ugdymas – lygiareikšmė švietimo sistemos dalis, neturinti griežtų ugdymo normų bei metodų. Neformalioji veikla paremta pažinimo, lavinimosi, saviraiškos poreikių tenkinimu, skatinanti laisvalaikio realizavimą bei pomėgių įgyvendinimą. Neformaliuoju ugdymu lavinami besimokančiųjų kultūriniai ir socialiniai gebėjimai, įgyjamos kompetencijos, skatinami savarankiškumo, kritinio mąstymo, bendradarbiavimo gebėjimai, sukuriamos saviraiškos galimybės. Neformalioji veikla skatina įvairiapusišką mąstymą, pasitikėjimą savimi bei gebėjimą dirbti komandose.

1.2. Neformalųjį muzikinį ugdymą reglamentuojantys švietimo dokumentai

Neformalusis ugdymas užima svarbią vietą švietimo procese. Atkreipiant dėmesį į griežtą formaliojo ugdymo reglamentavimą, reikia pastebėti, jog neformaliojo ugdymo veikla taip pat yra reglamentuojama formaliais švietimo dokumentais.

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme Nr. XI-1281 (2011 m. kovo 17 d.) teigiama, kad švietimas yra veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus, padėti nuolat tobulinti savo gebėjimus. Neformaliojo ugdymo sąvoka Švietimo įstatyme apibūdinama kaip ugdymo sritis, paremta švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programomis.

Švietimo įstatymo Nr. I-1489 15 straipsnio pakeitimo įstatyme (2021 m. gegužės 20 d.) teigiama, kad neformaliojo vaikų švietimo programas vykdo neformaliojo vaikų švietimo ir kitos švietimo įstaigos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai. Įstatyme minima, jog neformaliajam švietimui priskiriamas ir formalųjį švietimą papildantis ugdymas, kurį vykdo muzikos, dailės, sporto bei meno mokyklos, Lietuvos aukštosios mokyklos.

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijoje (2012) neformalusis vaikų švietimas apibūdinamas kaip kryptinga veikla, padedanti vaikui įgyti kompetencijų, tapti sąmoninga, veiklia asmenybe, gebančia kūrybiškai ir atsakingai spręsti problemas, aktyviai veikti visuomenėje bei prisitaikyti kintančioje aplinkoje. Nurodoma, jog neformalusis ugdymas yra lygiavertė sudėtinė Lietuvos švietimo sistemos dalis, paremta neformaliojo vaikų švietimo mokytojo ar įstaigos bei neformaliojo švietimo metodais, kuriais siekiama ugdyti vaiko kompetencijas, plėtojant prigimtinius gebėjimus.

Valstybinėje švietimo strategijoje (2013-2022) pažymima, jog vien formalusis ugdymas nesuteikia pakankamai galimybių saviraiškai, lyderystės realizavimui, charakterio bei tapatybės kūrimui, kūrybos laisvei ir kūrybiškumo ugdymuisi, verslumui. Daugybė besimokančiųjų neranda priimtinos mokymosi tvarkos, minimos neišplėtos neformalaus akademinio bendravimo, lavinimosi formos. Atsižvelgiant į išvardintus ugdymo trūkumus, Valstybinėje švietimo strategijoje numatyti veiklos uždaviniai norimam tikslui pasiekti:

1. Plėsti mokymosi pasirinkimo galimybes bei didinti jų prieinamumą;
2. Turtinti mokymosi aplinką, plėsti neformaliojo švietimo įstaigų apimtį. Skatinti veiklą įvairovę, akcentuojant kultūrinę saviraišką, profesinių gebėjimų ugdymo galimybes;
3. Plėsti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą, skatinti jų tarpusavio papildomumą, taikyti lanksčius mokymosi būdus.

Vaikų ir jaunimo socializacijos programoje (2010) teigiama, jog šiuo nutarimu siekiama, kad kiekvienas vaikas dalyvautų bent viename neformaliojo ugdymo veiklos užsiėmime.

Skatinamos įvairios užimtumo formos, plečiama neformaliojo vaikų švietimo veiklų pasiūla, atsižvelgiant į vaikų ir jaunimo poreikius bei amžių. Programoje išskiriami pagrindiniai tikslai ir uždaviniai:

1. Plėsti vaikų ir jaunimo gyvenimiškų įgūdžių ugdymo sistemą;
2. Didinti neformaliojo vaikų ir jaunimo švietimo veiklų prieinamumą;
3. Vykdyti vaikų ir jaunimo socializacijos sklaidą;
4. Plėtoti specialistų, dirbančių su vaikais, kompetencijas.

Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas (2014 m. liepos 10 d.) reglamentuoja neformalųjį suaugusiųjų švietimą bei švietimo sandaros ir organizavimo pagrindus. Patvirtinama suteikti garantijas asmeniui į teisę visą gyvenimą ugdytis, atrasti naujų gyvenimo įgūdžių, gebėjimų. Įstatyme teigiama, kad neformaliojo švietimo būdu asmens įgyta bendroji ar specialioji kompetencija gali būti pripažinta kaip:

- Baigta formaliojo švietimo programos dalis;
- Kompetencija, reikalinga darbui ar funkcijai atlikti;
- Kvalifikacija, atitinkanti tam tikrą Lietuvos kvalifikacijų nustatytą lygį.

Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai (2002 m. gegužės 30 d.) Dokumente reglamentuojami programiniai reikalavimai sudaryti sąlygas neformaliojo ugdymo vykdymui, tenkinant mokinių meninius gebėjimus, kūrybinę veiklą, kūrybiškumo atsiskleidimą bei saviraiškos poreikius. Programiniai reikalavimai orientuoti į kūrybinę, meninę veiklą, moksleivių saviraiškos plėtojimą, meno kolektyvų aktyvinimą, pedagogų profesinį meistriškumą bei meninę veiklą.

Apibendrinant galima teigti, jog neformalioji veikla yra reglamentuojama įvairiais švietimo dokumentais, kuriuose neformalusis ugdymas vienareikšmiškai apibūdinamas kaip ugdymo sritis, kryptinga veikla, suteikianti savarankiškumo pagrindus, skatinanti aktyviai veikti visuomenėje, plėtojanti prigimtinius gebėjimus. Neformalioji veikla stengiamasi plėsti veiklų įvairovę, taikyti lanksčius mokymosi būdus, skatinama kūrybinė bei meninė veikla, saviraiška.

1.3. Neformaliojo muzikinio ugdymo raiškos formos

Šiuolaikiniame XXI amžiuje, vyraujant laisvoms pasirinkimo teisėms ir galimybėms, ir vaikai, ir suaugusieji, turi galimybes rinktis norimas veiklos sritis. Neformaliojo muzikinio ugdymo formų įvairovė siūlo ne tik galimybę atskleisti vaikų gebėjimus, bet akcentuojamas ir dvasinio pasaulio, psichinis ugdymas, estetiškas auklėjimas. Palankiausias ugdymo poveikis pasiekiamas tuomet, kai papildoma veikla yra įdomi pačiam mokiniui. Neapibrėžtas, neįformintas neformaliojo ugdymo turinys gali būti puikus kelias į sėkmingą mokymo sistemą, kurioje

naudojamos praktinės veiklos gali atliepti vaikų poreikius. Muzikinio ugdymo sąvoka turi neaprepiamą prasmę, kurios neįmanoma apibendrinti pagrindiniais aspektais. Galima teigti, jog muzikinė veikla, meniniai užsiėmimai daro didelę įtaką besimokančiojo asmenybei. Muzika atlieka daugybę funkcijų – formuoja žmogaus identitetą, kryptingai auklėja pasaulietišką asmenybę.

1.3.1. Neformaliojo muzikinio ugdymo įvairovės aspektas

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme (2011) teigiama, jog neformaliojo ugdymo tikslas yra tenkinti besimokančiųjų pažinimo, lavinimosi bei saviraiškos poreikius, sudaryti sąlygas tapti aktyviais visuomenės nariais. Neformalioji muzikinė veikla – plati raiškos, organizavimo formomis, atlikimo galimybėmis sąvoka, apimanti meninį – estetinį ugdymą, muzikinių gebėjimų, vokalinių galimybių plėtojimą. Kardašienė, Strakšienė (2020) teigia, jog meninės veiklos pagalba mokiniai išreiškia savo gebėjimus ir poreikius, lengviau įsitraukia į mėgstamą veiklą, susiranda bendraminčių. Meninė veikla stiprinama tolerancija, emocinis ryšys, patiriamos sėkmės situacijos (Kardašienė, Strakšienė, 2020).

Neformalusis muzikinis ugdymas apima daugybę įvairių veiklos sričių, kurios sudaro plačią pasirinkimo amplitudę norintiems užsiimti muzikine veikla. Muzikinėje veikloje, padedami motyvuojančių pedagogų, besimokantieji gali laisvai reikštis, atrasti savo stipriausias puses, užsiimti mėgstama veikla. Neformaliojo ugdymo įstaigos turi galimybę sudaryti palankias sąlygas mokymuisi, bendram tobulėjimui. Pedagogai, atsižvelgdami į kiekvieno vaiko individualius poreikius, galimybes, asmenines būdo savybes, gali padėti ugdyti meninę kompetenciją, skatinti saviraišką. Pasak Rinkevičiaus, Rinkevičienės (2006) – „Muzikinio ugdymo veiklos formos – istorinės ugdymo raidos produktas. Jo pobūdis – individualaus ar grupinės veiklos formų vyravimas – priklauso nuo visuomenės sociokultūros užsakymo, tautos tradicijų, ugdytinių amžiaus, profesinės ar masinės kultūros poreikių, valstybės kultūros strategijos, rinkos sąlygų ir kt. Individualus ar grupinis muzikos mokymas – tai ne vien tradiciškai susiklosčiusios ugdymo organizavimo formos su joms charakteringu darbo režimu. Vienos ar kitos formos vyravimas liudija apie visuomenės, valstybės ar mokyklos vadovo požiūrį toleruoti brangiau ar pigiau kainuojantį vaikų mokymą, glaudų asmenybinį bendravimą ar masinį švietimą“ (Rinkevičius, Rinkevičienė, 2006, p. 209). Neformaliojo muzikinio ugdymo forma priklauso nuo įstaigos požiūrio į neformaliojo ugdymo svarbą bendrame ugdymo procese. Neabejotina, jog sėkmingai organizuotas meninis švietimas daro gerą įtaką besivystančiai asmenybei.

Neformalusis muzikinis ugdymas organizuojamas skirtingomis formomis įvairiose ugdymo įstaigose: muzikos/meno mokyklos, bendrojo lavinimo ugdymo įstaigos vykdo formalųjį ugdymą

papildančias ugdymo programas, o įvairūs būreliai, laisvalaikio centrų veikla, studijos, meno kolektyvai apima trumpalaikių neformaliojo ugdymo programų įgyvendinimą. Remiantis atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistemos (AIKOS) duomenimis, Lietuvoje neformaliojo vaikų švietimo mokyklų veiklą įvairovė didelė, tačiau didžiausią skaičių sudaro muzikos ir meno mokyklos. Likusią dalį sudaro sporto krypties įstaigos, jaunimo klubai ir vaikų, jaunimo centrai. Neformaliojo ugdymo institucijas galima skirstyti į lygmenis:

- Respublikinio pavaldumo;
- Pavaldumo savivaldybėms;
- Bendruomenės;
- Privačios įstaigos.

Respublikinio pavaldumo grupei priklauso vaikų švietimo įstaigos, koordinuojančios neformalųjį švietimą valstybiniu mastu, organizuojančios tarptautinius konkursus, festivalius ir pan. Šiai grupei priklauso Lietuvos vaikų ir jaunimo centras, Respublikiniai moksleivių techninės kūrybos rūmai ir kt. Tačiau, apžvelgus grupei pavaldžias įstaigas, į jų veiklos sąrašą nėra įtrauktų muzikinio ugdymo įstaigų.

Pavaldumo savivaldybėms grupei priklauso neformaliojo švietimo įstaigos, įsteigtos savivaldybių. Įstaigos vykdo kryptingą vaikų neformalųjį švietimą. Šiai grupei priklauso didžioji dalis šalies muzikos ir meno mokyklų, vaikų ir jaunimo laisvalaikio centrai, bendrojo ugdymo įstaigos. Muzikos mokykla – pavaldi savivaldybei ugdymo įstaiga, vykdanči muzikinio ugdymo programas ir užtikrinanti ugdymo kokybę, galimybę įgyti kompetenciją (Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai, 2002). Tai populiariausia muzikinio ugdymo forma, kurią renkasi mokiniai. Muzikos mokyklų tikslas – sudaryti sąlygas visiems norintiems ugdyti muzikinius gebėjimus, skatinti domėtis menu. Pagal Šečkvienę (2004), muzikinis ugdymas muzikos mokyklose yra paremtas kompleksiško ir koncentriško principu, kai muzikos žinios ir įgūdžiai susieti kartu. Muzikos mokyklų programos yra paremtos Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijomis. Muzikos mokyklos, skirtingai nei privačios muzikinį ugdymą teikiančios įstaigos, ugdymo procesą organizuoja aukštesne profesine pakopa, o veikla paremta aiškiai suformuotais tikslais ir uždaviniais. Valstybinėse muzikos mokyklose, baigus muzikinę programą, išduodamas Švietimo ir mokslo ministerijos pažymėjimas, suteikiantis teisę tęsti muzikinius mokslus aukštesnėse muzikinį ugdymą organizuojančiose įstaigose.

Besimokantieji turi galimybę pasirinkti sau norimą dalyką – instrumento, solinio ar chorinio dainavimo, orkestro ar ansamblio, teorijos klasę. Muzikos mokyklos siūlo ypač plačias norimas veiklos pasirinkimo galimybes. Tokia plačia pasirinkimo amplitudė sudaromos sąlygos visiems norintiems mokytis muzikos. Kaip ir aukščiau minėtos ugdymo įstaigos ir veiklos, muzikos mokykla yra neformalųjį muzikinį švietimą teikianti švietimo įstaiga, tenkinanti saviraiškos,

meninio pažinimo, lavinimosi poreikius, o kvalifikuoti mokytojai padeda mokiniams lavinti įgūdžius, skatina aktyviai dalyvauti visuomeninėje veikloje.

Bendruomenių grupei priklauso įvairūs mėgėjų kolektyvai, sukurti bendruomeniškai ne tik kaimo vietovėse, bet ir miestų ribose. Dažnai į bendruomenės suburtus kolektyvus įsitraukę ir socialiniai partneriai, kurie padeda plėtoti ir tobulinti bendruomenišką veiklą. Tokia veikla siekiama ne tik ugdyti vaikų gebėjimus ir įgūdžius, bet ir gerinti vaikų užimtumą, stiprinti ryšį su vietos bendruomene, didinti vaikų adaptaciją.

Privačios įstaigos. Šiai grupei priklauso įstaigos, įsikūrusios privačias mokymo įstaigas, studijas, kuriose siūlomi mokinių norimos muzikos programos, atsižvelgiant į norus ir poreikius. Studijos, vykdančios privačią veiklą, turi platų paslaugų asortimento pasiūlą, pritaikytą plačiam amžiaus tarpsniui.

Apibendrinant, neformalusis muzikinis ugdymas apima daugybę įvairių veiklos sričių bei yra organizuojamos įvairiose ugdymo įstaigose – muzikos/meno mokyklose, bendrojo lavinimo įstaigose, laisvalaikio centruose, privačiose studijose, tačiau Lietuvoje didžiausią dalį sudaro muzikos/meno mokyklos. Neformaliojo ugdymo institucijos skirstomos į lygmenis: respublikinio pavaldumo grupei priklauso švietimo įstaigos, koordinuojančios neformalųjį švietimą valstybiniu mastu bei organizuojančios tarptautinius konkursus, festivalius; pavaldumo savivaldybėms grupei priklauso neformaliojo ugdymo įstaigos, įsteigtos savivaldybių, kurioms priklauso didžioji dalis muzikos/meno mokyklų bei vaikų ir jaunimo laisvalaikio centrai; bendruomenių grupei priklauso įvairūs meno kolektyvai, suburti bendruomeniškai, o privačios įstaigos organizuoja neformaliąją muzikinę veiklą bei atsižvelgia į ugdytinių poreikius, siūlo platų paslaugų asortimentą.

1.3.2. Neformaliojo muzikinio ugdymo veiklų turinys

Popamokinėje muzikinėje veikloje besimokantieji turi daug pasirinkimų, kokios veiklos jie patys, laisvu pasirinkimu, nori ir gali imtis. Vieni, norėdami dainuoti, renkasi vokalinę veiklą – solinį dainavimą, choro, ansamblio dainavimo užsiėmimus, estradinės/pop muzikos kolektyvus, liaudies muzikos kolektyvus ir pan. Kiti, besidomintys instrumentine veikla, turi galimybę rinktis orkestrų, instrumentinių ansamblių veiklą, įsitraukti į liaudies instrumentinių ansamblių veiklą, kurią prasminga trumpai aptarti.

Instrumentinė, orkestrinė veikla – tai tokia atlikimo forma, kuri grįsta grupiniu, kolektyviniu darbu. Pasak Meškausko (2000), orkestrinė veikla yra svarbi muzikinio ugdymo sistemos dalis. Vakarų šalyse pučiamųjų instrumentų orkestrai užima reikšmingą muzikinio ugdymo dalį, kurioje lygiomis teisėmis dalyvauja ir vaikinai, ir merginos. Remiantis minėto autoriaus mintimis, orkestro veikla turi daugybę privalumų – mokinys, neturintis instrumentinių įgūdžių, žinių, gali lengvai

įsilieti į kolektyvą, mokytis groti pasirinktu instrumentu. Norint groti instrumentiniame kolektyve, nėra būtina puiki muzikinė klausa, natų pažinimas, neišskiriami apibrėžti amžiaus reikalavimai, todėl galima daryti išvadą, jog kiekvienas mokinys, turintis skirtingas muzikines žinias, įgūdžius, patirtį, gali lengvai įsitraukti į muzikinę veiklą, rasti sau tinkamą poziciją. Remiantis Rinkevičiumi ir Rinkevičiene (2006), mokymosi procesas groti pasirinktu instrumentu – tai ne tik techninių įgūdžių siekimas, bet ir dėmesio, susikaupimo, darbštumo mokymasis, jausmų vertybių supratimas bei realizavimas. Atsižvelgiant į įstaigos galimybes, pedagogų požiūrį, galima sukurti daugybę įvairių instrumentinių ansamblių rūšių, pvz.: kanklių, dūdelių, ukulėlių, gitarų, akordeonų ir t.t. ansamblių. Anot Balčyčio (2005), viena iš penkių pagrindinių muzikos mokymo proceso grandžių yra grojimas. Grojimo įgūdžiai lavina harmoninę, polifoninę, intonacinę klausą, ritminį suvokimą, ugdo daugialypį mąstymą. Balčyčio (2005) teigimu, grojimo pagalba įvairiapusiški įgūdžiai sujungiami į vieną bendrą kompleksą, kuris padeda tobulinti muzikos raštą, ritmo pajautą, solfedžio žinias.

Orkestrinių kolektyvų veikla neformaliajame ugdyme pasižymi įvairiais privalumais. Pagal Meškauską (2000), grojimas ansamblyje ar orkestre spartina muzikinį mokymąsi. Autoriaus teigimu, nuolat grojančio mokinio progresas matomas kas mėnesį, instrumentų įvairovė suteikia galimybę groti visiems norintiems, instrumentą pasirenkant pagal amžių, fizines galimybes. Galima manyti, kad mokinys, pasirinkęs mėgstamą instrumentinę veiklą neformaliojo muzikinio ugdymo įstaigoje, turi didelę galimybę ateityje pasirinkti profesionalaus muzikanto kelią ir įgyti tam tikrų žinių bei įgūdžių, atitinkančių muzikos mokyklų standartus. Orkestrinė veikla skatina kūrybiškumą, leidžia pasireikšti tiek individualiai, tiek ir kolektyviai. Aktyvi veikla, nuolatinės repetitijos, grojimo įgūdžių tobulinimas, koncertai, festivaliai, įvairus repertuaras ir kolektyvinis darbas – visa tai tik dalis instrumentinio muzikavimo privalumų, kurie užima svarbią vietą neformaliojo muzikinio ugdymo visumoje.

Liaudies muzikos kolektyvai. Lietuvos Respublikos švietimo dokumentuose, reglamentuojančiuose mokyklų bendrojo bei neformaliojo švietimo aspektus, minima, jog švietimo įstaigos turi rūpintis tautinės tapatybės išsaugojimu, istoriniu tęstinumu, diegti pagarbą savo kraštui bei tradicijoms. Pradinio ir pagrindinio ugdymo muzikos programoje (2021) išskiriamas uždavinys, kuriuo siekiama liaudies muzikos pagalba puoselėti pagarbą gimtosios šalies muzikinei kultūrai, plėtoti kultūrinį identitetą, ugdyti empatiją kitų kultūrų muzikai ir tapatybei. Liaudies muzika, dar vadinama muzikiniu folkloru, pasižymi ne tik liaudies dainomis, šokiais, bet ir papročiais, tradicijomis. Folklorinė veikla, organizuojama neformaliajame ugdyme, pasižymi paprastumu, prieinamumu, gali būti tinkama visiems norintiems išreikšti save. Instrumentų gausa, dainavimas, grojimas, muzikavimas – visa tai besimokančiuosius įtraukia į įdomią, aktyvią veiklą. Liaudies muzikos ansamblių veiklos sritys skiriasi. Vokalinės liaudies

muzikos kolektyvai mokosi įvairių liaudies dainų, kurios klasifikuojamos pagal žanrus, tematiką, metų laikų specifiką. Liaudies dainų nesudėtinga sandara leidžia dainas atlikti be pritarimo, iš klausos, ir tai lavina muzikinę klausą, atmintį, be to, tokio tipo ansamblyje galima išreikšti save tiek dainuojant vienam, tiek ir įsitraukus į kolektyvinį dainavimą. Balčyčio (2009) nuomone, dainavimo mokymo pagrindai turėtų būti paremti lietuvių liaudies dainomis, jų motyvais. Autoriaus teigimu, liaudies dainų intonacijos, per daugybę metų susiformavusios į paprastas, aiškias formas, pasižymi stipria menine reikšme vaiko muzikiniame ugdyme. Atsižvelgiant į liaudies dainų masiškumą, galima daryti prielaidą, jog atliekant liaudies dainas ugdoma ne tik ritmo pajauta, lavinama klausa, bet ir tautinis suvokimas, skatinama meilė savo kraštui, kultūrai, o taip pat dainuojantysis įgyja žinių apie tautos žmonių darbus, papročius, istorines bei etnines šventes. Katinienės (2003) teigimu, etninės kultūros dalis – dainuojamasis, choreografinis, instrumentinis folkloras vaikams turi būti diegiamas nuo mažens. Folkloro pagalba besimokantysis ne tik įgauna galimybę dalyvauti koncertinėje veikloje, etninėse vakaronėse, bet ir ugdo tautinį tapatumą, įgyja etnokultūrinius pagrindus bei žinias. Instrumentiniai folkloro ansambliai taip pat pasižymi instrumentų pasirinkimo gausa, paprastumu, nesudėtingu instrumentų valdymu. Skudučiai, skrabalai, būgneliai, kanklės, ragai ir dar daug kitų visiems žinomų liaudies instrumentų, pasižyminčių nesudėtinga sandara, gali būti puikūs muzikavimo įrankiai visiems įsitraukusiems į folklorinės muzikos veiklą atlikėjams. Liaudies muzikos kolektyvai plečia atlikėjų akiratį, suteikia galimybę muzikuoti individualiai ar kolektyviai, skatina kūrybiškumą ir bendrus muzikinius gebėjimus. Aktyvi veikla visuomenėje, dalyvavimas festivaliuose, šventėse, konkursuose – neatsiejama dalis liaudies muzikos kolektyvo veikloje.

Dainavimas, kaip viena populiariausių muzikinio ugdymo formų, gali būti organizuojamas ne tik individualaus atlikimo forma, bet ir masine – chorine sudėtimi. Pilipavičienė (2006), apibūdindama chorinę veiklą kaip tobulinančią jausmų pasaulį, suteikiančią daugybę teigiamų potyrių, taip pat išskiria pagrindinius chorinės veiklos organizavimo tikslus:

- Meninės saviraiškos ugdymas;
- Muzikinių gebėjimų lavinimas;
- Įgimtų talentų puoselėjimas;
- Kolektyviškumo, bendrumo ugdymas;
- Turiningo laisvalaikio organizavimas;
- Lietuvių bei užsienio kūrinių atlikimas ir pažinimas;
- Sceninės kultūros ugdymas (Pilipavičienė, 2006).

Dalyvavimas chorinėje veikloje ugdo muzikinius gebėjimus – muzikinę klausą, ritmo pajautą, intonaciją, dermės suvokimą, muzikinę atmintį, o taip pat kuria ir bendruomeniškumo jausmą,

skatina kolektyvinį bendravimą, kuria ryšį tarp kolektyvo narių. Įsitraukus į didelį kolektyvą, ugdomasi pasitikėjimas savimi, plečiasi draugų, bendraminčių ratas.

Vokalinių ansamblių veiklos pobūdis panašus. Dainuojant vokaliniame ansamblyje įsitraukiama į kolektyvinę veiklą, kurioje vadovas dainininkus skatina įsiklausyti vienas į kitą, derintis prie šalia dainuojančių kolektyvo narių. Dažnai į vokalinių kolektyvų veiklą įtraukiami ir judesio raiškos elementai, lavinantys koordinaciją, erdvės suvokimą, pasižymintys atpalaiduojančiu efektu. Platus veiklos pobūdis, pasižymintis plačiu repertuaru, sceniniais raiškos judesiais, dideliu kolektyvu, aktyviu dalyvavimu sceninėje veikloje, bendravimu tarpusavyje, gali būti įdomi veikla, skatinanti įsitraukti ir atrasti ansamblinio dainavimo ypatumus.

Dar viena svarbi muzikinio ugdymo veiklos kryptis – mokymasis groti pasirinktu muzikos instrumentu. Muzikos mokyklų programiniuose reikalavimuose (2002) muzikos instrumento pasirinkimas apibūdinamas kaip muzikinio ugdymo branduolio dalykas, kuriuo pirmaisiais mokymosi metais susipažinama su instrumento technika, o vėliau plėtojamos ir muzikavimo, saviraiškos galimybės. Pasirinkimo amplitudė labai plati, ir priklauso nuo kiekvienos muzikinio ugdymo įstaigos, jos siūlomų programų. Siūlomose programose minimi fortepijono (pianino), smuiko, violončelės, klasikinės gitaros, akordeono, kanklių, birbynės instrumentai, o taip pat ir pučiamieji – išilginė, skersinė fleita, obojus, klarnetas ir kt. Grojimo įgūdžiai gali būti formuojami per individualius ar grupinius užsiėmimus. Grojant ugdomi ne tik instrumentiniai įgūdžiai, bet ir grojančiojo valia, emocionalumas, ištvermė.

Muzikinis ugdymas vykdomas ne tik muzikos/meno mokyklose, formaliojo ugdymo įstaigose, bet ir privačiose neformaliojo muzikinio ugdymo įstaigose. Privačios muzikinio ugdymo įstaigos pasižymi kryptingu muzikos mokymu, užsiėmimų gausa, sistemingu gabumų ugdymu. Įstaigos suinteresuotos tenkinti besimokančiųjų saviraiškos poreikius, kurių negali pasiūlyti bendrojo lavinimo įstaigos. Būtina paminėti, jog privačias muzikinio ugdymo įstaigas ir valstybines muzikos/meno mokyklas, jų veiklos pobūdį skiria esminis skirtumas – privačios įstaigos nereikalauja laikyti privalomų patikros egzaminų. Dažnu atveju, programos veiklos apibendrinimą privačios įstaigos organizuoja koncertine veikla, rezultatų pristatymu tėvams, bendru apibendrinimu su įstaigos mokiniais, laisvos formos pasibūvimais ir aptarimu. Skirtingai, nei privačios įstaigos, muzikos/meno mokyklos reikalauja ne tik patikros egzaminų, bet ir stojamųjų egzaminų, be kurių įvertinimo stojantysis negali pretenduoti mokytis valstybinėje įstaigoje. Privačiose muzikos įstaigose vykdomos neformaliojo muzikinio ugdymo programos, siūlančios įgyti sceninės patirties dalyvaujant visuomeninėje veikloje, įvairiuose muzikiniuose renginiuose, mokytis dainuoti, išreikšti save, lavinti vokalinius ir instrumentinius gebėjimus, atrasti muzikinį džiaugsmą. Įstaigų muzikinės veiklos repertuaras pasižymi plačiu požiūriu į įvairius mokinių poreikius, galimybes ir norus. Į muzikinę veiklą įsitraukę kompetetingi pedagogai

organizuoja projektus, juose kartu su ugdytiniais aktyviai dalyvauja, vykdo kūrybines dirbtuves, stovyklas, seminarus. Didelė dalis privačių muzikos įstaigų siūlo programas, tinkančias įvairaus amžiaus tarpsniams. Užsiėmimai organizuojami įvairiomis formomis – individualiai, mažomis ar didelėmis grupėmis. Dabartiniu metu privačių muzikos programų vykdančių įstaigų pasirinkimas yra itin platus, kiekviena įstaiga turi savo pagrindinius tikslus ir uždavinius, taiko skirtingus, specialius mokymosi būdus bei technikas. Tačiau visos jos laikosi bendro tikslo – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi bei saviraiškos poreikius.

Apibendrinant, neformalusis muzikinis ugdymas pasižymi plačiomis veiklos galimybėmis. Instrumentinė veikla ugdymo procese leidžia dalyvauti individualiai, pasirenkant norimą instrumentą, taip pat ir kolektyviai – įsitraukiant į orkestrinę, ansamblinę veiklą. Grojimas instrumentu lavina klausą, ritminę suvokimą, darbštumą bei skatina susikaupimą. Liaudies muzikos kolektyvai, viena iš neformaliojo muzikinio ugdymo veiklos sričių, pasižymi paprastumu, prieinamumu, siūlanti instrumentinę ir vokalinę veiklas. Folklorinė veikla gali būti puiki galimybė išreikšti save, įsiliesti į kolektyvinę veiklą bei ugdyti ne tik muzikinius gebėjimus, bet ir tautinį tapatumą, įgyti etnokultūrinių pagrindų. Vokalinė veikla, kaip viena populiariausių neformaliojo muzikinio ugdymo formų, organizuojama individualiai ir ansamblių, chorų sudėtimi, leidžia aktyviai dalyvauti visuomeninėje, koncertinėje veikloje, skatina saviraišką. Būtina paminėti, jog privačias muzikinio ugdymo įstaigas ir valstybines muzikos/meno mokyklas, jų veiklos pobūdį skiria esminis skirtumas – privačios įstaigos nereikalauja laikyti privalomų patikros egzaminų.

1.3.3. Vokalinė raiška kaip viena populiariausių neformaliojo ugdymo formų

Dainavimas – viena svarbiausių vokalinės kultūros ugdymo priemonių. Tai populiariausia muzikinio ugdymo forma, stiprinanti mokinių muzikinius, asmeninius gebėjimus. Dainavimas ne tik plečia atlikimo įgūdžius, bet ir skatina dvasinę ugtį, meno supratimą bei bendrus pažintinius gebėjimus. Vokalinė raiška žadina emocijas, skatina bendradarbiavimą, ugdo kalbos kultūrą. Jucevičiūtė – Bartkevičienė (2015) teigia, jog dainuodamas žmogus tobulina kalbos raišką, kvėpavimo sistemą, o svarbiausia – lavina, formuoja balso galimybes.

Vokalinis ugdymas, kaip viena iš muzikinio ugdymo formų, užima svarbią poziciją tiek formaliojo, tiek ir neformaliojo ugdymo srityje. Viena svarbiausių vokalinės kultūros ugdymo priemonių – dainavimas. Tai populiariausia ugdymo sritis, stiprinanti mokinių muzikinius bei asmeninius interesus. Dainavimas ugdo ne tik atlikimo įgūdžius, bet ir meninius, pažintinius gebėjimus, skatina grožėtis muzika, atkreipti dėmesį į vidinį dvasinį pasaulį. Jis daro įtaką dėmesio koncentravimui, mąstymo galimybių plėtojimui, ugdo kalbos kultūrą. Dainavimas žadina emocijų raišką, skatina bendradarbiavimą, bendruomeniškumo jausmo formavimo procesus. Dainavimui

neužtenka vien prigimtinių savybių, balsą būtina tinkamai lavinti. Jucevičiūtė – Bartkevičienė (2015) teigia, jog dainuodamas žmogus gali tobulinti kalbos raišką, kvėpavimo sistemą, o svarbiausia – lavina, formuoja balso tembrą, balso galimybes. Dainavimas – visiems prieinama veikla, kurios pagalba mokiniai lavinami kaip aktyvūs dalyviai. Pilipavičienės (2006) teigimu, dalyvaujant neformaliojo muzikinio ugdymo užsiėmimuose, daugybė talentingų mokinių parodo savo stipriąsias puses ir vėliau pasirenka profesionalų muziko kelią.

Muzikos mokytojas, lavindamas ugdytinio balsą privalo žinoti, kaip lavinti, norint išgauti reikiamą rezultatą – natūralų garsą, taisyklingą kvėpavimą, laikyseną, reikalingų raumenų funkcionavimą, vengiant įtampos, susikaustymo. Aidukas (2017) teigia, jog vokaliniam paauglių ugdyme didžiausią dėmesį būtina skirti kvėpavimo valdymui, vokalizacijai, balso diapazono galimybėms, taip pat dikcijai, artikuliacijai. Ugdant vokalius sugebėjimus, būtina remtis balso tobulinimo metodika, tačiau reikia nepamiršti ir platesnio muzikos suvokimo, pažinimo ugdymo, atkreipiant dėmesį į veiklos prasmingumą, emocijas. Solinis bei kolektyvinis dainavimas skatina įsiklausymo, meilės muzikai, jausmų kultūros, vaizduotės poreikių ugdymą. Pedagogas, mokantis vokalių subtilybių, turi pasitelkti kūrybinę vaizduotę, stengtis pajusti mokinių nuotaikas, nusiteikimą, sugebėti įdomiai įtraukti į ugdymo procesą. Išmanyti vokalinio ugdymo subtilybes ypač svarbu, nes formuojamas trapus, lengvai pažeidžiamas augančios asmenybės instrumentas – balsas.

„Dainavimas – jausmų, „širdies“ kalba – yra vienas iš ankstyviausių emocinių intonacinių ryšių tarp žmonių“ (Rinkevičius, 1993, p. 121). Dainavimas – viena iš muzikinio ugdymo dalių, užimanti svarbią vietą neformaliajame švietime. Žmogus dainuodamas gali lengviau išreikšti save, atsiskleisti, atrasti dvasinį pasaulį. Vokalinis ugdymas neformaliajame ugdyme pasižymi pagrindiniais veiklos uždaviniais:

- Lavina mokinius visapusiškai;
- Lavina vokalius įgūdžius;
- Įtraukia į aktyvią muzikinę veiklą;
- Plėtoja muzikines žinias.

Vokalinio ugdymo formos neformaliojoje veikloje skirstomos į chorinį, ansamblinį ir solinį dainavimą. Visos paminėtos dainavimo formos yra lygios svarbumu, ugdančios muzikinius gabumus, vokalo įgūdžius. Jareckaitė (2008) chorinį dainavimą apibrėžia kaip muzikinę veiklą, kuria perteikiamas muzikinis turinys. Balčyčio (2003) teigimu, popamokinė chorine veikla užtikrina dainavimo tradicijų išsaugojimą. Anot Kievišo (1987), chorinio dainavimo tikslas – mokytis dainų. Tačiau, choras, kaip muzikinio auklėjimo forma, prisideda prie bendro muzikinio vaikų ugdymo. Ugdo muzikinius gebėjimus, raštingumą, vokales galimybes, plečia meninį, estetinį suvokimą. Matonio (2003) teigimu, „dainuojant meno kolektyvuose kyla vaikų ir jaunimo

dainavimo kultūra, įgyjamas didesnis muzikinis išprusimas, aktyviau integruojamasi į sociokultūrinį gyvenimą“ (2003, p. 39). Chordinio dainavimo rezultatas ypač susijęs su muzikos kūrinio atlikimu. Dažnai vertinamas tik dainos mokymasis, kartojimas ir nekreipiamas dėmesys į vaikų muzikinį ugdymą. Chordinis dainavimas padeda ugdyti ansambliško jausmą, įgūdžius dainuoti kolektyve. Ugdomas sugebėjimas girdėti ne tik dainuojantį save, bet ir aplink stovinčius dainininkus, paklusti dirigento mostui, mokėti iššifruoti vadovo gestus, įsilieti į kolektyvą remiantis dainavimo aukščiu, tembru, dinamika. Chordinis dainavimas – meninės saviraiškos forma, užimanti svarbią, vieną iš populiariausių, vietą šalies kultūriniame gyvenime. Tradicinės dainų šventės, festivaliai – renginiai, neįsivaizduojami be choro kolektyvų bei jų vadovų.

Dar viena svarbi vokalinio ugdymo kryptis – solinis dainavimas. Individualų dainavimą galima apibrėžti kaip veiklą, atskleidžiančią individualybę, talentą, skatinančią pasitikėjimo savimi ugdymą, motyvuotą veiklą. Soliniame dainavime, vienas iš svarbiausių ugdymo tikslų – vokalo formavimas, tačiau svarbu, kad pedagogas ne tik mokytų mechaniškai dainuoti, tačiau atkreiptų dėmesį į galimybes dainuojantįjį pakreipti teisinga savarankiška linkme – kelio nurodymu kaip teisingai valdyti savo balsą. „Vokalo formavimas – tai pradinis ir nenutrūkstantis meninio darbo etapas. Reikia turėti lankstų, gražų balsą – tik tada galima pradėti muzikuoti. Norint tai pasiekti, būtina dainavimo įgūdžius pradėti diegti nuo pat mažens“ (Šetkienė, 2003, p. 69). Geram dainavimui prigimtinių įgūdžių nepakanka. Pedagogas privalo jausti, girdėti mokinio netaisyklingą balso valdymą, kvėpavimo techniką, todėl būtina skatinti remtis kantrybe, ištverme. Dainavimo procesas, balso technikos, muzikos kultūros ugdymas – ypač sudėtingas procesas.

Apibendrinant, dainavimas – populiariausia, ugdytinių mėgstamiausia muzikinio ugdymo forma, plečianti atlikimo įgūdžius, meno supratimą, ugdanti kalbos raišką, bendrus muzikinius gebėjimus. Vokalinė raiška – visiems prieinama veikla, skirstoma į chordinį, ansamblinį ar solinį dainavimą. Dainavimas kolektyve skatina meninę saviraišką, bendruomeniškumo jausmą bei puoselėja įgimtus talentus. Solinis dainavimas apibrėžiamas kaip veikla, atskleidžianti asmens individualumą, skatinanti pasitikėjimą savimi bei reikalaujanti didelio darbo.

2. KONCERTŲ ORGANIZAVIMO TEORINIS ASPEKTAS

Šiuolaikinei visuomenei, spartėjant socialiniams, ekonominiams pokyčiams pasaulyje, vystosi vis didesnis poreikis įvairesnėms laisvalaikio praleidimo formoms. Kartu su poreikiais, plečiasi ir meno organizacijų, atlikėjų, paslaugų teikėjų skaičius ir jų tarpusavio konkurencingumas. Koncertinės programos ir jų atlikimas, kaip viena iš esminių kultūros dalių, gali būti įvairių formų. Renginiai prisideda prie ekonominio lygio augimo, suteikia galimybę žmonėms ne tik praleisti laiką, bet ir tobulėti visapusiškai. Skiriantis muzikinių renginių formoms, skiriasi ir programų organizavimo būdai. Kiekvieno renginio organizavimo proceso eigą lemia komanda, aiškūs tikslai, turinys, biudžetas ir kt., todėl, atsižvelgiant į renginio formą ir pobūdį, būtina aptarti muzikinių renginių planavimo ir organizavimo etapus, būdus, kurie gali padėti sukurti prasmingą kultūrinį produktą.

2.1. Koncertinių pasirodymų rengimo etapai

Koncertas (it. concerto – darna) apibūdinamas kaip muzikos kūrinų viešas atlikimas, instrumentinis ar vokalinis renginys su muzikine programa (Terminų žodynas). Concerto sąvoką galima apibrėžti įvairiai, tačiau iš mokslinės pusės, koncertas suprantamas kaip tikslingai planuojamas, organizuojamas renginys. Gužauskas (2011) renginį apibūdina kaip veiklos rūšį, kuri skiriasi nuo kasdienio gyvenimo ir yra skirta tam tikrai temai atskleisti, panaudojant atitinkamus metodus. Paulavičiūtė (2008) renginio sąvoką apibrėžia kaip vieningą žodžių, veiksmų ir vaizdų junginį. Renginys apibrėžiamas ir kaip tam tikras susibūrimas, vykstantis suplanuotu laiku.

Muzikinių renginių formų yra begalė – festivaliai, konkursai, apdovanojimai, visuotinės šventės, liaudies muzikos renginiai, autoriniai koncertai. Visas minėtas renginių formas jungia vienodi principai: scenarijaus kūrimas ir įgyvendinimas, repertuaro parinkimas ir atlikimas, atlikėjų, dalyvių pasirengimas ir pasirodymas. Visi renginiai turi aiškią prasmę, juos jungia struktūrizuoti žingsniai. Pauliukevičiūtės (2010) teigimu, pagrindinis muzikinių renginių tikslas – suteikti kultūrinę paslaugą, kurios reikia vartotojui. Autorius išskiria dvi muzikinių renginių paslaugų rūšis, kurios skiriasi savo funkcijomis:

- Privataus sektoriaus paslaugos;
- Valstybinio sektoriaus paslaugos.

Privataus sektoriaus renginiai išsiskiria savo pozicija į publikos, klausytojų norus bei poreikius. Muzikiniai renginiai dažniausia organizuojami be valstybinės paramos, bei padengiami klausytojų, žiūrovų kaštais. Skirtingai, nei privataus sektoriaus renginiai, valstybinio sektoriaus organizuojami muzikiniai renginiai išsiskiria edukaciniais ir socialiniais tikslais, renginiai nėra

orientuoti rinkos poreikiams. Taip pat šio sektoriaus renginiai paremti valstybės finansavimu ir parama.

Anot Rinkevičiaus (2005), muzikinio renginio tikslai turi būti išgryninti, ir tikslų suvokimas, anot autoriaus, yra pirmasis svarbus vadybos žingsnis, organizuojant muzikinę veiklą. Rinkevičius (2005) pabrėžia, kad tikslūs renginio tikslai gali padėti įprasminti veiklą ir sulaukti maksimalaus rezultato, bei išskiria elementus, kuriais apibrėžiami pagrindiniai muzikos renginio tikslai: atsižvelgimas į vartotojų poreikius ir dėmesys muzikinio renginio įgyvendinimui. Koncertiniai pasirodymai – kultūriniai reiškiniai, išreiškiami ne tik atliekama muzika. Viešas muzikinis pasirodymas neapsiriboja vien garsine medžiaga – daugybė veiksnių papildo pasirodymą, taip sukurdami vientisą, išpildytą rezultatą. Aukštos kokybės renginiui būtina ne tik apgalvota meninė programa, bet ir tikslingas renginio planavimas, paremtas publikos poreikiais, atlikėjo galimybėmis, apgalvotais vadybiniais sprendimais. Hoyle (2002) išskiria metodą, sudarytą iš 5 klausimų, kuriuos rekomenduojama užduoti sau renginio organizavimo pradžioje:

1. Kodėl renginys planuojamas? Rekomenduojama apgalvoti priežastis, kuomet organizuojamas renginys išsiskirs iš kitų.
2. Kas dalyvaus renginyje? Kokia bus organizacinė komanda, rėmėjai, svečiai?
3. Kada įvyks renginys? Rekomenduojama įvertinti tinkamiausią renginio laiką.
4. Kur vyks renginys? Rekomenduojama atkreipti dėmesį į publikos komfortą, finansines galimybes, patogumą, renginio išpildymui reikalingą erdvę.
5. Ką renginys sužavės, kokie rezultatai reikalingi? Prieš šio klausimo išgryninimą, reikėtų aptarti anksčiau buvusius klausimus ir įvertinti, ar visos idėjos jungiasi į bendrą rezultatą.

Kiekvieno koncertinio pasirodymo organizavimas sudarytas iš įvairių etapų ir principų, kurie veiklą padeda suplanuoti tikslingiau. Renginių organizavimo principai kai kur skiriasi, tačiau esminiai organizavimo aspektai išlieka panašūs. Sėkmingas renginio planavimas priklauso nuo aiškiai suformuluotų tikslų, organizatorių indėlio, aiškaus darbo plano, jo terminų vykdymo. Renginių organizavimo atmintinėje (2013), kurią parengė Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, išskiriami pagrindiniai aspektai, į kuriuos rekomenduojama atsižvelgti organizuojant renginį:

1. *Renginio koncepcija ir tikslinė auditorija.* Išsikelti tikslą ir nuspręsti, kam skirtas organizuojamas renginys.

2. *Renginio biudžetas.* Nusistatyti aiškias finansines galimybes. Įvertinus finansus, galima spręsti renginio vietas, trukmės, turinio, apipavidalinimo aspektus. Dažnai didesnio renginio įgyvendinimui ieškomi partneriai, galintys padėti finansiškai renginio išpildymui.

3. *Renginio laikas ir vieta.* Didesnis laiko tarpas iki vyksiančio renginio daro gerą įtaką renginio viešinimo, sklaidos rezultatui.

4. *Renginio turinys.* Aiškiai nuspręsti veiklos pobūdį, mintį, atsižvelgiant į tikslinę auditoriją.

5. *Renginio organizacinis planas.* Sudaryti tikslų organizavimo planą, kuris atliėtų smulkias organizacines dalis. Rengiant organizacinį planą, rekomenduojama apgalvoti renginio sklaidos, reklamos būdus ir galimybes, erdvės apipavidaliną dekoracijomis, apšvietimu, įgarsinimo galimybes ir kt.

6. *Renginio scenarijus.* Parengti aiškų planą, kuriame būtų atliepiamas visas renginio eiliškumas, įvairios smulkmenos, konkrečios detalės, reikalingos visiškam renginio išpildymui. Rekomenduojama atsižvelgti į pagrindines renginio dalis – užuomazgą, veiksmo eigą, kulminaciją ir atomazgą – kaip svarbų renginių elementą, kurios plėtotų renginį, padėtų pavienes veiklas sujungti į vientisą, nuoseklų renginį.

7. *Rėmėjai.* Apgalvoti rėmėjų pritraukimą, kuris gali padėti įgyvendinti didesnės apimties renginį.

8. *Renginio viešinimas.* Norint sulaukti daug dalyvių, žiūrovų, svarbu viešinti renginį, nurodant laiką, vietą, dalyvius, paminint rėmėjus. Galimos viešinimo priemonės: kvietimai, televizija, spauda, radijas, internetiniai tinklaraščiai, skrajutės ir kt.

9. *Renginio aptarimas.* Rekomenduojama pasibaigus renginiui jį aptarti, įvertinant renginį visapusiškai, norint išvengti ateities klaidų, nesusipratimų.

Kiekvienas muzikinis renginys pradedamas nuo vizijos bei projektinių dalių susidėliojimo. Muzikinį renginį, kaip projektą, būtina susiskirstyti į svarbias sudedamąsias dalis. Caciur (2012) išskiria renginio planavimo žingsnius, kurie gali padėti nuosekliai organizuoti renginį:

1. Prognozavimas – esminė renginių organizavimo dalis. Prognozės, anot Caciur (2012), yra būtinos, norint įvertinti renginio lankomumą, pajamas ir išlaidas, konkurenciją, publikai tinkamas bilietų kainas ir komfortą. Prognozavimo aspektai gali padaryti didelę įtaką renginio pasisekimui ir tinkamam renginio išpildymui.
2. Galimybių įvertinimas – dar viena renginio planavimo sudėtinė dalis, lemianti organizuojamo renginio išpildymą. Patariama atkreipti dėmesį į muzikinio pasirodymo vietos pasirinkimą, išplanavimą, įvertinti žiūrovų vietų skaičių, atitinkantį numatomų bilietų skaičiaus pardavimą ir rasti tinkamą variantą, atliepiantį renginio galimybes.
3. Vietos pasirinkimas – vienas iš veiksnių, prisidedančių prie sėkmingo renginio rezultatų. Organizatoriams patariama pirmenybę skirti lengvai pasiekiamoms koncertinėms vietoms, į kurias lankytojams būtų patogų atvykti įvairiomis transporto priemonėmis. Dar vienas svarbus aspektas vietos pasirinkimui – nuomos išlaidos, patalpų ir teikiamos įrangos tinkamumas. Caciur (2012) teigimu, renginio organizatorius pirmu išpūdžiu gali įvertinti

koncerto vietą ir nuspėti, kokį įspūdį susidarys atvykusi publika. Todėl rengėjas privalo atkreipti dėmesį į savo pojūčius, bendrą vietos išvaizdą, įvertinti akustiką ir net kvapą.

4. Vietos planas – būtinas renginio planavimo aspektas, galintis užtikrinti publikos bei dalyvių patogumą, užkulisių lokaciją, aiškų garsą, palankią scenos padėtį, užtikrinančią gerą scenos vaizdą. Jei renginys organizuojamas lauko erdvėje, būtina įvertinti vėjo kryptį ir iš kur sklis garsas, pastatų atstumą nuo scenos, išvengiant nereikalingo aido.
5. Laiko planavimas. Rekomenduojama susidaryti aiškų grafiką visiems darbams, kuriuos reiks atlikti renginio pasiruošimo metu. Patariama, turint organizacinę komandą, darbus dalintis grupėmis bei nusistatyti terminą darbo atlikimui. Dar viena svarbi detalė – kontaktų sąrašo vedimas, kuriame yra visa reikalinga atitinkamų žmonių kontaktinė informacija.
6. Dėmesys publikai. Dažnai renginio sėkmę nusprendžia auditorija. Todėl renginių organizatoriai visada turi atsižvelgti į žiūrovų poreikius, jų saugumą, komfortą, o taip pat stengtis užmegzti emocinį ryšį, padaryti renginį įsimintinu, sukurti kuo malonesnę patirtį.

Apibendrinant, koncertas apibūdinamas kaip tikslingai planuojamas renginys, skirtas muzikinės programos įgyvendinimui. Įvairių formų muzikinius renginius jungia panašūs principai – scenarijus, repertuaras, atlikėjų pasirodymai. Muzikinių renginių organizavimo esminiai aspektai taip pat panašūs – būtini tinkamai suformuluoti renginio tikslai, idėjos, aiškus darbo planas bei terminų vykdymas ir kt. Rekomenduojama nusistatyti tikslinę auditoriją, stengtis atsižvelgti į publikos poreikius vietos, laiko bei komforto atžvilgiu, įvertinti finansines galimybes, apsvarstyti galimus renginio rėmėjus, pasirinkti tinkamą koncertinę vietą.

2.2. Koncertų organizavimo raiška

Publika – neatsiejama muzikinio renginio dalis, o jos pritraukimas yra pagrindinis muzikinės rinkodaros tikslas. Renginių organizatoriai siekia skatinti klausytojų susidomėjimą lankytis muzikiniuose renginiuose, todėl dažnai pasitelkia kuo įvairesnes reklamos, viešinimo priemones, galinčias pritraukti kuo didesnę klausytojų kiekį. Nistor ir Nedelcut (2023) teigia, jog amžius, geografiniai veiksniai, pajamos, profesija bei išsilavinimo lygis dažnai lemia viešųjų pasirodymų populiarumą bei publikos pasirinkimą dalyvauti įvairiuose renginiuose. Auditorijos tyrinėjimas bei prognozavimas – viena iš populiarių marketingo technikų, galinčių pritraukti norimą publikos dalį, padėti sukurti renginį, kuris bus aktualus skirtingoms demografinėms grupėms. Siekiant pritraukti kuo daugiau susidomėjusių muzikiniu renginiu, viešinama informacija turi būti platinama nuosekliai, plačiu mastu, atsižvelgiant į tikslinę auditoriją. Pukelytės (2008) teigimu, koncertinio renginio reklama yra vienas ryškiausių vadybinės veiklos aspektų. Kiekvienas organizatorius turi galimybę rinktis sau tinkamas reklamos rūšis.

Renginių viešinimui naudojamos įvairios informavimo priemonės:

- Spauda (žurnalai, laikraščiai);
- Žiniasklaidos transliacijos (televizija, radijas);
- Elektroninės informavimo priemonės (soc. tinklai, el. svetainės);
- Išorinė reklama (stendai, afišos, skrajutės, plakatai, vaizdo ekranai).

Išoraitės (2016) teigimu, XXI a. globalizacijos procesai nulėmė reikšmingus pokyčius rinkodaros sprendimuose, todėl klientams tampant išrankesniems, būtina kurti kokybišką produktą, šiuo atveju – muzikinį renginį, stengtis tenkinti klientų norus bei poreikius, bei efektyviai naudoti šiuolaikines, plačias galimybes reklamos srityje. Išoraitė ir Miniotienė (2018) išskiria ir elektroninę komunikaciją, kaip neatsiejamą šių laikų galimybę, kuria galima naudotis siekiant platinti informaciją ir pranešimus elektroninėje erdvėje, informuoti apie savo veiklą. Autorių teigimu, šiuolaikinės techninės galimybės leidžia kurti reklamas, o be to, vis didėjantis interneto vartotojų kiekis skatina renginio populiarumo augimą bei pelningumą. Pečiulio (2012) teigimu, auditoriją pasiekti turi tik svarbi, aiški informacija, atliepanti pagrindinius renginio aspektus:

- Muzikinio renginio dalyviai, atlikėjai;
- Renginio tipas (koncertas salėje / lauko erdvėje, masinis renginys ir kt.);
- Renginio laikas;
- Renginio vieta;
- Bilietų įsigijimo, publikos dalyvavimo sąlygos.

Muzikinio renginio organizatoriaus pareiga – ne tik informuoti apie būsimą renginį, tačiau ir sudominti būsimus klausytojus. Gudonio (2011) teigimu, renginio organizatoriui svarbu įvertinti rinką, domėtis konkurentų veikla. Muzikinio renginio viešinimas – vienas pagrindinių renginio sėkmę lemiančių veiksnių. Auditorijai pritraukti naudojamos įvairios informacijos sklaidos priemonės – spauda, žiniasklaida, išorinė reklama bei elektroninės komunikacijos būdai. Viešinama informacija turi pasižymėti aiškumu, o muzikinio renginio organizatoriaus pareiga – sudominti, pritraukti būsimą renginio auditoriją.

Koncertinis pasirodymas neapsiriboja renginio sklaida, reklama, atlikėjų repertuaru, dekoracijomis ar muzikinio pasirodymo veiklos turiniu. Pasirodymo įgyvendinimui, kuriam reikalingas įgarsinimas, būtina apgalvoti ir pasiruošti planą, nurodantį, kokių įrenginių prireiks. Nors, dažnais atvejais, technine baze ir jos paruošimu, naudojimu koncertiniame renginyje rūpinasi specialistai – įgarsintojai, renginio organizatoriui būtina išmanyti pagrindus, gebėti susidaryti planą, reikalingą pasirodymo įgyvendinimui. Visų pirma, organizatoriui būtina įvertinti scenos atlikėjų kiekį, jų poreikius, turėti aiškų planą kaip atrodys pasirodymo vieta – scena ir kokios įrangos prireiks. Taip pat koncerto įgarsinimui būtina ruoštis iš anksto, detalai planuoti

laiką. Bindokaitės (2018) teigimu, aiški dienotvarkė – atlikėjų repeticijos, garso patikra, technikos patikrinimas, scenos paruošimas – visi išvardinti aspektai turi būti aiškiai suplanuoti, norint išvengti nesusipratimų. „Kai viskas vyksta sklandžiai, galima susikonzentruoti į menines pasirodymo detales, apie subtilesnę atlikėjų skambesį, o ne apie tai, kaip gauti kažkokį daiktą, be kurio koncertas paprasčiausiai neįvyks.“ (Bindokaitė, 2018).

Bindokaitė (2018) išskiria pagrindinius aspektus, galinčius padėti lengviau planuoti įgarsinimo procesą:

1. Muzikinio renginio organizatoriui rekomenduojama sudaryti dokumentą, dar vadinamą techniniu raideriu, kuriame pateikiami atlikėjų pagrindiniai techniniai reikalavimai. Nurodomas scenos planas, koncertui reikalingi mikrofonai, garso pulto modelis, išorinės arba vidinės garso apdirbimo priemonės. Aiškus planas ir jo laikymasis gali padėti išpildyti renginį sėkmingiau ir organizatoriui, ir atlikėjams.

2. Susidaryti scenos planą, atvaizduojantį atlikėjų išsidėstymą scenoje, naudojamos įrangos stovėjimo vietas. Pasak Bindokaitės (2018), scenos planas gali padėti organizatoriui vizualiai susidėlioti būsimą scenos vaizdą, o taip pat ir garso režisieriui suplanuoti palankias technikos vietas bei paruošti kuo estetiškiau atrodančią sceną.

3. Organizatorius turi mokėti valdyti laiką bei laikytis dienotvarkės. Svarbu prisiminti, jog pasiruošimas koncerto technine baze gali trukti keletą valandų, per kurias būtina spėti pastatyti reikiamą techniką į plane numatytas vietas, pajungti garso pultus, testuoti garso sistemas, teisingai išdėstyti mikrofonus bei pravedžioti mikrofonines linijas.

4. Garso patikrinimas – vienas svarbiausių koncerto pasiruošimo aspektų, kurio metu derinamas atlikėjų skambesys, tikrinamas techninių įrenginių veikimas. Garso patikrinimo metu sprendžiamos netikėtai susidariusios garso problemos, todėl tam reikalinga skirti papildomo laiko.

Dar vienas, labai svarbus koncertinės veiklos techninis aspektas – apšvietimas. Šviesa gali ne tik atskleisti ar paryškinti scenos vaizdą, atlikėjus, bet ir paveikti auditorijos emocijas, sukurti įsimintiną renginį. Moran (2018) teigimu, apšvietimo menas nėra apibrėžtas normomis ar aiškiais reikalavimais. Apšvietimo procesas apibūdinamas kaip kintantis, galintis nubrėžti ribą tarp auditorijos ir scenos. Siekiant, kad apšvietimas būtų tinkamai išpildytas, atlieptų žiūrovų, atlikėjų poreikius, apšvietimo rengimo procesas turėtų būti nuosekliai derinamas tarp renginio organizatoriaus, garso režisieriaus, choreografo, ar kitų renginio komandos narių. Moran (2018) teigia, jog apšvietimo suprojektavimas gali nulemti koncertinių pasirodymų sėkmę. Kai apšvietimas išryškina netinkamas scenos erdves, sukuria blaškantį, perteklinį vaizdą, publikos dėmesys gali būti nukreiptas nuo pagrindinės esmės scenoje, o taip pat, jei atlikėjai nėra tinkamoje šviesoje, renginio esminiai vaizdai gali būti sugadinti ir muzikinis pasirodymas gali prarasti visą savo esmę.

Apibendrinant galima teigti, jog siekiant sudominti būsimus klausytojus, pasitelkiamos įvairios reklamos priemonės: spauda, žiniasklaidos transliacijos, elektroninės informavimo priemonės bei išorinė reklama. Išskiriama elektroninė komunikacija, kaip viena efektyviausių šių dienų priemonių, padedanti pasiekti didesnę auditoriją ir skatinanti renginio populiarumo augimą bei pelningumą. Išskiriami esminiai renginio aspektai, būtini viešinimo procese: atlikėjai, renginio tipas, vieta ir laikas, bilietų įsigijimo sąlygos ir kt. Taip pat, muzikinio renginio organizatorius privalo išmanyti koncertinio įgarsinimo bei apšvietimo principus, kurie gali padėti rengiant kokybiškus muzikinius pasirodymus. Tinkamas renginio apšvietimas gali atskleisti bei paryškinti scenos vaizdą, kurti renginio emociją bei paveikti publiką. Organizatoriui rekomenduojama susidaryti planą, kuriame koncertui svarbūs aspektai – scenos planas, reikalinga techninė bazė, laiko planavimas, būtų aiškiai sudėlioti bei suderinti su specialistais bei atlikėjais.

2.3. Koncertų organizavimo ypatumai skirtingais ugdytinių amžiaus tarpsniais

Koncertų organizavimo procesas – labai platus, tiksliai neapibrėžtas, kintantis, kurio pokyčius lemia muzikinio renginio idėja, biudžetas, komanda, o taip pat ir atlikėjų sąstatas, jų amžius bei fiziologinės savybės. Ikimokykliniame amžiuje vaikai pasižymi imlumu žinioms ir aplinkai, aktyviai reaguoja į įvairius garsus, melodijas, kurias mėgdžioja bei atkartoja. Jucevičiūtė – Bartkevičienė (2015) išskiria pagrindinius aspektus, apibūdinančius ikimokyklinio amžiaus vaikus:

- Imlūs naujovėms;
- Pasižymintys nedidele ištverme, ribota atmintimi, dėmesio stoka;
- Emociškai jautrūs, skirtingai suvokiantys emocijas;
- Besivaržantys su draugais;
- Turintys poreikį aktyviai bendrauti, judėti, žaisti.

Budinavičienės (2017) teigimu, ikimokyklinio amžiaus vaikai skatinami klausytis ir įsiklausyti, dažniausiai mokomi dainuoti grupėse, skatinant derintis prie kitų, išgirsti save ir šalia dainuojančiuosius. Henze (2013) teigia, kad muzikavimas kartu su kitais vaikais grupėje skatina į veiklą prisijungti nedrąsius, įvairių specialiųjų poreikių turinčius vaikus, kuria skatinantį priklausymo grupei jausmą. Autorė pabrėžia, jog muzikinė grupinė veikla ugdo pažintinius, emocinius bei fizinius gebėjimus, skatina jų vystymąsi. Budinavičienė (2017) pabrėžia atkreipti dėmesį į ikimokyklinio amžiaus vaikų balso diapazoną ir repertuarą parinkti atsakingai, atitinkantį vaikų balso galimybes. Taip pat, anot autorės, reikia nepamiršti, jog vaikų balsai – silpnesni nei suaugusiųjų, todėl rekomenduojama pasirinkti tinkamą vietą koncertinei veiklai – mažesnę erdvę, kurioje vaikų balsai skambės aiškiau, garsiau. Ikimokyklinio amžiaus vaikai pasižymi sunkumais

ilgai sutelkti dėmesį į vieną objektą ar užduotį, dažnai blaškosi, todėl koncertinėje veikloje būtina ieškoti kompromisų, galinčių padėti mažiesiems atlikėjams sėkmingai pasirodyti scenoje. Organizuojant muzikinį renginį, rekomenduojama dažniau pakeisti ar pajvairinti akcentais ikimokyklinio amžiaus vaikų sceninę aprangą, nebijoti keisti įvaizdžio, scenos dekoracijų, nepamiršti įtraukti įvairių šokio, žaidimo, judesio elementų bei nepamiršti vaikų palaikyti emociškai, aktyviai skatinti, drąsinti.

Norint organizuoti muzikinę koncertinę veiklą, atliepančią pradinių klasių amžiaus vaikų poreikius, būtina atsižvelgti į šiam amžiui būdingas savybes. Ugdytiniai, besimokantys pradinėse klasėse pasižymi smalsumu, emociingumu. Kirliauskienė (2005) teigia, jog pradinių klasių mokiniai pasižymi vaizdingu, emocionalių patirčių įsiminimu, džiaugsmingais, maloniais prisiminimais. Autorė pažymi, jog norint įtraukti šio amžiaus vaikus į aktyvią veiklą, turėtų būti naudojami nesudėtingi, įvairaus žanro, greitai įsimenami muzikiniai kūriniai. Rinkevičiaus (2002) teigimu, svarbu užtikrinti teigiamas patiriamas emocijas, šiltą aplinką, ugdyti išgyvenimų, vertybių patirtį. Mikolaitienė ir Kulšytė (2006) pradinio ugdymo laikotarpį apibūdina kaip palankų muzikinių gebėjimų lavinimui ir pabrėžia didelį poreikį judėjimui, aktyviai veiklai. Atsižvelgus į tai, koncertinę veiklą rekomenduojama organizuoti įtraukiant aktyvius šokio, judesio elementus. Mikolaitienė ir Kulšytė (2006) išskiria pradinių klasių amžių kaip palankų laiką estetinių jausmų ir gebėjimų ugdymui, todėl muzikinę koncertinę veiklą galima organizuoti kuo įvairiapusiškiau, įtraukiant kuo įvairesnių raiškos priemonių, pasitelkiant kuo įvairesnį repertuarą. Pradinių klasių mokinių veikla šiuo amžiaus laikotarpiu paremta emocijomis, judėjimu, žaidimo forma. Girdzijauskienės (2001) teigimu, pradinių klasių amžiaus vaikai išsiskiria kūrybiškumo poreikiu, todėl rekomenduojama ugdytinius skatinti kūrybiškai atlikti pasirodymus, leisti pasireikšti organizaciniame procese ir išreikšti savo nuomonę repertuaro, dekoracijų klausimais.

Paauglystės tarpsnis – sudėtingas laikotarpis, kurio metu paaugliui būtina save realizuoti jį dominančioje veikloje, atrandant asmeninius gebėjimus ir pomėgius. Muzikinė veikla gali padėti išreikšti save kaip asmenybę, muzikuoti bendraamžių kolektyve bei prasmingai leisti laisvalaikį. Taip pat ugdo ne tik paauglio muzikinius gebėjimus, bet ir skatina aktyvumą veikloje, bendravimo įgūdžius bei savarankiškumo jausmą, kuris paaugliui ypatingai svarbus šiuo sudėtingu vystymosi laikotarpiu. Aidukas (2017) paauglystę apibūdina kaip sudėtingą amžiaus tarpsnį, kurio metu prasideda socialinės ir psichologinės permainingos kartu su fiziologiniais pokyčiais. Atsižvelgiant į tai, muzikiniame procese būtina skirti dėmesio ne tik veiklai ir procesui, bet ir skirti dėmesio emociniam pastūmėjimui, palaikymui. Jaunuoliams paauglystės laikotarpiu vyksta balso mutacija, todėl organizuojant koncertinę veiklą ir norint nepakenkti besikeičiantiems berniukų balsams, reiktų atsižvelgti į kolektyvų sąstatą, todėl Aidukas (2017) rekomenduoja berniukų ir mergaičių muzikinę veiklą skirstyti į atskirus kolektyvus.

Paauglystės laikotarpis dažnai pasižymi saviraiškos, tapatumo, savarankiškumo paieškomis bei siekimu, todėl organizuojant koncertinę veiklą būtina skatinti paauglius laisvai išreikšti save, skatinant įsitraukti į organizacinę veiklą, pasirinkti norimą repertuarą, sceninę aprangą, įtraukti aktyvių raiškos priemonių – šokio, judesio, kūno perkusijos elementų, kurie gali sudominti paauglius. Muzikiniai pasirodymai skatina pasitikėjimo jausmą, savęs suvokimą, savigarbos augimą, o taip pat ugdo tikslo siekimo svarbą, ištvermę ruošiantis koncertui. Atsižvelgiant į paauglių norą išsireikšti, parodyti save, galima apsvarstyti galimybę skirti pirmaeiliskumą solo pasirodymams bei individualiai veiklai.

Apibendrinant galima teigti, kad skirtingo amžiaus ugdytinių fiziologinės savybės ir jų poreikiai daro įtaką koncertų organizavimo procesui. Ikimokyklinio amžiaus vaikai, pasižymintys aktyvumu, dėmesio stoka, konkurencija su kitais vaikais, reikalauja didesnio dėmesio repertuaro, koncertinės erdvės pasirinkimui, judesio elementų įtraukimo. Pradinių klasių amžiaus vaikai pasižymi smalsumu, emocionalių patirčių įsiminimu, todėl rengiant koncertinius pasirodymus rekomenduojama kuo dažniau pajvairinti repertuarą naujais kūriniais, dekoracijomis, įtraukti šokio, judesio elementų, taip sukuriant nenusibostančią erdvę ugdytiniams. Paauglių koncertinei veiklai rekomenduojama pasitelkti solinius pasirodymus, kūno perkusijos bei šokio elementus, skatinti išsakyti savo poziciją renginio organizavimo klausimais, taip pat realizuojant paauglių saviraiškos, tapatumo poreikius.

2.4. Muzikinių / meninių sprendimų galimybės koncertinių pasirodymų metu

Koncertinėje veikloje ypatingą reikšmę užima šiuolaikiniai meniniai sprendimai ir idėjos. Iš pažiūros tarpusavyje nederantys meninės raiškos elementai gali tapti koncertų puošmena. Muzikiniai/meniniai sprendimai gali ne tik papuošti, ar pajvairinti koncertinę medžiagą, bet ir pritraukti daugiau įvairaus amžiaus klausytojų, sukurti įdomesnę, klausytojams patrauklesnę repertuarą, o atlikėjams pajvairinti jų veiklą, padėti įprasminti save įvairialypėje veikloje.

Kūno perkusija. Modernėjant pasauliui, visuomeniniai pokyčiai atlikėjus verčia ieškoti naujų būdų, pajvairinančių, tobulinančių muzikinės programos turinį. Nuo XX amžiaus, dėka užsienio pedagogų – Dalcroze'o, Orff'o, kūno judesiai, kūnu sukurtos kompozicijos tapo svarbia sudėtine muzikos dalimi. Kūno perkusija, plačiai paplitusi pasaulyje, gali būti viena iš daugelio muzikinės raiškos formų, pagyvinanti neformaliosios koncertinės veiklos turinį. Pagal De Souza (2017), kūno perkusija – tai žmogaus kūno pagalba išgaunamų įvairaus tipo garsų menas, naudojamas didaktiniams, terapiniams, socialiniams tikslams. Kūno perkusija – tai muzikinė veikla, kurios metu įvairių garsų kūrimui naudojamas žmogaus kūnas ir balsas. Kūnu skleidžiami įvairių tipų garsai:

- *Trepšėjimas* dešine, kaire, abiem pėdomis į grindis ar kitą paviršių. Pati paprasčiausia garso sukėlimo forma – ėjimas, vaikščiojimas. Galimos garso galimybės: normalus žingsnis, energingas treptelėjimas, šliaužimas visa pėda, ėjimas pirštų galais, ėjimas kulnu. Pėdomis galima belsti tiek sėdint, tiek stovint. Visą tai galima atlikti stipriau ir silpniau. Pėdų skleidžiami garsai yra skirtingo aukščio, todėl lengva akompanuoti dainai ir tuo pat metu atlikti šokio judesius.
- *Pliaukštelėjimas* į kojas (į dešinę, kairę, ar abi), krūtinę, pilvą, kaktą, viršugalvį, skruostus, rankų vidines dalis, sėdmenis. Delnų pagalba išgaunama daug skirtingų garsų, pasirenkant stipresnius ar silpnesnius judesius.
- *Plojimas* delnas į delną ištiestais ar sulenktais pirštais, plojimas plaštakų išorinėmis pusėmis, plojimai į partnerio delnus, sukryžiuotomis rankomis ar už nugaros.
- *Spragsėjimas* pirštais (kaire, dešine, ar abiem rankomis kartu).

Kūno perkusijos elementai gali būti lengvai integruoti į koncertinę veiklą, nes juos gana nesudėtingai galima išgauti įvairiomis formomis: solo, kelių atlikėjų ar net ansamblio. Taip pat kūno perkusiją lengva naudoti kaip akomponavimo priemonę. Kūno judesiai gali praturtinti pasirodymą: kūno sukeliama garsais galima sukurti natūraliai skambančius gamtos garsus, judesiai naudojami ir chorinės muzikos pasirodymuose, kuriuose atlikėjai dalinasi į grupes, atlikdami skirtingas kūno perkusijos garsų linijas. Į kūno perkusijos motyvus galima įtraukti ir mimikas, kūno judesius, kurie gali paįvairinti pasirodymą.

Šokio / judesio elementai. Judesys, kūno judesių sistema – ypač svarbi gyvybės palaikymo forma. Tai neatsiejama tiek formaliojo, tiek ir neformaliojo ugdymo raiškos forma. Poreikis judėti kiekvienam asmeniui yra įgimtas, judesio pagalba ugdoma ne tik fizinė, bet ir dvasinė asmenybės pusė. Muzikos atlikimas scenoje – ne tik garsų derinys. Išraiškingi kūno judesiai, šokio elementai gali įprasminti sceninę veiklą įvairiapusiškai. Gyvame koncertiniame atlikime būtinas vizualinis vaizdas, sukuriantis pasirodymą. Choreografiniai elementai atliekami kūno judesių pagalba. Dažniausiai jie organizuoti, išmokti, dažnai išlavinti iki automatiško atlikimo. Šokis lavina paauglio meninę patirtį, kūrybiškumą, padeda nesivaržant išbandyti save meninėje veikloje.

Šokis – neatsiejama muzikos dalis. Dažniausiai šokama skambant muzikai, judesius derinant prie ritmo, tempo, muzikos stiliaus. Anot Banevičiūtės (2009), šokis – viena iš neformaliojo ugdymo formų, ugdanti kūrybišką, aktyvią asmenybę. Šokio/judesio elementai, naudojami paauglių koncertinėje veikloje, gali prisidėti prie renginio išpildymo, kaip viena raiškos formų. Šokio elementai padeda formuoti bei plėtoti renginio idėją, ugdyti atlikimo gebėjimus. Šokiu koncertiniame pasirodyme išreiškiamos atlikėjo emocijos, santykis su muzika, muzikinės idėjos ir mintys. Judesiai pritaikomi pagal atliekamą muziką, ritmingai keičiant kūno pozicijas, žingsnius, laikyseną. Koncertinėje veikloje gali būti naudojamos įvairios šokio formos:

- klasikinis šokis (baleto pagrindinė sistema);
- Azijos, Afrikos šalių klasikinio šokio sistemos;
- modernusis šokis;
- šiuolaikinis šokis;
- tautinio šokio elementai.

Dekoracijos/apšvietimas. Šiuolaikiniuose renginiuose, norint įgyvendinti išpildytą pasirodymą, būtina atsižvelgti į dekoracijų ir apšvietimo svarbą. Tinkamas apšvietimas – svarbus elementas, kuriant estetišką, patrauklią erdvę. Koncertiniuose pasirodymuose dažnai naudojami šviesos efektai. Tokia dekoratyvinė šviesos rūšis padeda atkreipti dėmesį į apšviestą objektą, šiuo atveju – atlikėją. Taikant atspindžius, kitas optines savybes, išgaunami šviesos efektai, sukuriantys norimą vaizdą. Apšvietimas turi būti suderintas su erdve, ir žinoma, atlikėju scenoje. Šviesa gali daryti įtaką nuotaikai, jausenoms. Geras apšvietimas kuria palankią atmosferą, veikia esančiųjų nuotaikas. Meniniai/muzikiniai renginiai dažnai apipavidalinami vizualiai. Renginyje dekoruojamas įvairiomis priemonėmis, siekiant sukurti patrauklų, estetišką vaizdą. Dekoracijos gali būti įvairios: floristiniai sprendimai, stendų, laiptų ekranų, girliandų, lazerių pritaikymu scenoje. Renginio dekoravimas turi atspindėti renginio pobūdį, tematiką, vietą.

Įvaizdis. Koncertinė veikla – tai ne tik atliekama muzika pasirodymų metu, įspūdingi, efektingi pasirodymai ar specialieji efektai. Vienas svarbiausių aspektų, pritraukiantis žiūrovų dėmesį, žadinantis vaizduotę – sceninė apranga bei įvaizdis. Nedažnai pagalvojama, kiek pastangų ir laiko reikia skirti efektingam, akį traukiančiam atlikėjo įvaizdžiui. Šiuolaikiniu visuomenės požiūriu, norint tapti išskirtiniu, įsimintinu atlikėju, įvaizdžio kūrimas ir pristatymas – vienas svarbiausių strateginių elementų. Atlikėjas, siekdamas patikti klausytojams ir žiūrovams, stengdamasis suformuoti teigiamą pirmąjį įvaizdį, keičiasi – išraiškingai kalba, gestikuliuoja, naudoja mimiką norėdamas įtikinti, kuria ir pateikia savo įvaizdį. Atlikėjo siekiai susiję su paauglystės laikotarpio keliamais idealais. Paauglys brendimo laikotarpiu taip pat siekia identiteto formavimo, išskirtinės išvaizdos, nori būti pastebėtas. Įvaizdžio kūrimu bandoma paveikti kito asmens požiūrį. Įvaizdis turi būti efektyvus, todėl būtina kreipti dėmesį į šiuolaikinį požiūrį, sekti pasaulines naujienas, priimti žiūrovų nuomonę, pageidavimus. Žmogaus išvaizdoje vyraujantys aksesuarai, įvairios įvaizdžio detalės turi kelias prasmes:

- vaizduoja materialinę padėtį;
- nurodo tam tikros socialinės grupės atstovavimą;
- teikia pasitenkinimą;
- didina asmens pasitikėjimą savimi.

Šiuolaikinėje kultūroje išvaizda ir apranga – profesinį įvaizdį formuojanti detalė. Rengdamasis puošniau, asmuo bando sukurti geresnį, patrauklesnį įvaizdį, kurio pagalba,

manoma, padės užimti geresnę darbo vietą bei pats asmuo jausis labiau užtikrintas savo jėgomis. Atlikėjo išorė: kūno sudėjimas, laikysena, veido bruožai ar net plaukų spalva sukuria reprezentacinį vaizdą. Šiuolaikinėje muzikos veikloje reikia turėti savitą išvaizdą, kuri atlikėją reprezentuotų, atitiktų visuomenės standartus. Manoma, jog atlikėjas elgesio ir išvaizdos visuma atskleidžia savitumą, parodo suvokiamą etiketą. Atlikėjo išvaizda, atitinkanti atliekamą muziką, renginio koncepciją, sudaro galimybes patikti publikai, tapti populiariu, išskirtiniu, o svarbiausia – įsimintinu.

Apibendrinant galima teigti, jog organizuojant koncertinius pasirodymus, svarbią vietą užima įvairūs meniniai/muzikiniai sprendimai, galintys papuošti, padaryti gerą įspūdį. Kūno perkusija, šokio/judesio elementai, atlikėjo išvaizda bei įvaizdis ir vizualiniai sprendimai – šviesos, dekoracijos, renginiui suteikia įvairumo. Kūno perkusija gali būti naudojama kaip akomponavimo priemonė ar savarankiška pasirodymo dalis, puošianti renginį. Šokio/judesio elementai, naudingi paaugliams kaip fizinė raiškos priemonė, suteikia renginiui gyvumo, ugdo atlikėjo gebėjimus. Atlikėjo įvaizdis ir renginio vizualizacija – ypač svarbūs elementai, kuriantys koncertinio pasirodymo atmosferą, galintys papuošti renginį, sudaryti gerą įspūdį žiūrovams, valdyti publikos emocijas.

3. PEDAGOGŲ POŽIŪRIS Į KONCERTINIŲ PASIRODYMŲ ORGANIZAVIMO YPATUMUS

3.1. Tyrimo metodologija

Siekiant iširti, kokie pagrindiniai organizavimo aspektai vyrauja koncertinių pasirodymų rengimo procese, buvo atliktas empirinis tyrimas. Organizuojant tyrimą, siekta išsiaiškinti, ar viena iš neformaliojo ugdymo dalių – koncertinė veikla – daro teigiamą įtaką įvairaus amžiaus vaikų raidai bei kokie pagrindiniai organizavimo aspektai vyrauja koncertinių pasirodymų rengimo procese. Siekiant tai iširti, buvo pasirinktas kokybinis tyrimas pasitelkiant pusiau struktūrizuotą interviu metodą, kurio principas paremtas tyrėjo bei tyrimo dalyvio pokalbiu, užduodant klausimus ir į juos atsakant. Naudojant interviu metodą siekiama gauti kuo išsamesnius, atviresnius atsakymus, atspindinčius tiriamojo patirtį, jausmus, nuomonę bei išvalgas, kurių negalime pamatyti ar apčiuopti tiesiogiai (Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016). Kokybinis tyrimas buvo pasirinktas norint įvertinti tyrimo dalyvių patirtis, kasdieninę praktiką, remiantis glaudesne sąveika, fiksuojant dalyvių emocijas, pastebėjimus, jausmus. Imant interviu, vyksta neformalus, lankstus pokalbis, reaguojama į tyrimo dalyvį, gilinamasi į netikėtai gautą informaciją, fiksuojama kūno kalba, intonacija, emocijos ir pan. (Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016).

Kokybinio tyrimo klausimai buvo sudaryti 2023 m. sausio mėnesį. Interviu su respondentais vyko nuotoliniu būdu, pasitelkiant elektronines priemones. Visi interviu pokalbiai buvo įrašomi diktofonu, kurio pagalba informantų atsakymai į užduodamus klausimus buvo tiksliai transkribuoti.

Tyrimo instrumentas – klausimynas, sudarytas iš 14 atvirų klausimų (žr. 1 priedą). Klausimyną sudaro trys klausimų grupės, suskirstytos į temas. Pirmoji grupė (1 – 3 klausimai) apima demografinę muzikos pedagogų charakteristiką. Antroji grupė (4 – 11 klausimai) skirta išsiaiškinti koncertinių pasirodymų organizavimo aspektus su skirtingo amžiaus ugdytiniais bei koncertinės veiklos teikiamą naudą. Trečioji grupė (12 – 14 klausimai) skirta išsiaiškinti bendrus muzikinių renginių organizavimo aspektus bei organizatorių gebėjimus.

Duomenų analizė. Interviu gauti duomenys apdoroti turinio (content) analizės metodu. Pasak Morkevičiaus (2005), kokybinė turinio (content) analizė pasižymi informacija, pagrįsta ne skaičiais, o žmonių mąstymu, mintimis ir išgyvenimais.

Tyrimo etika. Interviu pradžioje visiems informantams pristatytas tyrimas bei jo tikslas. Informantai žodiniu sutikimu patvirtino dalyvavimą organizuojamame tyrime. Tyrimo metu dalyviams patvirtinta informacija, jog interviu metu surinkta informacija nebus prieinama kitiems, su tyrimu nesusijusiems asmenims bei nebus platinama, informantų tapatybė išliks anoniminė. Pagrindiniai etikos principai – suteikti tyrimo dalyviui informaciją apie tyrimą, saugoti

konfidencialumą bei privatumą, rūpintis tyrimo dalyvių saugumu (Gaižauskaitė, Valavičienė, 2016). Laikantis šių išvardintų etikos principų, tyrimo analizės ištraukose nenurodomi asmeniškai tyrimo dalyvių duomenys, o jų atsakymai užkoduoti pagal dalyvavimo tyrime eiliškumą.

Tyrimo organizavimas. Tyrimui buvo ruošiamasi nuosekliai, laikantis veiksmų eiliškumo. Tyrimo etapai:

- Mokslinės literatūros analizė;
- Tiriamųjų imties pasirinkimas;
- Pusiau struktūruoto interviu klausimyno rengimas;
- Kokybinio tyrimo duomenų transkribavimas, analizė ir interpretacija.

3.2. Tyrimo imtis ir tyrimo eiga

Tyrimo imtis. Tyrime dalyvavo Telšių, Ukmergės ir Šiaulių miestų muzikos pedagogai, užsiimantys neformaliąja muzikine veikla su skirtingo amžiaus ugdytiniais. Tyrime dalyvavusių muzikos pedagogų socialiniai – demografiniai duomenys pateikti 1 lentelėje:

1 lentelė. Informantų demografiniai duomenys

Lytis							
Moteris				Vyras			
6				2			
Amžius (metai)							
24	26	31	34	36	47	53	
2	1	1	1	1	1	1	
Pedagoginio darbo stažas (metai)							
2	3	4	9	11	12	27	30
1	1	1	1	1	1	1	1
Kvalifikacinė kategorija							
Pedagogas		Vyresnysis pedagogas			Ekspertas		
6		1			1		

Tyrime dalyvavo 6 moterys ir 2 vyrai, kurių amžius 24 – 53 metai. Informantų pedagoginio darbo stažas – nuo 2 metų iki 30 metų. Informantų kvalifikacinė kategorija išsiskirstė taip: 6 pedagogai, 1 vyresnysis pedagogas bei 1 pedagogas – ekspertas.

Muzikos pedagogų buvo paklausta, kokia neformaliąja muzikine veikla jie užsiima. 2 informantai dirba ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir vykdo neformaliąją muzikinę veiklą, 1 informantas neformaliąja veikla užsiima jaunimo centre bei meno mokykloje. Privačia muzikine veikla užsiima 3 muzikos pedagogai, o su pradinių klasių amžiaus vaikais bendrojo lavinimo

įstaigose dirba 3 pedagogai. Neformaliosios veiklos formos, remiantis interviu atsakymais, labai įvairios: dainavimo studijos, neformaliosios veiklos su mažiau galimybių turinčiu jaunimu, vokaliniai ansambliai, chorai, solinis dainavimas, gitaros, ukulėlių būreliai ir pan.

Kitas klausimas, užduotas informantams interviu metu, buvo: Su kokio amžiaus ugdytiniais dirbate? Informantų atsakymai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Informantų atsakymai apie tai, su kokio amžiaus ugdytiniais dirbama

Ugdytiniai	Pedagogai
Ikimokyklinio amžiaus	4
Pradinių klasių amžiaus	6
Pagrindinių klasių amžiaus	4
Gimnazinių klasių amžiaus	3
Virš 18 metų amžiaus	1

Remiantis gautais duomenimis, muzikos pedagogai dirba su įvairaus amžiaus ugdytiniais. Dauguma pedagogų dirba su kelioms amžiaus kategorijoms priklausančiais ugdytiniais. Atsakymai parodė, jog 3 pedagogai dirba tik su pradinių klasių mokiniais, 1 pedagogas – su ikimokyklinio amžiaus ugdytiniais, o likę neformaliaja muzikine veikla užsiima su skirtingo amžiaus vaikais.

3.2. Tyrimo rezultatai

Interviu metu tyrimo dalyviams buvo užduotas klausimas – Kiek koncertų turite per metus? Informantų atsakymai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Vidutinis koncertų skaičius per metus

Koncertų skaičius	Atsakiusieji pedagogai
Iki 5 koncertų per metus	2
6-10 koncertų per metus	2
11-20 koncertų per metus	1
Virš 20 koncertų per metus	3

3 lentelės duomenys rodo, kad du pedagogai atsakė, jog per metus sudalyvauja iki 5 koncertų per metus. Du informantai teigė, jog turi vidutiniškai – apie 6-10 koncertų, vienas informantas pažymėjo, jog patiems planuojantis koncertus, pavyksta įgyvendinti 11-20 koncertų per metus. O didžiausią skaičių – virš 20 koncertų per metus pavyksta dalyvauti trims informantams.

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kaip muzikos pedagogai, užsiimančys neformaliaja muzikine veikla, planuoja koncertinius pasirodymus. Tyrimo analizės metu pedagogų atsakymai

buvo suskirstyti į temą *Koncertinių pasirodymų planavimas*, kurią sudarė dvi kategorijos ir aštuonios subkategorijos. Pirmoji kategorija – *Muzikos pedagogų planuojami renginiai* (išskirtos keturios subkategorijos), antroji kategorija – *Kitų planuojami renginiai* (išskirtos keturios subkategorijos). Duomenys pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. **Koncertinių pasirodymų planavimas**

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantis teiginys
Muzikos pedagogų planuojami renginiai	Kalendorinės šventės	„<...> tai dažniausiai ir būna kalendorine proga <...>“ (F3)
	Valstybinės šventės	„<...> iki valstybinių švenčių, Vasario 16-oji, Kovo 11-oji <...>“ (F3)
	Tradiciniai renginiai	„<...> yra tradiciniai renginiai, šeimos, sporto, senelių šventė <...>“ (F8)
	Ekspromtu suplanuoti renginiai	„<...> būna, kad atsiranda čia ir dabar, pasidarom greitai <...>“ (F8)
Kitų planuojami renginiai	Kvietimai į televiziją	„<...> ne visus koncertus patys planuojam, būna, pakviečia į televiziją <...>“ (F6)
	Miesto renginiai	„<...> įvairūs miestų renginiai, eglučių įžiebimai, miesto šventės <...>“ (F6)
	Konkursai	„<...> ir konkursuose išbandom savo jėgas <...>“ (F2)
	Festivaliai	„<...> šalia to eina festivaliai, kurie kartojami kas metus, ar kas du <...>“ (F8)

Analizuojant pedagogų atsakymus (žr. 4 lentelę), išryškėjo kategorija „Muzikos pedagogų planuojami renginiai“, kurios pagrindu išskirtos keturios subkategorijos. Pirmojoje subkategorijoje dominuoja teiginiai, atliepiantys, jog daugybė renginių organizuojami atsižvelgiant į kalendorines šventes. Informantai teigia, jog kalendorinės šventės – Kalėdos, Velykos suteikia puikią progą suorganizuoti didesnę koncertą: „<...> *planuojame pagal didžiąsias metų šventes, tai Kalėdinis koncertas visada būna*“ (F2); „<...> *vyrauja nuo Kalėdų visų švenčių žiemos* <...>“ (F3); „<...> *būna pavasarinis koncertas* <...>“ (F2); „*Atsižvelgiam į kalendorių* <...>“ (F3); „<...> *yra keli didieji metų renginiai, tokie kaip kalėdiniai. Atsižvelgiam į sezoniškumą.*“ (F6). Antrojoje subkategorijoje (Valstybinės šventės) dominuoja teiginiai, atskleidžiantys, jog valstybinės šventės užima svarbią rolę muzikinių pasirodymų organizavime. Muzikos pedagogai stengiasi organizuoti muzikinius pasirodymus ir taip paminėti svarbias valstybines datas: „<...> *jeigu žinom, kad Kovo 11-oji, bus koncertas, tai mes siejam su Lietuva* <...> *jeigu matai, kad Sausio 13-oji, tai galbūt gali ir tą patį kūrinį paruošti ir Kovo 11-tai...*“ (F5). Trečiojoje subkategorijoje (Tradiciniai renginiai) išryškėja teiginiai, pagrindžiantys, kad bendruomenėse, ugdymo įstaigose paisoma tradicijų, kuriomis remiantis organizuojami renginiai vyksta metai iš metų: „<...> *tradicinės šventės* <...> *šeimos dienos proga* <...>“ (F3). Ketvirtoji subkategorija (Ekspromtu suplanuoti renginiai) parodo, jog ne visų muzikinių pasirodymų planavimas paremtas šventėmis bei progomis. Renginiai organizuojami pasiremiant išgalvotomis temomis, ar norint parodyti darbo rezultata, kuriuos inicijuoja muzikos pedagogai ar patys

ugdytiniai: „<...> kada sugalvojam, tada ir darom koncertą“ (F3); „Darom staigmenas, kuriam teminius koncertus“ (F6); „<...> pasidaryti tik savo kolektyvų koncertą <...>“ (F8).

Yra aišku, jog ne visi muzikiniai renginiai organizuojami muzikos pedagogų, užsiimančių neformaliąja muzikine veikla, iniciatyva. Muzikinius pasirodymus planuoja ir kiti ugdymo įstaigų atstovai, miesto ar rajono organizatoriai bei jų komandos, prodiuseriai bei kiti žmonės, šią veiklą vykdyti suinteresuoti asmenys. Šiuo požiūriu analizuojant muzikos pedagogų atsakymus, išryškėjo kategorija „Kitų planuojami renginiai“, kurios pagrindu išskirtos keturios subkategorijos. Pirmąją subkategoriją (Kvietimai į televiziją) išryškėja aspektas, kai neformaliosios veiklos dalyviai kviečiami pasirodyti televizijoje: „<...> ne visus koncertus planuojam, būna, pakviečia į televiziją <...>“ (F6). Antrojoje subkategorijoje (Miesto renginiai) išryškėjo galimybės dalyvauti miesto, rajono organizuojamuose renginiuose: „Jie mums yra suplanuoti. Suplanuoja <...> rajonas“ (F4). Trečioji subkategorija (Konkursai) primena, jog koncertiniai pasirodymai gali būti paremti ne tik ugdymo įstaigoje vykstančiais pasirodymais prieš tėvus, draugus, bendraminčius, bet ir savęs, savo jėgų išbandymu įvairiuose konkursuose: „Mano tikslas yra kad vaikai įgautų kažkokios patirties <...> konkursuose <...>“ (F3); „<...> šalia viso to eina konkursai <...>“ (F8). Ketvirtojoje subkategorijoje (Festivaliai) išskirti teiginiai, kurie atskleidžia, kaip svarbu neformaliosios muzikinės veiklos ugdytiniams įgauti patirties socialiniame kontekste, įsilieti į didesnes bendrų interesų turinčias bendruomenes, dalyvaujant didesnio masto renginiuose – festivaliuose: „<...> o daugiau tarp jų pajvairinimui dalyvaujame festivalyje kokiam vienam, dviejuose <...>“ (F2); „<...> festivaliai, kurie kartojasi kas metus, ar kas du <...>“ (F8).

Išanalizavus gautus duomenis, galima teigti, kad dažniausiai informantai koncertinius pasirodymus planuoja atsižvelgdami į kalendorines šventes, įsimintinas datas, valstybines šventes, kurioms ruošia specialų, koncerto temą atliepiantį repertuarą. Aktyviai organizuojami ir tradiciniai renginiai, kuriuos susikuria pačios ugdymo įstaigos. Kai ugdytiniai jaučiasi pasiruošę pasirodyti scenoje, yra paruoštas repertuaras ar atitinkami kūriniai, dažnai planuojami ir muzikiniai pasirodymai eksromptu, taip norint parodyti įgyvendintą rezultatą tėvams, bendraminčiams. Tačiau, galime matyti, jog ne visus muzikinius pasirodymus, renginius planuoja patys muzikos pedagogai. Dažnai gaunami kvietimai ir į televiziją, miesto renginius. Ugdytiniai aktyviai dalyvauja festivaliuose bei konkursuose, taip išbandydami savo jėgas, norėdami įgauti įvairesnės patirties.

Tyrimu siekta nustatyti, ar ugdytiniams, informantų nuomone, patinka koncertuoti. Tyrimo analizės metu informantų atsakymai suskirstyti į dvi kategorijas ir šešias subkategorijas. Pirmoji kategorija – *Pozityvi nuomonė* (išskirtos keturios subkategorijos) ir antroji kategorija – *Negatyvi nuomonė* (išskirtos dvi kategorijos), žr. 5 lentelę.

5 lentelė. Ugdytinių noras koncertuoti

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Pozityvi nuomonė	Patiriamos emocijos kaip skatinantis veiksnys	„<...> patiko galbūt tas adrenalinas, baltos šviesos, plojimai, geri žodžiai <...>“ (F3)
	Siekis pasirodyti prieš kitus	„<...> ateina tėtis, ateina mama <...> tai labai motyvuoja <...>“ (F1)
	Koncertas – darbo įvertinimas	„<...> jie patys supranta, kad tai yra tarsi jų darbo įvertinimas ir rezultatas <...>“ (F1)
Negatyvi nuomonė	Sceninė baimė	„<...> jiems koncertai sukelia stresą, jie išsigąsta <...>“ (F1)
	Pasitikėjimo savimi trūkumas	„<...> gal jie to savimi pasitikėjimo stokoja <...>“ (F2)

Analizuojant teigiamą ugdytinių norą koncertuoti (žr. 5 lentelę), buvo išskirtos trys šią kategoriją patvirtinančios subkategorijos. Pirmojoje subkategorijoje (Patiriamos emocijos kaip skatinantis veiksnys) išryškėjo informantų pasisakymai, pagrindžiantys emociniu kontekstu paremtą ugdytinių norą koncertuoti. Yra aišku, jog koncertinių pasirodymų metu atlikėjai patiria įvairiausias emocijas, įgauna patirties, įvertina publikos nuotaikas, stengiasi tinkamai pasirodyti prieš savo tėvus, ugdytojus: „<...> kiek gavau atgalinio ryšio, tai visi tokie pradžioje buvo išsigandę, bet po koncertų susitikus kitą pamoką gavau nemažai klausimų, kada kitas koncertas <...> manau, kad patinka jiems“ (F3). Taip pat, išryškėja ugdytinių noras pasipuošti, užlipti ant scenos ir patirti teigiamas emocijas: „<...> galima pasipuošti koncertiniais rūbais <...> atliepiam jų norus, tai jie labai nori apsirengti tais rūbais, tai jiems vienareikšmiškai tai šventė <...>“ (F1). Subkategorijoje „Siekis pasirodyti prieš kitus“ išryškėja informantų pastebėjimai, kad ugdytiniais patinka muzikiniai pasirodymai, nes jaučiamas ugdytinių siekis pasirodyti prieš kitus – draugus, tėvus, bendraminčius. : „<...> jie mato didesnius už save ir visada nori į juos lygiuotis <...> mažesni mato gerą pavyzdį <...> mato kur pasitempti. Ateina tėvai <...> jiems patinka koncertuoti <...>“ (F1). Trečiojoje subkategorijoje (Koncertas – darbo įvertinimas) vyrauja informantų teiginiai, išryškinantys pastebimą ugdytinių įsitraukimą ne tik į pačius koncertinius pasirodymus, bet ir į pasiruošimo eigą, mokymosi procesą. Pastebimas ugdytinių noras įgyvendinti savo tikslus, pasijusti gebančiais įveikti užsibrėžtas užduotis: „<...> labiau patinka repeticijos, nei koncertai <...> niekada neverčiam jų eiti į sceną, nes yra vaikų, kuriems tiesiog patinka lankyti repeticijas <...> neverčiam, kol jie patys nepajaučia, kad nori <...>“ (F1); „<...> vaikams patinka ir pasiruošimas koncertams, visos repeticijos, kūryba <...>“ (F6).

Svarbu suprasti, kad ne visiems ugdytiniais patinka dalyvauti koncertinėje veikloje. Koncertiniai pasirodymai gali kelti baimę, stresą, kiti ugdytiniai pasižymi įvairiomis būdo savybėmis, kurios gali būti nepalankios viešiesiems pasirodymams atlikti. Šiuo požiūriu analizuojant respondentų atsakymus, išryškėjo kategorija „Negatyvi nuomonė“, kurios pagrindu išskirtos dvi subkategorijos. Pirmojoje subkategorijoje (Sceninė baimė) išskirti teiginiai, apibūdinantys sceninę baimę kaip dažnai pasitaikančią problemą, trukdančią ugdytiniais pamėgti

koncertinius pasirodymus bei laisvai išreikšti save: „<...> iš tiesų, labai skirtingai <...> daug vaikų bijo <...> yra tokių, kurie prieš lipant į sceną verkia <...>“ (F1); „<...> yra vaikų, kurie turi scenos baimę ir jie prisibijo <...>“ (F5). Antrojoje subkategorijoje (Pasitikėjimo savimi trūkumas) išskirti teiginiai rodo, jog dažnas ugdytinis stokoja pasitikėjimo savimi ir vengia koncertinių pasirodymų. Jaučiamas ugdytinių nepasitikėjimas, iš kurio kyla ir įvairios baimės: „<...> visi tokie pradžioje buvo išsigandę <...>“ (F3); „<...> juos reikia motyvuoti, ypač mažesnius, parodyti jiems, kodėl nebijoti, kodėl tai yra gerai <...>“ (F6). Respondentų atsakymai parodo, jog didesnis pasirodymų kiekis, patiriamų teigiamų emocijų gausa skatina ugdytinius aktyviau dalyvauti koncertuose, motyvuoja labiau pasitikėti savo jėgomis: „<...> bet kuo daugiau koncertų, tuo labiau viskas pavyksta <...> jie kad kuo daugiau tų koncertų turėtų <...> ir atsiranda toks noras dar, ir dar <...>“ (F2).

Analizuojant gautus atsakymus, galima teigti, jog daugeliui ugdytinių patinka dalyvauti koncertinėje veikloje. Juos skatina pasirodymų metu patiriamos emocijos – plojimai, tėvų bei ugdytojų pagyrimai, galimybė pasipuošti koncertiniais rūbais. Vedami noro pasirodyti prieš kitus, jaučiama didelė ugdytinių motyvacija. Ugdytiniai stengiasi stebėti kitus, mokytis iš kitų patirties, stengiasi parodyti savo tėvams, ką jie sugeba, ką naujo išmoko. Pastebima, kad ugdytiniai mėgsta ir mokymosi, kūrybinį procesą, stengiasi įgyvendinti užsibrėžtus tikslus. Tačiau, ne visiems ugdytiniams patinka koncertuoti. Ugdytinius dažnai lydi sceninė baimė, nepasitikėjimo savimi apraiškos, kurias, anot informantų, galima įveikti koncertų gausa, pastangomis po truputį priprasti prie koncertinių pasirodymų sukeltamų emocijų, sceninės aplinkos. Pažymima, kad informantai stengiasi neversti ugdytinių, įsiklausyti į ugdytinių poreikius ir sukurti tokią aplinką, kurioje ugdytiniams būtų jauku.

Informantams buvo užduotas klausimas: Kokią naudą koncertinė veikla suteikia jūsų ugdytiniams? Gauti duomenys išanalizuoti, suskirstyti į tris kategorijas ir penkias subkategorijas. Pirmoji kategorija – *Ugdytinių psichosocialinės raidos pokyčiai* (dvi subkategorijos), antroji kategorija – *Ugdytinių meninės raiškos pokyčiai* (dvi subkategorijos) ir trečioji kategorija – *Ugdytinių vystymosi pokyčiai* (viena subkategorija), žr. 6 lentelę.

Analizuojant ugdytinių psichosocialinės raidos pokyčius, buvo išskirtos dvi šią kategoriją patvirtinančios subkategorijos. Pirmąją subkategoriją (Kognityvinių gebėjimų raiška) patvirtina informantų pasisakymai, jog jų ugdytiniai tapo daug drąsesni: „<...> perlipa per save, bando įveikti savo baimes <...> tampa drąsesni, išmoksta nesidrovėti <...>“ (F6); „<...> jie koncertuodami nugali begalę baimių, begalę visokių negatyvių minčių <...> kurie vaikai būna labiau užsisiklėję, nedrąsūs, ir jie po truputį kažkaip pradeda atsiverti <...>“; „<...> Tie, kas buvo nedrąsesni – išdrąsėjo <...>“ (F2). Informantai teigia, jog baimių įveikimas, koncertinių pasirodymų pagalba, auginą ugdytinius kaip asmenybes, skatina pasitempti: „<...> tos baimės,

kai yra įveikiamos, savo viduj jie užauga <...>“ (F3); „<...> po tų koncertų patys pasijaučia tokie galintys kažką daugiau <...>“ (F2); „<...> ta koncertinė veikla ugdytiniais netgi gal suteikia <...> pasitempimo, jie jaučiasi, kaip sakau, aukščiau už kitus, kurie nedalyvauja <...>“ (F7); „<...> Jiems atrodo, kad jie tiesiog dainuoja <...> bet iš tiesų, jie labai daug mokosi dalykų. Ir laisvėja kaip asmenybės <...>“ (F1); „<...> jeigu nebūtų koncertinės veiklos <...> mokiniai nematytų terpių, kur galėtų augti kaip asmenybės <...>“ (F5). Dauguma informantų pastebi, jog ugdytiniai tampa labiau pasitikintys savimi, stebimas ir savivertės augimas: „<...> labiau pasitiki savimi, tai vienas iš didžiausių pokyčių <...>“ (F5); „<...> pastebiu ir didesnę pasitikėjimą savimi, savivertę <...>“ (F6); „<...> pasitiki daugiau savimi <...>“ (F7).

6 lentelė. **Koncertinės veiklos suteikiama nauda ugdytiniais**

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Ugdytinių psichosocialinės raidos pokyčiai	Kognityvinių gebėjimų kaita	„<...> jie nebebijo, išlaisvėja <...> tampa laisvesni <...>“ (F1)
	Socializacijos raida	„<...> susipažįsta su kitais vaikais, jie tampa daugiau komunikabilūs <...>“ (F2)
Ugdytinių meninės raiškos pokyčiai	Artistiškumo apraiškos	„<...> prieš tai buvę tylūs, nekalbūs tokie <...> jie pradeda atsiskleisti ir atranda kažkokį talentą <...>“ (F3)
	Noras pasirodyti prieš kitus	„<...> jie parodo save, tokį, kokio dar galbūt niekas nematė <...>“ (F1)
Ugdytinių vystymosi pokyčiai	Dainavimas – kalbos sutrikimų įveikimo būdas	„<...> vaikas labai neaiškiai kalbantis, bet kada jis atsistoja dainuoti, atrodo, atsiriša visai kaip <...>“ (F7)

Antrojoje subkategorijoje (Socializacijos raida) išskiriami informantų teiginiai, atliepiantys pastebimus teigiamus pokyčius ugdytinių komunikavime (žr. 6 lentelę). Informantai pastebi gebėjimą laisviau bendrauti su aplinkiniais, spartesnę įsitraukimą į socialinę aplinką: „<...> pirmiausia, tai socialinį bendravimą tarp skirtingo amžiaus vaikų <...> bendravimą ne pamokų metu <...> skatina komunikavimą <...> tikrai daro teigiamą įtaką, nes vaikai socializuojasi skirtingo amžiaus vaikų tarpe <...> taip socializuojasi, semiasi tos patirties žiūrėdami į kitus <...>“ (F8); „<...> jie ateina užsidarę, nelabai gebantys bendrauti, tai dainavimas be galo išlaisvina <...>“ (F1); „<...> kultūrine prasme, kad išvažiuoja, pamato, susipažįsta, mato kitus <...>“ (F5). Dar vienas svarbus socializacijos raidos pokytis, kurį pastebėjo informantai – sustiprėjęs aktyvumo, iniciatyvumo poreikis: „<...> kalbant ir apie kitų dalykų pamokas – aktyviau dalyvauja, nebijo eiti prie lentos <...> kultūrinis visas gyvenimas <...> jis pats pradeda ir norėti vesti renginį, ir dalyvauti ten, ir kaip solistas pasirodyti <...> pavyzdžiui, yra ansamblio sąsstate, bet tiek save jau užmotyvuoja, kad eina ir kaip solistas, ir pats pasisiūlo <...>“ (F5).

Antrojoje kategorijoje išskirta subkategorija „Artistiškumo apraiškos“, kurioje išskirti informantų teiginiai, atliepiantys pastebimus ugdytinių pokyčius gebėjime išreikšti save, atsiskleisti scenoje: „<...> jie supranta, kad va, bus dabar scena, tai jie iš tiesų keičiasi labai,

labai laisvėja <...>“ (F1); „<...> savirealizacija, o ir mokosi sceniškumo, lengviau save išreiškia <...>“ (F6). Analizuojant informantų pasisakymus, galima pastebėti, kad sceninė patirtis labai palankiai vertinama dėl muzikinių pasirodymų suteikiamų meninių įgūdžių, padedančių saviraiškai: „<...> ugdomi, lavinasi, kaip išreikšti savo jausmus meno kalba, tai yra muzikos garsais, judesiais, vaidyba <...>“ (F8); „<...> išreikšti save laisvai <...>“ (F6); „<...> ugdomi jų meninis skonis, muzikinė kultūra, o visa tai galima pritaikyti ir gyvenimiškose situacijose <...> moka drąsiai išreikšti mintis <...>“ (F2); „<...> artistišumą <...> padeda atsiskleisti.“ (F4). Antrojoje subkategorijoje „Noras pasirodyti prieš kitus“ išryškėjo noras pasirodyti scenoje prieš savo tėvus, bendraminčius. Pasirodymas prieš tėvus skatina glaudesnio ryšio puoselėjimą, ugdytiniai jaučia, kad jų veikla svarbi: „<...> prieš tėvus jiems norisi parodyti, ką išmoko, kaip jie gali būti kitokie, nei šiaip valgo, miega <...>“ (F1); „<...> parodo save scenoje, turi galimybę tiesiog pasirodyti prieš kitus <...>“ (F6). Informantai teigia, jog ugdytinius motyvuoja ir pats pasiruošimas koncertams, tikslingas judėjimas tikslo link. Ugdytiniai jaučia atsakomybę atsakingai ruošti koncertiniams pasirodymams, kad puikiai pasirodytų prieš žiūrovus: „<...> užsibrėžiam <...> ir visiems sunkiai sekasi, kol išmoksta, kol pripranta, įgauna įdirbį, tada scenoje išėję jie gali parodyti, ką per pusę metų jie padarė <...>“ (F3).

Trečiojoje kategorijoje esanti subkategorija „Dainavimas – kalbos sutrikimų įveikimo būdas“ apibūdina koncertinius pasirodymus kaip vieną iš alternatyvų, galinčių padėti ugdytiniams įveikti kalbos sutrikimus, neigiamus raidos požymius. Informantai vienareikšmiškai pritaria, kad dainavimas ir koncertiniai pasirodymai, procesas ruošiantis, padeda vaikams kalbėti aiškiau, rišliau, spręsti įvairius kalbės sutrikimus: „<...> tai ir kalboje labai atsispindi <...>“ (F7); „<...> kiti turi sutrikimų kalbėjimo <...> vienareikšmiškai padeda <...>“ (F1); „<...> aš manau, kad daro įtaką <...> paprasčiausias balso drebinimas kalbant ar dainuojant <...>“ (F3); „<...> tarkim, pirmokai netaria „r“ raidės <...> visokie įsidainavimai, pasiruošimas koncertui ir tikslingas kažkoks judėjimas link tam tikrų tikslų – tai padeda ugdyti“ (F5); „<...> be abejonės. Kas turi kalbos sutrikimų <...>“ (F6); „<...> tie koncertiniai pasirodymai iš tikrųjų labai raidai atsiliepia, ir kalba žymiai pagerėja <...> turėjau prieš kelis metus mergaitę, labai neaiškiai kalbančią. Būdavo tikrai sunku suprasti ką ji kalba, bet kai ji atsistoja dainuoti, atrodo, nežinau kas pasidaro vaikui.“ (F7). Vienas informantas susidūrė ir su mikčiojimo, vieno iš kalbos sutrikimų, atveju, su kuriuo susitvarkyti taip pat padėjo dainavimo veikla: „<...> netgi mikčiojimas, esu dirbusi su mergaite, kuri mikčiojo. Ir žinokit, per dainavimą labai sparčiai pasistūmėjom į priekį.“ (F4).

Išanalizavus atsakymų duomenis, galima teigti, kad muzikiniai pasirodymai užima svarbią vietą ugdytinių psichosocialinei, emocinei raidai bei vystymosi procesui. Koncertinės veiklos pagalba skatinama drąsa, pasitikėjimas savo jėgomis. Ugdytiniai skatinami lengviau įveikti savo

baimės, pajusti muzikinės veiklos teikiamą džiaugsmą. Pastebimas komunikabilumo ugdymas, didesnis noras bendrauti su aplinkiniais, semtis ir dalintis patirtimi. Galima pastebėti ryškesnį saviraiškos poreikį, norą pasirodyti prieš kitus, įgyvendinti užsibrėžtus tikslus. Matomi sceninės patirties suteikti įgūdžiai, padedantys dar lengviau atsiskleisti, o taip pat muzikine veikla ir atrasti sugebėjimų, pomėgių, talentų, kurie anksčiau nebuvo išryškėję.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, su kokiais sunkumais, organizuojant koncertinius pasirodymus, susiduria muzikos pedagogai. Tyrimo analizės metu respondentų atsakymai buvo suskirstyti į dvi kategorijas ir šešias subkategorijas. Pirmoji kategorija – *Organizacinio proceso sunkumai* (trys subkategorijos), antroji kategorija – *Veiksniai, trukdantys ugdytiniams įsitraukti į procesą* (trys subkategorijos), žr. 7 lentelę.

7 lentelė. **Kylantys sunkumai organizuojant muzikinius pasirodymus**

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Organizacinio proceso sunkumai	Finansiniai ištekliai	„<...> vėl turi ieškoti ir rėmėjų, ir jeigu norisi aprengti vaikus geriau, reikia ieškoti pagalbos <...>“ (F7)
	Pedagogų pareigų gausa	„<...> mokytoja turi pagalvoti, ką rengtis, apsvarstyti kokia salė, apie garsą pagalvoti, tada tuo pačiu būti kažkaip ir scenoje, sutvarkyti juos scenoje, bet tuo pačiu ir sužiūrėti, kad išeinant pasiimtų mikrofoną, apsirengtų, susišukuotų <...>“ (F1)
	Organizacinės komandos nesupratingumas	„<...> visi tie garsistai sako greičiau, su savo vaikais klasėje repetuokit, o ne čia atėję, reikėjo viską išmokti ir tada ateiti <...>“ (F1)
Veiksniai, trukdantys ugdytiniams įsitraukti į procesą	Lankomumo iššūkiai	„<...> visada atsiranda problema – vaikų lankomumas, dėl didelių būrelių gausos, dubliuojasi laikas <...>“ (F8)
	Minimali ugdytinių patirtis	„<...> jie kažko jau ir nebepadaro, nebepadainuoja, nebeatlieka taip kaip aš sugalvoju <...>“ (F6)
	Ugdytinių motyvacijos stoka	„<...> o kiti tie, kurie mažiau nori dainuoti, tai jie jau norėtų atsisėsti, pilvą pradeda skaudėti, manipuliacijos įvairios prasideda <...>“ (F6)

Analizuojant gautus atsakymus (žr. 7 lentelę) išskirta pirmoji kategorija (Finansiniai ištekliai), kurioje išskirti informantų teiginiai, atliepiantys vieną iš organizacinio proceso sunkumų – išteklių, finansų planavimo, biudžeto trūkumo. Informantai teigia, jog dabartiniai renginiai, dalyvavimas juose tikrai daug kainuoja, būtina planuoti turimas lėšas ir įvertinti, ar yra galimybė juose dalyvauti kartu su ugdytiniais: „<...> *tikriausiai pats pirmas sunkumas būtų, kad tie konkursai, festivaliai labai daug kainuoja ir ne į visus galim nuvažiuoti, tai toks finansinis sunkumas <...>*“ (F2). Informantas priduria, jog dažnai tenka ieškoti alternatyvų – nemokamų, ar mažiau išlaidų reikalaujančių muzikinių renginių: „<...> *ne visų mamos išgali susimokėti, tai tenka ieškoti tų konkursų, festivalių, kurie yra ne tokie brangūs <...>*“ (F2). Tačiau, informantai teigia, jog tėvų, įstaigų vadovų pagalbos dėka, jų bendromis pastangomis, stengiamasi sukurti kuo

palankesnes sąlygas ugdytiniams dalyvauti kuo įvairesniuose muzikiniuose renginiuose. Kitoje subkategorijoje (Pedagogų pareigų gausa) išskirti teiginiai rodo, kad dar vienas dažnai kylantis sunkumas, su kuriuo susiduria muzikos pedagogai, yra daugybė pareigų, atsakomybių, kuriomis pasirūpinti turi pats pedagogas: „<...> *didžiausi iššūkiai būtų, man, kaip mokytojui, tai visų pirmiausia, vietos suderinimas su mokykla arba kažkokia kita įstaiga, laiko suderinimas, aparatūros, raiderio išpildymas ir daug kitų dalykų <...> apranga, instrumentai, ar visi mokiniai galės, ar tuo laikotarpiu gali netyčia nutikti ir visi susirgti, būna tokių atvejų <...>*“ (F3). Vienas iš informantų priduria, kad įtemptu laikotarpiu, vykstant daugybei renginių, pedagogui sunku rasti motyvacijos, ieškoti alternatyvų: „<...> *pakeisti pasirodymus, jog jie vėl suskambėtų naujai, nors buvo iš praeitų metų dainos <...> ir reikia man galvoti, kaip ją pakeisti, pridėti, galbūt judesius ar akompanimentą pakeisti <...>*“ (F5); Išskirti teiginiai parodo, jog pareigų gausa pedagogams dažnai kelia stresą, sukelia įtampą. Trečiojoje subkategorijoje (Organizacinės komandos nesupratingumas) išryškėja informantų teiginiai, pagrindžiantys neigiamą patirtį su nesupratingais komandos nariais. Informantai teigia, jog scenos apipavidalinimo specialistai – žmonės, dirbantys su šviesomis, garso aparatūra, dažnai negeba įvertinti darbo su vaikais specifikos, skubina, dažnai rodo savo nepasitenkinimą: „<...> *jie kadangi neturi patirties dirbant su vaikais, jie net nesuvokia, kad tas vaikas atėjęs pirmą kartą į sceną, jam tampa viskas iš naujo. Tai tas man labai yra pikta, kad nesupranta <...>*“ (F1). Vienas informantų priduria, jog pastebėjo garso technikų atsainų požiūrį į vaikų atliekamus pasirodymus, vengimą skirti reikiamą techniką pasirodymams: „<...> *būna ir techniniai sunkumai. Į vaikus mažai kreipia dėmesio, kai siūlo du mikrofonus trisdešimčiai vaikų. Arba sako, ai, vaikai, kam jiems čia repeticija reikalinga, vis tiek vaikai <...>*“ (F6).

Antrojoje kategorijoje išryškėjusi subkategorija „Lankomumo iššūkiai“ apibūdinama išskirtais informantų teiginiais apie lankomumo problemas, kurias dažniausiai sukelia itin gausi neformaliųjų veiklų pasiūla. Dažnai ugdytinių tėvai, ar patys ugdytiniai, dalyvauja įvairiuose neformaliuosiuose užsiėmimuose, kurių laikas dubliuojasi ir tai sukelia sunkumų muzikos pedagogams, planuojant veiklas: „<...> *kartais yra sunku suderinti laiką, kad nesikirstų visokios veiklos <...>*“ (F4); „<...> *lankomumas daugiausiai įtakos sudaro.*“ (F8); „<...> *šiuolaikiniai vaikai tiek tų veiklų apsiima visokiausių, ir būna tų problemų su lankymu <...>*“ (F5). Kitoje subkategorijoje (Minimali ugdytinių patirtis) esantys teiginiai išryškina pedagogų pastebėjimus, susijusius su pastebima skirtinga ugdytinių patirtimi. Informantai teigia, jog mažesniems vaikams sunkiau pavyksta išlaikyti dėmesį vienoje vietoje, susikaupti, ir tai dažnai sukelia įvairių sunkumų muzikos pedagogams: „<...> *sunkumai su vaikais, kurie eina į pirmuosius koncertus, kurie dar nežino, kuriems sunkiau susikaupti <...>*“ (F6). Informantų pastebėjimais, jaunesnio amžiaus vaikai dar nesugeba įvertinti aplinkos pasikeitimo, nesupranta, kad dainavimas klasėje ir scenoje labai skiriasi: „<...> *jie galvoja, kad kaip pamokoj, eini per žaidimą. Bet koncerte per žaidimą jau*

nebe labai eini, todėl kad jau situacija skiriasi <...> per tuos koncertus išlenda dalykų, kurių repeticiuose gali nesimatyti, o koncertų metu pasimato.“ (F6); „<...> repetuojam klasėje ir po to išeinam į sceną, tai gi keičiasi aplinka, visiškai kitaip atrodo viskas <...>“ (F1). Informantas teigia, jog pastebi kylančius sunkumus išlaukti didesnę laiko tarpą tarp pasirodymų, susikaupti, sutelkti dėmesį į atliekamą veiklą: „<...> prieš koncertą reikia parepetuoti, tada palaukti, po to jau koncertuoti <...> vieni pavargsta, kiti nori valgyti, neatlaiko šito <...> dėmesys nuklysta, ar jaudulys <...>“ (F6). Trečiojoje subkategorijoje (Ugdytinių motyvacijos stoka) išryškėja pastebimos ugdytinių motyvacijos trūkumo apraiškos. Informantai teigia, jog dažnai susiduria su sunkumais motyvuoti ugdytinius. Pastebimas ugdytinių vangumas skirti daugiau dėmesio atliekamiems muzikiniams pasirodymams, atsakomybės stoka: „<...> man pritrūksta mokinių motyvacijos. Pasakau, kad vėl koncertas, ir jau girdžiu, ir vėl, ir vėl pasiruošt <...> sunku motyvuoti <...>“ (F5). Vienas iš informantų pamini ir buvusios pandemijos sukeltus sunkumus, kurie padarė įtakos ugdytinių motyvacijai. Jaučiamas sunkumas ugdytinius vėl įtraukti į aktyvią veiklą: „<...> Praeitais metais pandemini laikotarpis labai pakeitė vaikus, jie pasidarė labai pasyvūs, sunku pritraukti buvo iš naujo <...>“ (F7). Tačiau, pastebima informantų nuomonė, jog dalis vaikų pasižymi dideliu noru dalyvauti įvairiose veiklose ir toks pozityvus nusiteikimas kelia jų motyvaciją: „<...> tik dalis vaikų yra tokie kareiviai, rimti dainininkai, kurie atlaikys dėl didelės motyvacijos ir didelio noro dainuoti <...>“ (F6).

Apžvelgus gautus atsakymus, galima teigti, jog pagrindiniai sunkumai, su kuriais susiduria muzikos pedagogai yra organizacinio pobūdžio. Sunkumus kelia finansiniai klausimai, didelės muzikinių renginių kainos. Pastebima didelė pedagogų pareigų apkrova, kuri vargina, bet įpareigoja atlikti visus reikalingus darbus. Taip pat, susiduriama su organizacinės komandos nesupratingumu, patirties darbo su vaikais trūkumu, specifikos suvokimu. Išryškėja lankomumo iššūkiai, sukelti daug nepatogumų neformaliosios veiklos organizatoriams, taip pat susiduriama ir su ugdytinių skirtinga muzikine patirtimi bei ugdytinių motyvacijos stoka.

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kokius koncertinių pasirodymų organizavimo skirtumus įžvelgia informantai, organizuojantys muzikinius pasirodymus su skirtingo amžiaus ugdytiniais. Tyrimo analizės metu informantų atsakymai buvo suskirstyti į vieną kategoriją – *Koncertinių pasirodymų organizavimo skirtumai skirtingo amžiaus ugdytinių muzikinėje veikloje* bei išskirtos trys subkategorijos (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. **Koncertinių pasirodymų organizavimo skirtumai skirtingo amžiaus ugdytinių muzikinėje veikloje**

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Koncertinių pasirodymų organizavimo skirtumai skirtingo amžiaus ugdytinių muzikinėje veikloje	Repertuaro skirtumai	„<...> skiriasi repertuaras, ką tu gali duoti ketvirtokui, su sinkopėm, natos su tašku, užlaikymai, pauzės <...> pirmokui duodi elementariausią kūrinį <...>“ (F5)
	Sceninės patirties ir įgūdžių skirtumai	„Skiriasi tuo, kad vieni turi įgūdžių daugiau, o kiti turi jų mažiau <...>“ (F6)
	Fiziologiniai ugdytinių skirtumai	„<...> didesni gali ir šokti, ir labai judėti, ir dainuoti, ir dar mimiką įdėti, ir dar gestikuliuoti, tai mažesniems gal sunkiau dėmesį sukaupti <...>“ (F6)

Analizuojant informantų atsakymus (žr. 8 lentelę), išryškėjo pirmoji subkategorija „Repertuaro skirtumai“. Informantų atsakymai parodo, jog ugdytinių amžius dažnai nulemia koncertinių pasirodymų repertuaro pasirinkimą. Informantai teigia, jog atsižvelgiama į kūrinio tinkamumą amžiaus grupei, įvertinamas kūrinio sudėtingumas: „<...> labai svarbu parenkamas repertuaras, parenkamas kūrinys <...> atitinka kūrinys maždaug jo amžių <...> kūrinio repertuaras skiriasi sudėtingumu <...>“ (F6); „<...> pažiūri, kokio sunkumo dainą jie gali atlikti <...>“ (F1); „<...> pagal amžių vaikų žiūri <...>“ (F7); „<...> pirmokų ir ketvirtokų repertuaras labai skiriasi sudėtingumu <...>“ (F8). Informantų pastebėjimais, skirtingo amžiaus ugdytiniai pasižymi ženkliais balso diapazono skirtumais, todėl didelis dėmesys, renkantis repertuarą, skiriamas ugdytinių diapazonui, balso, intonacijos galimybėms: „<...> repertuaras labai irgi skiriasi, nes visiškai skiriasi diapazonas, mažesnių yra siauresnis <...>“ (F4); „<...> repertuaras parenkamas taip, jog vis tiek atsižvelgi į kiekvienos klasės intonacines galimybes, ritmines galimybes <...>“ (F5); „<...> repertuaras. Nes vis tiek žiūri, koks diapazonas, kūrinis renki pagal tai <...> tonaciją žiūri, kad būtų tinkama pagal tam tikrą amžių.“ (F8). Taip pat, informantų teiginiai atliepia aiškiai pastebimus skirtingų amžiaus grupių ugdytinių repertuaro skirtumus ir parodo, jog informantai, rinkdami muzikinių pasirodymų kūrinius, didelį dėmesį skiria kūrinio ritmikos, teksto sudėtingumo įvertinimui bei pačių ugdytinių pageidavimams: „<...> tikrai labai skiriasi jaunesnių ir vyresnių repertuaras <...>“ (F3); „<...> aš netgi dainas kuriu pagal jų duomenis, kad žinoti, koks diapazonas, ką jie gali, ko jie nori, apie ką dainuos ir apie ką nedainuos <...>“ (F6); „<...> žiūri ir ritmiką, ir melodijos svyravimus, kad nebūtų kažko per daug <...> kad nebūtų per sudėtingi žodžiai, melodijos <...>“ (F8). Taip pat, analizuojant atsakymus, išryškėjo informantų dėmesys ugdytinių charakterio savybėms, domėjimasis ugdytinių emocijomis. Informantai teigia, jog atsižvelgia į ugdytinių būdo bruožus, emocinę būklę ir tuo remdamiesi parenka kūrinius koncertiniams pasirodymams, taip stengiantis kurti palankią sceninę patirtį: „<...> reikia jau tokius ramius kūrinius parinkti, kurie atspindėtų jų ramybę. Pagal charakterius renku kūrinius, nes klasė, kuri yra judri, nenusėdi niekada vietoje, niekada neduosiu ramaus

kūrinio, o tiems, kurie yra ramūs, kurie iš savęs gali būti meniški <...> tai jiems duodu tokias ramias dainas <...>“ (F5).

Antrojoje subkategorijoje (Sceninės patirties ir įgūdžių skirtumai) išskiriami teiginiai, atliepiantys informantų patirtį susiduriant su skirtinga ugdytinių patirtimi bei įgūdžiais, kuriuos lemia ugdytinių amžius. Informantai teigia, jog stengiasi atsižvelgti į ugdytinių amžiaus galimybes, sceninę patirtį. Pastebima, jog mažesnieji ugdytiniai pasižymi drąsos, kantrybės, dėmesio stoka: „<...> patys mažiausi <...> jiems yra daug sunkiau, jie labai išsiblaškę, nėra patyrę tos sceninės patirties <...> (F2); „<...> ir tikiesi, kad jie išstovės, ir išbus tas dvi minutes scenoje, ir padainuos tai, ką mokėmės <...>“ (F5); „<...> nedrąsumas yra, atrodo, repeticijų metu jie viską drąsiai daro, viskas patinka, o kada jau žmonių būna daugiau, ir dingsta ta drąsa <...>“ (F7). Taip pat, pastebimos mažesniųjų ugdytinių baimės didesnėms koncertinėms erdvėms, aplinkos kaitai, sceninėms šviesoms, didesniam garsui: „<...> matosi, kad jiems nedrąsu yra tose didelėse salėse. Reikia pripratimo, šviesos efektai juos truputėlį gąsdina <...> kai kurie išsigąsta pirmą kartą atsistoję į didesnes sales <...>“ (F7); „<...> nėra pripratę prie garso aparatūros, šviesų, mikrofonų, tai jiems tas ir yra sunkiausia. Juos reikia mokinti, pratinti prie mikrofonų, prie gyvo atlikimo <...>“ (F2). Informantai teigia, jog mažesniesiems ugdytiniais stengiasi suteikti kuo daugiau sceninės patirties, palaipsniui pratinti ugdytinius prie koncertinės veiklos subtilybių, palaikyti emociškai: „<...> svarbu, kad jie pajustų tą patį procesą, kas tai yra užlipti ant scenos <...>“ (F2); „<...> aš visada įvertinu, koks yra amžius, kokie vaikai, labai asmeniškai žiūriu į kiekvieną <...> ir kaip koks dizaineris, slepiam trūkumus ir iškeliam privalumus <...>“ (F6); „<...> stengiamės palaipsniui rinktis tokius renginius, kad vaikams nebūtų streso, kad laisvai jaustųsi <...>“ (F7). Tačiau, informantai išreiškė daug pastebėjimų ir apie vyresnius ugdytinius bei jų sceninę patirtį ir turimus įgūdžius, kurie ženkliai skiriasi nuo jaunesniųjų ugdytinių. Pastebima vyresniųjų ugdytinių drąsa, motyvacija dalyvauti koncertiniuose pasirodymuose, aiškus scenos kultūros suvokimas: „<...> ketvirtokai suvokia kur yra, kaip turi elgtis <...>“ (F5); „<...> jau geba užlipti tam tikroje vietoje ir nultipti tam tikroje vietoje <...>“ (F8); „<...> didesniems užtenka pasakyti <...> su dideliais susistumdei prieš koncertą kažkokius brėžinius ir tas pavyksta, o su mažiukais privalai praeiti viską nuo pradžios iki galo. Skiriasi iš esmės.“ (F1); „<...> vyresnio amžiaus vaikams paprasčiausiai keliama didesni lūkesčiai, stengiamasi padaryti viską kuo labiau profesionaliau, kad jie patys įgautų patirties su darbu scenoje.“ (F3).

Trečiojoje subkategorijoje (Fiziologiniai ugdytinių skirtumai) išryškėja informantų pasisakymai, išryškinantys pastebimas skirtingas fizines ugdytinių galimybes, kurios priklauso nuo ugdytinių amžiaus grupės. Pastebima, jog informantai, stebėdami ugdytinius, įvertina jų fizines galimybes judesio, šokio elementams atlikti: „<...> su pirmokais tu turi jau viską

apgalvoti, kad nebūtų per daug judesių <...>“ (F8); „<...> kokio sunkumo šokį gali statyti, ar gali iš vis judėti <...> kokius judesius gali atlikti <...>“ (F1); „<...> pirmokai kaip medinukai, nejudą, nėra to ritmo, nieko <...>“ (F4). Informantai teigia, jog jaučiamas didelis fizinių galimybių skirtumas tarp jaunesnių ir vyresnių ugdytinių. Pastebima, jog mažesnieji ugdytiniai yra mažiau ištvermingi, todėl į tai atsižvelgiant, stengiamasi laiką scenoje trumpinti, taip stengiantis ugdytinių neperspausti, nepervarginti: „<...> pirmokams viskas turi vykti trumpiau, jie ilgai neišlaiko savo dėmesio <...>“ (F4); „<...> iš pirmokų aš nereikalauju visko iš karto <...> judesio, nes tai tiesiog yra neįmanoma <...>“ (F5); „<...> tai kaip matematikos uždavinys, jei bus per sunki užduotis, automatiškai jam jau bus nebeįdomu <...>“ (F6). Tačiau, informantai pažymi, kad pastebi didesnes vyresniųjų ugdytinių fizines galimybes, jų didesnę ištvermę, aiškų požiūrį į elgesį, deramą scenoje: „<...> ketvirtokai jau yra lankstesni <...>“ (F4); „<...> jau reikalauju intonacijos švaresnės, reikalauju jų laikysenos scenoje <...> jie jau yra brandūs <...> juda, yra lankstūs <...>“ (F5). Taip pat, dalis informantų pasidalino pastebėjimais, jog dažnai susiduria su vyresniems ugdytiniais būdingais paauglystės bruožais, kurie dažnai tampa iššūkiu. Pastebimi išryškėję kompleksai, kurie iššaukia baimes, nepasitikėjimą savimi, emocijų užgniaužimą: „<...> jie daugiau pradeda kompleksuoti dėl savo amžiaus, ypatingai mergaitės, paauglės, jos kažkaip kompleksuoja, bijo išreikšti savo emocijas, kas priešinga mažučiams <...> čia toks amžiaus, paauglystės skirtumas ir sunkumas.“ (F2); „<...> jau dažnai nebedrįsta, mergaitėms labai jaučiasi paauglystės padariniai <...>“ (F3); „<...> jų vaikais jau nebepavadinsi, nes dar įsižeis <...> kalbi su jais kaip su suaugusiais <...>“ (F5).

Išanalizavus gautus atsakymus, galima teigti, jog organizuojant koncertinius pasirodymus su skirtingo amžiaus ugdytiniais, išryškėjo aiškūs repertuaro skirtumai. Ugdytinių amžius daro įtaką repertuaro pasirinkimui – įvertinamas ugdytiniais renkamo repertuaro sudėtingumas, pritaikomas balso, diapazono galimybės, kreipiamas dėmesys melodijos, ritmikos sudėtingumui. Skiriamas dėmesys ugdytinių norams bei poreikiams, pageidavimams, o taip pat stengiamasi atsižvelgti į ugdytinių emocijas, charakterio bruožus, kurie dažnai lemia kūrinų tinkamumą ugdytiniais bei jų koncertiniams pasirodymams. Taip pat, rengiant muzikinius pasirodymus, susiduriama su skirtinga ugdytinių scenine patirtimi bei įgūdžiais. Pastebima mažesniųjų ugdytinių drąsos, kantrybės stoka, įvairios baimės. Vyresniųjų ugdytinių muzikinėje veikloje pastebimas platesnis, aiškesnis ugdytinių scenos suvokimas, didesnis pasitikėjimas savimi, savarankiškumas. Muzikos pedagogai vieningai teigia, jog visus ugdytinius stengiasi palaikyti emociškai, skatinti aktyviai dalyvauti veikloje bei įvertinti ugdytinių pastangas. Be to, išryškėjo skirtingo amžiaus ugdytinių fiziologiniai skirtumai – mažesnieji ugdytiniai pasižymi ištvermės trūkumu, ribotomis judesio galimybėmis, o vyresnieji, pasak informantų, žymiai lankstesni bei brandesni. Tačiau,

pastebimi paauglystės bruožai, dažnai apsunkinantys koncertinių pasirodymų įgyvendinimą – baimė reikšti emocijas, susikaustymas, nepasitikėjimas bei abejonės savimi.

Tyrimu siekta išsiaiškinti, ar ugdytinių tėvai prisideda prie koncertų organizavimo darbų. Išanalizavus informantų pateiktus atsakymus, išryškėjo trys kategorijos ir penkios subkategorijos. Pirmoji kategorija – *Savanoriškas tėvų įsitraukimas* (dvi subkategorijos), antroji kategorija – *Pedagogo iniciatyva įtraukiami tėvai* (dvi subkategorijos) ir trečioji kategorija – *Atsisakymas įsitraukti* (viena subkategorija), žr. 9 lentelę.

9 lentelė. Tėvų įsitraukimas į koncertų organizavimo procesą

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Savanoriškas tėvų įsitraukimas	Tėvų pagalba organizaciniame procese	„<...> kai kurie tėvai labai griežtai linę padėti <...> tai tėvai patys pasiūlymus pasako, ką galėtų <...>“ (F5)
	Domėjimasis vaiko veikla	„<...> mamos džiaugėsi <...> kad gali būti taip įdomu stebėti, džiaugtis savo vaiku <...>“ (F2)
Pedagogo iniciatyva įtraukiami tėvai	Pedagogo pagalbos prašymas	„<...> jeigu paprašai nusipirkti gėlytę ar pasigaminti lankelį <...> tai tikrai visi pasidarė <...>“ (F6)
	Tėvų pareigos	„<...> suruošia vaikus, atveda <...>“ (F8)
Atsisakymas įsitraukti	Tėvų abejingumas	„<...> kai kurie tėvai tiesiog arba net nepasirūpina <...> ignoruoja <...>“ (F5)

Analizuojant savanorišką tėvų įsitraukimą į koncertinių pasirodymų organizavimo procesą (žr. 9 lentelę), išryškėjo subkategorija „Tėvų pagalba organizaciniame procese“. Informantų teiginiai pagrindžia tėvų savanorišką pagalbą, pastangas įsitraukti į organizacinį procesą, įvairius pagalbos pasiūlymus, norą bendradarbiauti: „<...> *Prisideda. Prisideda tikrai <...>*“ (F8); „<...> *tikrai taip, tėveliai labai noriai prisideda. Jeigu būna kokie išvykstami koncertai, festivaliai mokami, tai jie tikrai prisideda, ir finansiškai, ir padeda sugalvoti kur gauti vienodas aprangas vaikams <...> Tikrai tėveliai labai prisideda prie šitų darbų.*“ (F7); „<...> *daug tėvų yra labai geranoriškų, pas mane tai visas šimtas procentų <...>*“ (F6). Informantai taip pat priduria, jog tarp ugdytinių tėvų visada atsiranda keletas lyderyste pasižyminčių tėvų, kurie noriai siūlosi padėti visomis jėgomis, pasitelkia savo profesinius ar asmeninius gebėjimus: „<...> *būna, kad pasisiūlo, gal pafotografuoti, jei kas moka fotografuoti. Visada išlenda lyderiai <...> dažniausiai mamos, kurios šiek tiek daugiau kalba, padeda, daugiau šmėžuoja <...>*“ (F6). Didelė dalis informantų pasisakė, kad tėvai stengiasi padėti ne tik organizaciniame pasirodymų procese, bet ir rūpinasi kelionėmis, noriai pasisiūlo pagalbėti nuveždami ar palydėdami vaikus į tolimesnius koncertinius pasirodymus: „<...> *nes jei yra kelionės, tai tėvai dažnai nori važiuoti kartu arba pasisiūlo vaikus nuvežti <...>*“ (F8); „<...> *ties tuo, jog būtų pasirūpinta, jog vaikas tikrai galėtų dalyvauti koncerte <...> koncertas vyksta ne Šiaulių ribose <...> tėvai galėtų vaiką atvežti į pasirodymą <...>*“ (F3); „<...> *bet jei reikia kažkur nuvežti <...> nė vienas tėvas nėra atsisakęs <...>*“ (F4); Sekančioje subkategorijoje „Domėjimasis vaiko veikla“ išryškėja informantų teiginiai, apibūdinantys tėvų

norą įsitraukti į koncertinių pasirodymų organizavimo procesą dėl tėvų noro palaikyti savo vaiką, stebėti jį muzikiniuose pasirodymuose. Išryškėja tėvų motyvacija, noras dalyvauti kartu su savo vaikais: „<...> *didžioji dalis – taip. Ir įsitraukę jie pajunta, kaip smagu lydėti vaiką į konkursą ar festivalį, realiai pamatyti, kaip viskas vyksta, kad nėra lengva <...> tai tie, kurie įsitraukė, labai džiaugiasi <...>*“ (F2); „<...> *dabar tėvai yra lankstesni, atviresni <...> yra tokių, kurie visada važiuoja kartu, visada palaiko <...>*“ (F4); „<...> *tėvai yra labiau motyvuoti, kad pasisektų, kad pavyktų <...>*“ (F5).

Antrojoje kategorijoje išryškėja informantų pasisakymai, parodantys, kad ne visada tėvai savanoriškai padeda bei įsitraukia į koncertinių pasirodymų organizacinę veiklą. Prireikus pagalbos muzikos pedagogui, stengiamasi prašyti tėvų, inicijuoti jų įsitraukimą: „<...> *jiems yra tiesiog pasakyta, ką vaikas turi turėti <...>*“ (F1). Informantai teigia, kad jaučia, jog norėtų sulaukti pagalbos, tačiau dažnai nesulaukia iniciatyvos iš tėvų. Todėl dažnai nevengia įvairiomis susisiekimo priemonėmis nurodyti tėvams, kokios pagalbos reikia, pranešti apie darbus, kuriuos tėvai turi atlikti patys: „<...> *jeigu yra paprašoma, tai pagalbos bus sulaukiama visada. Jeigu neprašai, tai kaip ir niekas nieko nedaro. Manau, priklauso labai ir nuo pačių tėvų, kas yra per žmonės <...> trumpos žinutės ir laiškai tėvams, kaip priminimai, kad jie galėtų pasirūpinti tokiais mini dalykais <...>*“ (F3); „<...> *aš manau, jeigu paprašytume, tai manau, tikrai prisidėtų <...>*“ (F4). Antrojoje subkategorijoje išryškėjo informantų teiginiai, nusakantys jų požiūrį į tėvų atliekamas pareigas. Informantai įsitikinę, kad tėvai, nusprendami vaikui leisti įsitraukti į muzikinę veiklą, norėdami vaikams leisti pasirodyti sceniniuose pasirodymuose, privalo pasirūpinti savo vaikais. Teigiama, kad tėvų pareigoms priklauso vaiko aprangos paruošimas, tvarkinga vaiko išvaizda, kuri yra labai svarbi scenoje. Todėl informantai teigia, kad stengiasi tėvus informuoti, jiems priminti įvairias svarbias smulkmenas: „<...> *prieš kiekvieną koncertą būna parašyta: plaukučiai sušukuoti, rūbelius turėkit tokius, tą ir tą mes duosim <...> reikia pasigaminti lankelį, reikia nupirkti češkutes <...> reikia koncertui kažkokių rūbų <...>*“ (F1); „<...> *įtraukiu ties tuo, kad turėtų koncertinius rūbus <...> tie dalykai, tokie savaime labai suprantami <...>*“ (F3); „<...> *aš reikalauju tvarkos <...> tai tvarkingos uniformos, plaukai eglute ar kuoduku <...>*“ (F5); „<...> *rūbų sudėjimas, ir aksesuaras, ar plaukų surišimas <...>*“ (F8).

Trečiojoje kategorijoje, analizuojant informantų atsakymus, išryškėjo vienintelė subkategorija – tėvų abejingumas. Informantų teiginiai įrodo, kad yra tėvų dalis, kurie atsainiau žiūri į vaikų neformaliuosius užsiėmimus. Pastebimas iniciatyvos trūkumas padėti, neatsakingas požiūris ruošiant vaikus muzikiniams pasirodymams, atsisakymas padėti organizaciniuose darbuose, ir visa tai sukelia daug nepatogumų: „<...> *ne visi įsitraukia. Tikrai ne visi <...>*“ (F2); „<...> *matai, kad vienas vaikas be uniformos, tai pats bėgi per klases ieškoti jam uniformos tinkančios <...>*“ (F5); „<...> *susiduriu su nesupratingais, neatsakingais, o galbūt tiesiog*

neįsiklausančiais tėvais, kurie nemoka iki galo perskaityti informacijos. Nes jeigu parašai žinutę, kad reikia ateiti su juodais batais, atvykti tada ir tada ir nevėluoti, nereikia prikurti kažko <...>“ (F6).

Išanalizavus gautą informaciją, galima teigti, jog dauguma tėvų noriai įsitraukia muzikinę veiklą, organizavimą, kurią lanko jų vaikai. Daugybė tėvų patys siūlo pagalbą, padeda muzikos pedagogams, noriai lydi vaikus kelionėse. Tėvai, prisidedami prie organizacinės veiklos, stebi ir savo vaiką, jį palaiko, skatina dalyvauti muzikiniuose pasirodymuose. Informantai teigia, jog ne visi tėvai rodo savo iniciatyvą, todėl būtina tėvus skatinti įsitraukti, pranešti tėvams apie jų pareigas paruošti vaiką koncertinei veiklai. Deja, ne visi tėvai noriai įsitraukia į organizacinį procesą, pastebimas tėvų nesupratimas, neįsiklausymas, kuris dažnai sukelia nepatogumų ir vaikams, ir ugdytojams.

Tyrimu siekta nustatyti, kokiomis priemonėmis muzikos pedagogai motyvuoja skirtingo amžiaus ugdytinius, patyrusius sėkmę ar nesėkmę koncertinėje veikloje. Tyrimo analizės metu išryškėjo dvi kategorijos ir penkios subkategorijos. Pirmoji kategorija – *Emocinė motyvacija* (trys subkategorijos) ir antroji kategorija – *Motyvacija apdovanojimais* (dvi subkategorijos), žr. 10 lentelę.

10 lentelė. Priemonės, motyvuojančios ugdytinius, patyrusius sėkmę/nesėkmę koncertinėje veikloje

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Emocinė motyvacija	Žodiniai pagyrimai	„<...> visada yra pasakomas geras žodis <...>“ (F3)
	Pasirodymų analizė	„<...> visada analizuojam, žiūrim, kas sekėsi, kas nesisekė <...>“ (F8)
	Laisvalaikio organizavimas	„<...> vasarą vyksta stovyklos išskirtiniams vaikams, išsirenku kas pateks į stovyklą, tai juos labai motyvuoja <...>“ (F8)
Motyvacija apdovanojimais	Materialios dovanos	„<...> kažkokiais žaislais, materialiniais tokiais dalykais <...>“ (F8)
	Diplomai ir padėkos	„<...> motyvacija rinkti diplomus, medalius <...>“ (F2)

Analizuojant informantų atsakymus (žr. 10 lentelę), pirmojoje kategorijoje išryškėjo subkategorija „Žodiniai pagyrimai“. Suprantama, kad ugdytiniai koncertiniuose pasirodymuose susiduria su įvairiomis emocijomis, ne visų muzikinė patirtis teigiama, o vaikams, dar ne pilnai subrendusioms asmenybėms, būtinas visapusiškas palaikymas ir šeimoje, ir ugdomosi aplinkoje. Didelė informantų dalis teigė, jog savo ugdytinius visada stengiasi pagirti, pasakyti gerų žodžių, nuraminti, taip stengiantis ugdytinius motyvuoti dirbti toliau: „<...> *Na tai aišku, pagyrimai <...>“ (F1); „<...> dažniausiai motyvuoju sakydamas, kad viskas bus gerai <...> tai labai didelė motyvacija <...> man belieka apsikabinti ir pasakyti, kad viskas bus gerai, bus kitų koncertų, ir pamatysi, kad dar sužibėsi <...>“ (F5); „<...> išsiaiškinant, kad čia nieko tokio, kad kažkaip*

padainavom, ar nieko tokio, kad pargriuvom, ir skatinam, kad niekas nematė, niekas nepastebėjo. Gerais žodžiais, gerais pavyzdžiais, kažkoku kalbėjimu, kaip šeimoj turi išsiaiškinti, bet kokiu atveju nuraminti vaiką <...> kad kitą kartą mes pasitaisysim. Kad visko būna, visko nutinka, kad mes visi žmonės, kad visi klystam, o iš klaidų mokomės. Ne tik iš savų, bet ir iš svetimų.“ (F6); „<...> direktorės geras žodis <...>“ (F3). Vienas informantas pasisakė, kad pastebėjo dar vieną priemonę, kuri motyvuoja ugdytinius: „<...> didesniems vaikams išmokome dėkoti, nes mažai jiems padėkojam <...>“ (F1). Kita motyvacinė priemonė (antra kategorija), kurią naudoja daugelis informantų – pasirodymų analizė, aptarimas. Muzikos pedagogai stengiasi sukurti diskusiją, kuri padeda ugdytiniams išgirsti, kas nepasisėkė ir kaip tą galima išspręsti, išgirsti ir pedagogo pagyrimus. Pasirodymų analizė, kaip skatinanti motyvacinė priemonė, anot informantų, veikia, ugdytiniai noriai dalinasi patirtimi su kitais, noriai sprendžia problemas ir toliau aktyviai įsitraukia į koncertinę veiklą: „<...> yra aptariama ta patirtis pamokos metu <...> kaip jie jaučiasi ant scenos, kas buvo ne taip, kas buvo gerai, kad jie patys reflektuotų <...>“ (F3); „<...> mes stengiamės visada pasikalbėti, kas pavyksta, kas ne <...>“ (F4); „<...> visada po koncertų mes skiriam 15 minučių pradžioj aptarti koncertą, kuris buvo. Patys mokiniai save kritikuoja, sau sako pastabas, sau pagyrimus, tiesiog atvira tokia diskusija kaip vyko, kas vyko, kas buvo blogai, kas buvo gerai <...>“ (F5); „Tik diskusija. Dažniausiai tai yra diskusija, aptarimas <...>“ (F6); „<...> juos motyvuoja peržiūros ir analizė koncertų įrašų <...> dalinam vienas kitam kažkokius receptus, ką turėtume geriau padaryti kitą kartą <...>“ (F8). Trečiojoje subkategorijoje (Laisvalaikio organizavimas) išryškėjo informantų atsakymai, jog stengiantis ugdytinius motyvuoti, pasitelkiama fantazija laisvalaikio organizavimui. Informantai stengiasi pažinti savo ugdytinius ir suprasti, koks laisvalaikio praleidimas, pramogos galėtų ugdytinius motyvuoti: „<...> gal ir išvykom, reikia žiūrėti pagal savo vaikus.“ (F4). Keletas informantų teigė, jog organizuoja pasibūvimus, laisvos formos pasisėdėjimus, taip stengiamasi kurti emocinį ryšį su ugdytiniais: „<...> pagrindinė mano motyvacija yra Kalėdų šventimas kartu su staigmenom ir žaidimais, mokslo metų baigimą mes irgi pasidarom tokį paskutinį pasibūvimą <...>“ (F8); „<...> skatinimo formos, tai paprasčiausiai galbūt arbatos pertraukėlė kartu su kokiu šakočiu arba saldainių dėžute, ir tai tokia mano praktika. Ir tai visai veikia <...>“ (F3).

Antrojoje kategorijoje išryškėjo subkategorija „Materialios dovanos“. Didelė informantų dalis tikino, jog ugdytinius stengiasi paskatinti dovanodami materialius daiktus, taip stengiantis motyvuoti ugdytinius: „<...> gal kokią dovaną nuperki <...>“ (F1); „<...> didžiausia motyvacija tai, manau, kažką gauti yra sudalyvavus tam konkurse ar festivalyje <...> ar tai kažkoks prizas, siurprizas <...>“ (F2); „<...> kad nemuskriaudžiant vaikų, grįžtant į pačią ugdymo įstaigą, vadovai pasistengia, vaikams kokias staigmenėles padaro. Tiesiog, kad vaikai nejaustų nusivylimo, skatinam <...>“ (F7). Informantai išskyrė ir saldžias dovanėles, saldumynus kaip

vieną iš naudojamų skatinamųjų, motyvacinių priemonių, turinčių įtakos ugdytinių nuotaikos pakėlimui bei motyvacijai: „<...> saldainiais mažesnius <...>“ (F1); „<...> ar tai saldainis <...>“ (F2); „<...> visada po didesnių koncertų mokytojos pasirūpina saldainiais, visokiais torčiukais ir viskuo. Kad vaikas išsineštų kažkokią emociją po koncerto <...>“ (F5); „<...> kad juos motyvuoti lankyti ir kitais metais, ir ta muzika sudominti labiau, apdovanoju ir saldžiais prizais <...>“ (F8). Dar viena svarbi, motyvuojanti ugdytinius, priemonė – apdovanojimas diplomais, padėkomis, medaliai. Tokia apdovanojimų forma daro įtaką ugdytinių pasiekimų supratimui, savęs įvertinimui, tikslo įveikimo, pergalės jausmui: „<...> padėkos <...> manau, motyvuoja ir paskatina vaiką, nes jis širdyje jaučia, kad yra kažką pasiekęs, šiek tiek daugiau, negu buvo iki tol, ir kažkokius galbūt įvykdė savo užsibrėžtus tikslus, kaip pavyzdžiui, perlipti per savo baimę.“ (F3). Kiti informantai paantrina, ir pritaria, kad diplomai, padėkos – geras būdas paskatinti ugdytinius: „<...> padėkomis <...>“ (F8); „<...> gal dar ir padėkos įvairios <...>“ (F4). Vienas informantas pasidalino asmeniškai sugalvotu žaismingu motyvaciniu būdu, paremtu mažomis dovanėlėmis ir saldumynais: „<...> mes turim tokį stebuklingą puodą, jeigu vaikai gražiai elgiasi, gražiai dainuoja, jie gali pasakyti tam stebuklingam puodui, ką norėtų, kad jis išvirtų. Visi pasako ar nupiešia tą dalyką, kurio norėtų, įdeda į stebuklingą puodą, dainuoja stebuklingam puodui skirtą dainą. Ir jie viskas gražiai, išverda puodas tą, ko jie paprašė. Tai irgi yra motyvuojanti priemonė.“ (F1).

Išanalizavus gautus atsakymus, galima teigti, jog informantų pasiūlytos motyvacinės priemonės, motyvuojančios ugdytinius, patyrusius sėkmę ar nesėkmę koncertinėje veikloje, vyrauja labai įvairios. Pagrindinė priemonė – emocinis palaikymas, paremtas guodžiančiais, skatinančiais nepasiduoti žodžiais, apkabinimais. Šiuolaikiniai muzikos pedagogai stengiasi sukurti ir išlaikyti glaudų emocinį ryšį su savo ugdytiniais, skatina pasitikėti vienas kitu. Pasirodymų analize taip pat stengiamasi išsiaiškinti, kas pavyko, o kas ne, kaip tai galima išspręsti. Diskusijos forma ugdytiniai diskutuoja su aplinkiniais, analizuoja savo sėkmes ir nesėkmes, dalijasi patarimais su kitais. Taip pat, informantai stengiasi sugalvoti ir įgyvendinti įvairius laisvalaikio praleidimo būdus – stovyklas, pasisėdėjimus prie arbatos neformalioje aplinkoje, taip stengiantis ugdytinius paskatinti nepasiduoti patyrus nesėkmę, nebijoti kalbėti. Išryškėjo ir dar vienas skatinimo būdas – materialių dovanų bei saldumynų dovanojimas ugdytiniais. Informantai pastebėjo, jog visos išvardintos motyvacinės priemonės ugdytinius veikia, skatina, motyvuoja, skatina vertinti muzikinę veiklą bei įkvepia dirbti toliau.

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kokius muzikinius/meninius sprendimus informantai įtraukia į koncertinę veiklą. Tyrimo analizės metu informantų atsakymai buvo suskirstyti į temą *Į koncertinę veiklą įtraukiami muzikiniai/meniniai sprendimai*, kurią sudaro trys kategorijos ir aštuonios subkategorijos. Pirmoji kategorija – *Muzikiniai/meniniai sprendimai* (dvi

subkategorijos), antroji kategorija – *Atlikėjų meninė raiška* (trys subkategorijos) ir trečioji kategorija – *Scenos vaizdo apipavidalinimas* (trys kategorijos), žr. 11 lentelę.

11 lentelė. Į koncertinę veiklą įtraukiami meniniai/muzikiniai sprendimai

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Muzikiniai/meniniai sprendimai	Kūno perkusijos elementai	„<...> dažnai labai naudojam kūno perkusiją, man asmeniškai, tai labai pasitvirtino <...>“ (F4)
	Šokio/judesio elementai	„<...> šokis, aišku, dar prisijungia prie muzikinio pasirodymo įvairovės <...>“ (F2)
Atlikėjų meninė išraiška	Kūrinių interpretacija	„<...> šiuolaikinam liaudies dainas, ir parepuoti mėgstam, ir džiazio stiliumi keičiam <...>“ (F2)
	Kūno kalba	„<...> gestai rankų, žvilgsniai, akių pamerkimas žiūrovui <...>“ (F5)
	Publikos įtraukimas	„<...> turim tokių pasirodymų, kur įtraukiam žiūrovus į savo pasirodymus <...>“ (F1)
Scenos vaizdo apipavidalinimas	Dekoracijos ir atribuka	„<...> rūpinamės dekoracijomis patys arba bendradarbiaujam su kažkuo, kas užsiima dekoracijomis <...>“ (F3)
	Įvaizdis	„<...> apranga, kažkokios detalės, aksesuarai <...>“ (F8)
	Apšvietimo, vizualizacijų sprendimai	„<...> apšvietimas taip pat labai priklauso nuo šventės <...>“ (F3)

Analizuojant informantų atsakymus (žr. 11 lentelę), pirmojoje kategorijoje išryškėjo subkategorija „Kūno perkusijos elementai“. Ne vienas informantas teigė, jog dažnai, į organizuojamus muzikinius pasirodymus įtraukia kūno perkusijos elementus, kaip būdą paįvairinti koncertinę veiklą: „<...> *dedam kūno perkusiją <...>*“ (F8); „<...> *parodyti kokius perkusinius judesėlius <...>*“ (F7). Vienas informantas užtikrintai teigia, jog kūno perkusijos elementai – neatsiejama organizuojamos muzikinės veiklos dalis, be kurios neįsivaizduojami nei pasirodymai, nei visas mokymosi, ruošimosi procesas. Kūno perkusijos pagalba siekiama, kad ugdytiniai pajustų savo kūną, įvaldytų įvairius judesius, geriau jaustų ritmiką. Vienas informantas įsitikinęs, jog ugdytiniais, pasitelkus kūno perkusiją, mokymosi procesas tampa įdomesnis, labiau patrauklus: „<...> *vaikams yra*

įdomiau, jie labiau nori muzikuoti <...> nes kai pradeda jausti kūną, tada ir ritmą geriau jaučia. Kiekvieną kartą aš kūno perkusiją naudoju. Ankščiau į kūno perkusiją skeptiškai žiūrėdavo <...> dabar jau labai išpopuliarėjo. Labai geras dalykas. Visada juokiuosi, kai ateina pirmokai <...> nesujungia kojų su rankom. Bet jau antroj klasej jie prakunta, prasilaužia <...> ir viskas dėl perkusinių judesių.“ (F4). Kitoje subkategorijoje išskirti teiginiai parodo, kad informantai į koncertinę veiklą nevengia įtraukti ir šokio, judesio elementų, taip siekiant paįvairinti pasirodymus. Judesiu stengiamasi įtraukti ugdytinius, pasijusti laisvesniems, mokytis dainuoti ir šokti vienu metu: „<...> *judesys. Per judesį <...> Per judesį vaikai greičiau tekstą įsimena <...>*“ (F4); „<...> *dažniausiai naudojamas judesys <...>*“ (F5); „<...> *šokis, judesys <...>*“ (F6); „<...> *dedam judesius <...>*“ (F8); „<...> *šokių sprendimai visokiausi būna <...>*“ (F7).

Koncertinius pasirodymus sudaro daugybė veiksnių ir visi jie vienodai svarbūs. Kad pasirodymai būtų išpildyti, svarbi vieta tenka ne tik techniniams sprendimams, bet ir koncerto meninei daliai. Viena iš jų – atlikėjų meninė raiška. Kategorijoje „Atlikėjų meninė išraiška“ išskirta pirmoji subkategorija (Kūrinių interpretacija), kurioje esantys teiginiai parodo, jog pasirodymams ruošiami kūriniai gali būti interpretuoti skirtingais būdais, pasitelkiant meninį požiūrį. Vienas iš interpretacijos būdų, pasak informantų, naudojamas koncertinėje veikloje – įvairių instrumentų įtraukimas į pasirodymus: „<...> instrumentai, daug instrumentų įdedu <...> kad ir perkusiniaus instrumentais“ (F4); „<...> instrumentų naudojimas. Lazdelės, trikampiai, dūdelės <...>“ (F2); „<...> šiemet teko duoti mokiniams instrumentus ritminius, kad jie patys grotų ir dainuotų <...>“ (F5); „<...> pagal kūrinį ir galvojam, dedam instrumentus <...>“ (F8). Vieno informanto teigimu, instrumentai muzikinio pasirodymo metu, gali padėti ugdytiniams susikaupti, išlaikyti dėmesį, bei teigė, jog pats dažnai kartu su ugdytiniais muzikinius instrumentus pasitelkia scenoje: „<...> atlikom kūrinį ir aš turėjau stovėti kartu su ritminiu instrumentu, kad vaikus palaikyčiau, padėti, kad jie neišsimuštų iš vėžių, kad išlaikytų tempą <...>“ (F5). Kūrinių interpretavimui naudojami ir teatrališki motyvai, galintys pagyvinti pasirodymą, sukurti įdomesnę sceninį vaizdą. Jaunesnio amžiaus vaikams, pasitelkus žaidybinius teatro motyvus, gali būti lengviau išreikšti save, jaukiau jaustis scenoje: „<...> ir teatrališki pasirodymai <...>“ (F1); „<...> stengiamės daineles interpretuoti, pavaidinti truputėlį <...> prijungiam visokius personažus <...>“ (F7); „<...> dedam vaidybinių elementų <...>“ (F8); „<...> kas liečia mažiukus, tai taip pat viskas per žaidimą, per pasakojimą. Tie muzikiniai numeriukai mažiukų gaunasi kaip mini pasakos, jie tarsi pasakoja ir tuo pačiu patys žaidybine forma viską rodo <...>“ (F2). Kūriniui interpretuoti naudojami ir įvairūs daiktai: „<...> kamuoliukais, skarelėmis, minkštais žaislais <...>“ (F2), o taip pat nepamiršamos ir įvairios muzikinės išraiškos formos: „<...> dinamika, skandavimas <...>“ (F2). Kita meninė atlikėjų išraiška, apie kurią paminėjo ne vienas informantas – atlikėjų kūno kalba. Paprasčiausi rankų gestai, atlikėjų nuotaika ir nusiteikimas, kontaktas tarpusavyje, gali lemti bendrą muzikinio pasirodymo vaizdą, todėl muzikos pedagogai skatina pasitelkti kūno kalbos raišką: „<...> bendravimas su publika, arba ženklų rodymas, susižvalgymas <...>“ (F3). Subkategorijoje „Publikos įtraukimas“ išskiriami teiginiai, atliepiantys informantų nuomonę apie kontakto kūrimo svarbą su publika, koncerto klausytojais. Informantai įsitikinę, kad labai svarbu stengtis įtraukti publiką į muzikinius pasirodymus, stengtis juos sudominti, įsitraukti į koncertinius pasirodymus. Žiūrovų įtraukimas džiugina ir pačius koncerto atlikėjus: „<...> norim įtraukti žiūrovą <...>“ (F1); „<...> kažkaip stebinti žiūrovą, ir nuo to darosi patiems artistams žymiai įdomiau.“ (F6). Vienas iš informantų teigė, jog dažnai į koncertinius pasirodymus stengiasi įtraukti ir ugdytinių tėvus: „<...> duodam namų darbą tėvams, kad posmelį dainuoja vaikai, o priedainį turi išmokti tėvai. Ir vaikai dainuoja,

dainuoja, ir staiga nutyla, ir laukia, kad tėvai įsijungtų <...>“. Visos šios meninės alternatyvos daro pasirodymus spalvingesnius, įdomesnius ir publikai, ir atlikėjams.

Scenos vaizdo apipavidalinimo kategorijoje išryškėjo subkategorija „Dekoracijos ir atributika“. Dekoracijos koncertiniuose pasirodymuose užima neatsiejamai svarbią dalį. Dekoraciniai sprendimai lemia scenos vaizdą, papuošia pasirodymą, paveikia žiūrovą ir jo patiriamas emocijas. Informantai teigia, kad koncertinės veiklos procese visada apgalvoja dekoracijų alternatyvas, atsižvelgdami į renginio tematiką, paskirtį, poreikius: „*<...> dekoracijos labai priklauso nuo šventės. Žiemos šventė, tai be abejo, kad žibučių nebus kaip dekoracijos. Galbūt vaikai patys pasidaro <...> tai priklauso nuo šventės pobūdžio <...> muzikoje, tai svarbu ne tik ką girdi, bet ir ką matai. Tai sudaryti bendrą vaizdą ir garsą yra gana svarbu.*“ (F3); „*<...> jei dekoracijos, tai vėl gi, priklauso nuo tematikos <...> kiekvieno mokytojo iniciatyva čia jau yra kaip papuošti, kur papuošti <...> visi dekoraciniai momentai vyksta bendruomeniškai.*“ (F5); „*<...> papildoma atributika <...> dekoracijos dažniausiai būna parenkamos pagal visą koncerto tematiką, ir visa tai įeina į koncertinę veiklą.*“ (F8). Kitoje subkategorijoje (Įvaizdis) išryškėjo, jog informantai, stengdamiesi išpildyti scenos vaizdą, apgalvoja atlikėjų įvaizdžio galimybes. Stengiamasi iš anksto suplanuoti ugdytinių aprangą, tinkančią sceniniams pasirodymams, įvaizdžio detalėmis sukurti patrauklų pasirodymą: „*<...> Mėgstu tvarkingą aprangą, tai dažniausiai būna uniforma mokyklos <...>*“ (F5); „*<...> gražius rūbus <...>*“ (F6). Nepamirštama ir švenčių atributika, nusakanti renginio idėją ar paskirtį. Naudojamos vėliavėlės, kurios prisegamos prie atlikėjų aprangos, taip akcentuojant šventės progą, ar kitokios atributinės smulkmenos: „*<...> su tam tikru akcentu <...> bet kokiai šventei, tarkim, Vasario 16-tai, Kovo 11-tai vėliavėlės įsegtos <...> Sausio 13-tai – neužmirštuolė ir panašiai <...> per Kalėdas šiomet leidau ansamblui pasireikšti, juodai balta apranga ir kažkoks kalėdinis akcentas <...> ragai, šalikas, kalėdinė kepurė <...>*“ (F5). Subkategorijoje „Apšvietimo, vizualizacijų sprendimai) išskirti informantų pasisakymai apie dar vieną scenos vaizdo apipavidalinimo būdą šviesomis ir vizualinėmis priemonėmis. Multimedijos ekranai naudojami kaip viena iš dekoracinių priemonių, padedančių pagyvinti scenos vaizdą, sukurti jaukesnę sceninę aplinką ir žiūrovams, ir atlikėjams. Vaizdai, rodomi ekranuose pritaikomi pagal renginio tematiką, idėją: „*<...> dažniausiai vietoj papuošimų, kažkas rodoma ekrane, multimedijoje, surandu vaizdą ar įrašą vaizdo kokį, kuris atspindėtų kūrinio esmę <...>*“ (F5); „*<...> labai gražiai pavyko, vizualizacija per ekraną, vaikai dainuoja ir už jų eina vizualizacija <...>*“ (F8).

Išanalizavus gautus atsakymus, galima teigti, kad informantai aktyviai naudoja įvairias muzikines/menines raiškos priemones. Stengdamiesi pajavairinti muzikinių pasirodymų turinį, muzikos pedagogai įtraukia kūno perkusijos, šokio, judesio elementus, kurie ne tik skatina ugdytinių įsitraukimą į koncertinius pasirodymus, bet ir leidžia lengviau pajusti ritmą, pažinti savo

kūno galimybes. Meninė raiška koncertiniuose pasirodymuose išryškėja įvairiomis formomis – kūrybiškos interpretacijos įvairiais būdais, ugdytinių kūno kalbos išraiška, aktyviu publikos įtraukimu į koncertinius pasirodymus, taip stengiantis papuošti koncertinę veiklą, padaryti ją įdomesne. Taip pat nepamiršamas ir scenos apipavidalinimas dekoracijomis, kurios sukuria pasirodymo atmosferą, nuotaiką, atlikėjų įvaizdis, apšvietimo ir vizualiniai sprendimai, sukuriantys bendrą vaizdo ir garso kokybę, darančią didelę įtaką visai koncertinei veiklai.

Informantams buvo užduotas klausimas: Kaip manote, kokiais bruožais bei gebėjimais turi pasižymėti muzikinių renginių organizatorius? Gauti duomenys išanalizuoti, suskirstyti į dvi kategorijas ir keturias subkategorijas. Pirmoji kategorija – *Muzikinių renginių organizatoriaus bruožai* (dvi subkategorijos) ir antroji kategorija – *Muzikinių renginių organizatoriaus gebėjimai* (dvi subkategorijos), žr. 12 lentelę.

12 lentelė. **Bruožai ir gebėjimai, kuriais turėtų pasižymėti muzikinių renginių organizatorius**

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Muzikinių renginių organizatoriaus bruožai	Komunikabilumas	„<...> Muzikinių renginių organizatorius turi būti komunikabilus <...>“ (F2)
	Meniškumas	„<...> turi būti menišką žmogus <...>“ (F5)
Muzikinių renginių organizatoriaus gebėjimai	Organizaciniai gebėjimai	„<...> atliepti visus dalykus apie garsą, sceną, šviesas, užkulisius. Turi pagalvoti apie žmones, kurie atliks tuos darbus <...>“ (F1)
	Didaktiniai gebėjimai	„<...> mokėti įtraukti į renginį vaikus, kad jiems būtų įdomu <...>“ (F7)

Analizuojant muzikinių renginių organizatoriui reikalingus bruožus (žr. 12 lentelę), kurie gali padėti kokybiškiau įgyvendinti koncertinius pasirodymus, buvo išskirtos dvi šią kategoriją patvirtinančios subkategorijos. Pirmąją subkategoriją (Komunikabilumas) patvirtina informantų teiginiai, išryškinantys gebėjimo komunikuoti svarbą. Informantai teigia, jog muzikinių renginių organizatorius turi gebėti bendrauti su aplinkiniais, gebėti susitarti: „<...> *mano manymu, turėtų būti labai komunikabilus, lankstus ir gebėti susitarti su visomis pusėmis, su kuriomis reikia tartis <...> draugiškas bendravimas <...> man padeda, kad aš gebu bendrauti ir suprasti visas puses <...> tiesiog sugebu bendrauti ir esu gana lankstus, todėl suprantu tiek vieną, tiek kitą.*“ (F3). Informantai pastebi, jog organizatoriui svarbu sugebėti įsitraukti į bendruomenišką veiklą, o taip pat gebėti įtraukti ir aplinkinius į procesą: „<...> *pačiam dalyvauti įvairiuose renginiuose, stebėti, domėtis kitų veikla <...>*“ (F2); „<...> *užvesti visą bendruomenę, ir mokytojus, ir mokinius <...>*“ (F4). Antrojoje subkategorijoje (Meniškumas) išryškėję teiginiai rodo, jog informantai įsitikinę, kad muzikinių renginių organizatorius turi būti menišką, išmanyti muzikinius dalykus, suprasti pagrindinius muzikos principus: „<...> *žmogus, kuris supranta ką daro, kaip daro, įsivaizduoti dalykus, kurių nėra, bet bus <...> gaudytis aplamai muzikiniuose dalykuose <...>*“ (F5); „<...>

meninis supratimas kaip apipavidalinti viską <...>“ (F7); „<...> turėti muzikinį skonį, suvokimą platų <...> man padeda meniškumas, kūrybingumas“ (F2). Dalis informantų priduria, jog muzikinių renginių organizatorius turėtų būti įgijęs muzikinį, ar meninį išsilavinimą, kuris padėtų renginius organizuoti sėkmingiau: „<...> turėtų muzikinį išsilavinimą ar kažkokį kultūrinį, meninį <...>“ (F2); „<...> muzikinis išsilavinimas turi būti <...>“ (F8).

Antrojoje kategorijoje išryškėjo pirmoji subkategorija „Organizaciniai gebėjimai“, kurioje išskirti informantų pasisakymai atskleidžia, jog muzikinių pasirodymų organizatorius privalo išmanyti organizacinius principus, gebėti organizuoti veiklą, ir tai, anot informantų, svarbiausias organizatoriaus gebėjimas: „<...> sugalvoti visą bendrą vaizdą, jį matyti, matyti tris žingsnius į priekį <...>“ (F1); „<...> kad viskas būtų išpildyta <...> kad visos pusės būtų patenkintos <...> kad viskas eitų sklandžiai, saugos reikalavimų laikomasi, paprasčiausi, elementariausi dalykai, kas atsitiks <...> tam tikras kėdžių skaičius scenoje, kažkokie pagalbininkai <...>“ (F3); „<...> matytų bendrą vaizdą, koks turėtų būti renginys, kam skirtas <...> tiesiog numatyti visą renginį kaip vientisą, kad nesigautų kažkokiom atkarpom, susieti viską <...> kas turi pasirodyti, kokia tematika <...>“ (F5); „<...> galvoti apie garsą, šviesas, žiūrovus <...>“ (F1). Informantų pastebėjimais, organizatorius turi gebėti tinkamai planuoti laiką, įvertinti koncerto trukmę, apskaičiuoti pasirodymų laiką: „<...> laiko planavimas, turi numatyti kokia renginio trukmė bus <...> nepasilikti visko paskutinei minutei, turėti viską čia ir dabar <...>“ (F5); „<...> nepersiplanuoti per daug, neperkrauti visko per daug <...>“ (F8). Taip pat, išskiriamas dar vienas svarbus organizacinio proceso aspektas – gebėjimas organizuoti komandinį darbą, kuris, informantų nuomone, padeda ne tik kokybiško renginio įgyvendinimui, bet ir palengvina organizatoriaus darbą: „<...> komandoj sugebėjimas organizuoti, dirbti, komandiniu būdu, tai yra svarbus bruožas.“ (F7). Antrojoje subkategorijoje (Didaktiniai gebėjimai) išskirti informantų teiginiai parodo, jog muzikinių pasirodymų organizatorius turi pasižymėti didaktiniais gebėjimais – gebėti mokyti, įtraukti ugdytinius, išmanyti pedagoginio darbo principus: „<...> parinkti repertuarą, išmokinti, tada sugalvoti judesius, rasti kiekvienam vaikui vietą, tada jau aprenkti, pagalvoti, kaip jie susišukuos <...> nesuskaičiuojami dalykai, viską turi apsvarstyti.“ (F1); „<...> tiesiog, turi būti muzikos mokytojas <...>“ (F5); „<...> stengiamės įtraukti kuo daugiau vaikus, kad jie mažiau sėdėtų <...> repertuaro išrinkimas vaikams, jis turėtų nusimanyti <...>“ (F7); „<...> labai plačiai turi būti apsišvietęs <...>“ (F8); Informantai pastebi, jog muzikinių pasirodymų organizatorius turi mokėti palaikyti ugdytinius, jausti meilę darbui su vaikais: „<...> beprotiška meilė vaikams, noras mokytis kartu su jais, nes tik mokindamasi kartu su jais aš galiu tobulėti pati.“ (F2); „<...> kaip mokytojas, jis visada nori savo mokiniams tik geriausio <...>“ (F3); „<...> tolerantiškas, nes kai kurie vaikai nori, kiti nenori, bet tu turi apžaišti <...>“ (F5); „<...> empatija vaikams <...>“ (F6).

Išanalizavus gautus duomenis, galima teigti, jog muzikinių renginių organizatorius turi būti lankstus, kūrybiškas, organizacinius principus išmanantis žmogus. Organizatorius turi laisvai komunikuoti, gebėti bendrauti su aplinkiniais, rasti kompromisus, būti draugišku. Kitas bruožas, svarbus muzikinių renginių organizatoriui – meniškumas. Organizatorius turi turėti muzikinį skonį, mėgti meną, žiūrėti į visą organizacinį procesą meniškai bei kūrybiškai. Taip pat, muzikinių renginių organizatorius turi pasižymėti organizaciniais gebėjimais – mokėti organizuoti koncertinę veiklą, išmanyti techninius aspektus, gebėti planuoti laiką bei organizuoti komandinį darbą. Svarbu, jog muzikinių renginių organizatorius gebėtų dirbti su vaikais, išmanytų pedagoginio darbo principus, gebėtų įtraukti ugdytinius į koncertinę veiklą, išrinktų tinkamą repertuarą bei mylėtų savo darbą, jaustų empatiją ugdytiniams bei pašaukimą savo darbui.

Informantams buvo užduotas klausimas: Kokie veiksniai, jūsų nuomone, lemia kokybišką muzikinį renginį? Gauti duomenys išanalizuoti, suskirstyti į tris kategorijas ir vienuolika subkategorijų. Pirmoji kategorija – *Organizacinio proceso veiksniai* (keturios subkategorijos), antroji kategorija – *Meninio proceso veiksniai* (keturios subkategorijos), trečioji kategorija – *Organizatoriaus gebėjimai, lemiantys kokybišką renginį* (trys subkategorijos), žr. 13 lentelę.

13 lentelė. **Veiksniai, lemiantys kokybišką muzikinį renginį**

Kategorija	Subkategorija	Iliustruojantis teiginys
Organizacinio proceso veiksniai	Komandinio darbo organizavimas	„<...> darbų paskirstymas darbo komandai ar vaikams <...> ir gera darbo grupė <...>“ (F8)
	Renginio sklaida	„<...> kokybiškas plakatas, kvietimas ar reklama į tą renginį <...>“ (F2)
	Biudžetas	„<...> finansai <...> viską turi planuoti <...>“ (F5)
	Techninė dalis	„<...> garsistai, aparatūra, šviesų pasitikslinimas <...>“ (F8)
Meninio proceso veiksniai	Įvaizdis	„<...> ir aprangos apgalvojimas iš anksto ir pasiruošimas <...>“ (F8)
	Repertuaro pasirinkimas	„<...> renginį nulemia pasirinkimas dainų <...>“ (F2)
	Scenos vaizdas	„<...> apgalvojimas visų niuansų, dekoracijų, sceninės kultūros, sceninio vaizdo <...>“ (F6)
	Scenarijus	„<...> čia yra pagrindinis dalykas, jeigu tu scenarijaus nesusidėliosi kaip reikia, tai ir nebus to kokybiško renginio <...>“ (F7)
Organizatoriaus gebėjimai, lemiantys kokybišką renginį	Gebėjimas matyti į priekį	„<...> tai reiktų tiesiog numatyti žingsnius <...> reikia numatyti oro sąlygas, kur vyks, kaip vyks <...>“ (F5)
	Atsidavimas darbui	„<...> šimtas procentų energijos panaudojimo būtent tam renginiui, tai datai, tam laikui ir tai vietai <...>“ (F6)
	Gebėjimas spręsti problemas	„<...> ir jeigu iškyla kažkokios problemos, jos yra išsprendžiamos, ir tiesiog nepaliekamos, kad jos neįsirežtų į renginį <...>“ (F3)

Analizuojant gautus atsakymus (žr. 13 lentelę), išryškėjo pagrindiniai organizacinio proceso veiksniai, lemiantys kokybišką muzikinį renginį. Pirmojoje subkategorijoje (Komandinio darbo organizavimas) esantys informantų teiginiai atskleidžia, jog komandinio darbo organizavimas gali

palengvinti renginio organizavimo procesą. Turint komandą, galima lengviau pasiskirstyti darbus, planuoti laiką, efektyviau įgyvendinti suplanuotą organizacinį planą: „<...> Komandinis darbas. Tai yra komanda <...>“ (F6); „<...> sėdi, galvoji <...> dėliojiesi, kas už ką atsakingas <...> bendras organizavimas <...>“ (F2). Antrojoje subkategorijoje išskiriami teiginiai, nusakantys renginio reklamos, sklaidos svarbą. Informantų atsakymai rodo, jog naudojamos įvairios priemonės, siekiant reklamuoti būsimą renginį: „<...> be abejo, koncerto sklaida, kad apie tą koncertą ar tą renginį išgirstų kuo daugiau žmonių ir jie susidomėję apsilankytų <...>“ (F3). Trečiojoje subkategorijoje (Finansai) išskiriami teiginiai parodo, kad būtina atsižvelgti į finansinius išteklius, planuoti biudžetą, skirtą muzikiniam renginiui. Galima ieškoti įvairių rėmėjų, komunikuoti su lavinimo įstaiga: „<...> mokykloje su finansais nėra taip, kad nori, imk. Viską turi planuoti, kad kuo pigiau <...> bet labiausiai, aš manau, finansai“ (F5); „<...> materialūs dalykai <...> finansai, ir ką mokykla turi, ką gali skirti, kokius išteklius gali skirti <...>“ (F7). Ketvirtojoje subkategorijoje (Techninė dalis) išryškėja informantų atsakymai, apibūdinantys, kokią svarbą vietą užima techniniai sprendimai, jų apsvarstymas. Norint įgyvendinti pilnavertį muzikinį renginį, negalima pamiršti šviesų, garso, šiuos dalykus būtina apsvarstyti iš anksto. Informantai teigia, kad reikia pasidomėti tokiais dalykais prieš renginį, stengiantis išvengti staigmenų: „<...> renginio muzikinės aparatūros paruošimas <...> aparatūra muzikinė“ (F2); „<...> techninė dalis, garsistai, aparatūra <...> aparatūros nuoma arba susitarimas, pasirūpinimas garsistu <...> apšvietimu“ (F3); „<...> kas fotografuoja, kas filmuoja <...>“ (F8). Informantai teigia, jog netinkama aparatūra gali paveikti renginio kokybę: „<...> nepasamdysi aparatūros normalios, bus blogas renginys <...>“ (F6); „<...> vieną kažkurį praleidus.. Iš tiesų, jeigu ateisi ir mikrofonai neveiks <...> reikia pasidomėti visomis smulkmenomis <...>“ (F1).

Analizuojant meninio proceso veiksnius, informantų teigimu, lemiančius kokybišką renginį, išskirta pirmoji kategorija „Įvaizdis“, apibūdinanti scenos atlikėjų įvaizdį, kaip vieną iš svarbiausių koncerto renginio žingsnių. Įvaizdis, kaip viena iš pagrindinių scenos vaizdo komponentų, gali nulemti renginio sėkmę, žiūrovų nuomonę apie renginį, atlikėjų pasitenkinimą bei pasitikėjimą savimi: „<...> aprangomis <...>“ (F3); „<...> visko apipavidalinimas – nuo aprangų „<...> numatyti aprangas <...>“ (F5). Prie atlikėjų įvaizdžio išpildymo prisideda ir kokybiškas pasirodymo atlikimas. Kokybiškas pasirodymas kartu su apgalvotu atlikėjo įvaizdžiu, gali sukurti pilnavertį muzikinį pasirodymą: „<...> ir tuo pačiu pasirodymas, tvarkingas jų atlikimas.“ (F2); „<...> kaip pasiruošia koncerto dalyviai, kurie koncertuoja ant scenos <...>“ (F3); „<...> pakviesi prastus atlikėjus, bus prastas renginys <...>“ (F6). Sekančioje subkategorijoje (Repertuaro pasirinkimas) išskirti informantų teiginiai rodo, jog, informantų nuomone, yra svarbu pasirinkti tinkamus kūrinus, planuoti repertuarą. Repertuaru galima pritraukti daugiau publikos, renginį padaryti įdomesniu ir patiems atlikėjams: „<...> repertuaras bet kokiu atveju <...>“ (F6);

„<...> renginio repertuaras <...>“ (F2); „<...> repertuaro parinkimas bei galbūt repertuaro apimtis <...>“ (F5); „<...> numeriai pasirodymai. Repertuaras ta prasme <...>“ (F7). Kitoje subkategorijoje (Scenos vaizdas) išskiriami teiginiai parodo, kad informantai daug dėmesio skiria bendram scenos vaizdai. Scenos vaizdą sudaro įvairūs komponentai, kuriuos informantai išskiria kaip vieną iš galimybių renginį padaryti patrauklesniu žiūrovams: „<...> papuošimai <...>“ (F2); „<...> dekoracijomis <...>“ (F3); „<...> scenos paruošimas, apipavidalinimas. Čia pagrindas yra visų renginių <...>“ (F7). Taip pat, dar vienas svarbus aspektas, lemiantis kokybišką renginį, išskirtas kategorijoje „Scenarijus“. Informantų teigimu, scenarijus – renginių pagrindas, be kurio neįvyktų nė vienas renginys. Renginio scenarijus padeda lengviau susidėlioti darbų planą, susidėlioti renginio idėją. Taip pat, renginio scenarijus padeda planuoti ir komandinį darbą: „<...> renginio planas <...>“ (F1); „<...> renginio planas, laikas, vieta <...>“ (F2); „<...> organizacinis procesas sklandus turi būti. Pirmoj eilėj scenarijaus sustatymas <...>“ (F7); „<...> scenarijaus turėjimas iš anksto ir labai rimtas jo apsvarstymas.“ (F8). Kartu su scenarijumi, informantai dažnai mini laiko, vietos pasirinkimą, kaip svarbų elementą, scenarijaus sudėtinę dalį: „<...> vietos suderinimas, salės suderinimas, laiko suderinimas <...>“ (F2); „<...> padaryti blogą vietą, per mažą salę, vėl bus blogas renginys.“ (F6).

Analizuojant veiksnius, lemiančius kokybišką renginį, išryškėjo kategorija – „Organizatoriaus gebėjimai, lemiantys kokybišką renginį“. Informantų atsakymai parodė, jog ne tik techniniai, organizaciniai sprendimai lemia sėkmingą renginį. Informantai įsitikinę, kad renginio organizatorius privalo išmanyti savo darbą, stengtis atiduoti visas jėgas atliekamiems darbams. Taip pat, organizatorius privalo gebėti spręsti neplanuotai iškilusias problemas. Subkategorijoje „Gebėjimas matyti į priekį“ išryškėjo informantų nuomonė, kad organizatoriui, gebančiam numatyti dalykus, kurie dar neįvyko, gali pavykti renginį įgyvendinti kokybiškiau. Numatymas gali sukurti darnų renginį, o organizatorius gali apsidrausti iš anksto ir suplanuoti veiksmus, galinčius padėti ateityje, įvykus kokiam nors nesklandumui: „<...> niekas nėra apsaugotas nuo kolonėlės perdegimo ar lempos sudegimo, arba elektra dingsta, ar lauke šqualas, tai manau kad geras renginys yra, kai visoj visumoj viskas yra darnus organizmas, viskas veikia puikiai.“ (F3); „<...> viską turi numatyti. Turi būti lankstus šioje vietoje ir numatyti, kad bet kas gali nutikti – sirgimai, išvažiavimai <...>“ (F5); „<...> viskas turėtų būti taip sudėliota, kad kuo mažiau tų nesklandumų būtų.“ (F8). Kita savybė, išskirta atskiroje kategorijoje – *Atsidavimas darbui*. Informantai įsitikinę, kad renginių organizatorius turi mylėti savo darbą, atsiduoti darbui. Teiginiai rodo, kad atsidavimas darbui užtikrina kokybišką darbo rezultatą, pasitenkinimą savo įgyvendintu rezultatu. Laiko skyrimas darbui renginio organizatoriui užtikrina pasitikėjimą savimi, daugiau savo rezultato įgyvendinimu: „<...> visų dirbančiųjų kokybiškas požiūris į savo darbą. Čia yra sėkmė. Kiek darbo įdėsi, tiek ir turėsi.“ (F1); „<...> vidinis atsidavimas

darbui. Tiesiog, ten kur dėmesys, ten ir rezultatas. Kur energija, ten ir dėmesys <...> nemiegoti, nemiegoti, nemiegoti!” (F6). Trečiojoje subkategorijoje išskirta dar viena svarbi renginių organizatoriaus savybė – Gebėjimas spręsti problemas. Stengiantis įgyvendinti renginį kokybiškai, organizatorius privalo gebėti spręsti iškilusias problemas, rasti kompromisą, sprendimo būdą, kuriuo būtų galima įveikti iškilusius sunkumus: „<...> būna, nukrypsti nuo to scenarijaus, bet čia kaip sakau, yra mano reikalas išsisukti <...> ir tada jau staigiai turi sugalvoti, kaip čia išsisukti. Mokėjimas išsisukti iš situacijų nenumatyty.“ (F7); „<...> kad jeigu dingo elektra, tai dabar renginio ir nebus. Visada reikia kažką išgalvoti.“ (F3).

Išanalizavus gautus atsakymus, galima teigti, jog informantų nuomone, pagrindiniai organizacinio proceso veiksniai yra komandinio darbo organizavimas, renginio sklaida, biudžetas ir techninė dalis. Remiantis išvardintais veiksniais, renginys gali būti kokybiškai suplanuotas. Apgalvoti tikslai, renginio idėja, reklama, apšvietimo ir garso aspektai. Meninio proceso veiksniams priskirtas atlikėjų įvaizdis ir pasirodymų kokybė, repertuaro pasirinkimas, scenos apipavidalinimas dekoracijomis bei scenarijus. Išskirti ir pagrindiniai, informantų nuomone, organizatoriaus gebėjimai, lemiantys kokybišką renginį: gebėjimas matyti į priekį, spręsti problemas ir atsiduoti darbui, siekiant kokybiško, sėkmingai įgyvendinto renginio.

Interviu pabaigoje informantams buvo užduotas klausimas: *Kokių pasiūlymų turite kitiems muzikinių pasirodymų organizatoriams, siekiantiems sukurti kokybišką, sėkmingą pasirodymą?* Gauti duomenys išanalizuoti bei suskirstyti į vieną kategoriją – Pasiūlymai muzikinių pasirodymų organizatoriams, kurioje išskirtos dvi subkategorijos (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Pasiūlymai muzikinių pasirodymų organizatoriams, siekiantiems sukurti sėkmingą pasirodymą

Kategorija	Subkategorija	Ilustruojantis teiginys
Pasiūlymai muzikinių pasirodymų organizatoriams	Organizacinio pobūdžio pasiūlymai	„<...> norėčiau pasiūlyti, kad būtų apgalvotas scenarijus <...> siūlyčiau parodyti scenarijų kitiems, kad pasižiūrėtų, kaip kitom akim atrodo.“ (F7).
	Asmeniniai informantų pasiūlymai	„<...> pabandyti vieną kartą, pabandyti antrą, ir svarbiausia, reikia visada mokytis iš savo klaidų <...>“ (F3).

Analizuojant gautus atsakymus, išryškėjo pirmoji subkategorija „Organizacinio pobūdžio pasiūlymai“. Subkategorijoje išskirti pasiūlymai parodo, jog informantai nuoširdžiai dalinasi savo patirtimi, patarimais su kitais muzikinių renginių organizatoriais. Vienas iš informantų siūlo įtraukti žiūrovus į koncertinius pasirodymus, tokiu būdu pajvairinant koncertinę veiklą bei kuriant pozityvią aplinką atlikėjams ir publikai: „*Labai faina įtraukti žiūrovą į veiklą kažkaip netikėtai. Jeigu vyksta vaikų renginys, labai smagu juos netikėtai nudžiuginti <...> tada staiga gauna tokį prieskonį <...>*“ (F8). Kitas organizacinio pobūdžio pasiūlymas – į koncertinių pasirodymų

organizavimo procesą įtraukti ugdytinius. Informantas teigia, jog įsitraukimas į organizacinį procesą ugdytinius skatina aktyviau dalyvauti muzikinėje veikloje, o taip pat, ugdytiniai įgauna galimybę iš arčiau susipažinti su organizacine veikla: „<...> įtraukti vaikus į darbą. Ir su repertuaru, juk būtų pačiam lengviau išrinkti, bet kad jiems būtų įdomiau, įtraukiu juos į tą visą procesą <...>“ (F4). Dar vienas pasiūlymas, susijęs su organizavimo procesu, kurį įvardijo vienas iš informantų – gerai apgalvoti koncerto scenarijų, renginio temą bei idėją. Informantas įsitikinęs, jog scenarijus, tema bei idėja yra svarbiausios renginio sudedamosios dalys, kurios gali užtikrinti kokybišką muzikinio renginio įgyvendinimą: „<...> turi būti labai gerai apgalvotas scenarijus <...> niekas nebenori paprastų renginių, kur atsistojo, padainavo ir išėjo <...> kad renginys turėtų vientisą temą, vientisą mintį, eitų link kulminacinės vietos. Išsirinkti temą. Tiesiog apgalvoti visą renginį.“ (F5). Taip pat, vienas iš informantų pasisakė, jog, jo manymu, kokybiškai įgyvendinti muzikinio renginio neįmanoma be didelių pastangų ir didelio darbo: „<...> reikia prisiminti, kad jei klasėje viskas atrodytų labai gražu, tai per pasirodymą nukris trisdešimt procentų. Reikia dirbti tiek, kad klasėje atrodytų labai gerai <...> Tiesiog, labai daug dirbti ir siekti maksimumo kiek įmanoma.“ (F1). Antroje subkategorijoje (Asmeniniai informantų pasiūlymai) išryškėjo asmeniškai, patirtimi pagrįsti informantų pasiūlymai kitiems muzikinių renginių organizatoriams. Analizuojant patarimus, jaučiamas nuoširdus informantų noras pasidalinti savo patirtimi, profesinėmis įžvalgomis. Dalis informantų teigė, jog labai svarbu mylėti vaikus, stengtis kurti kuo glaudesnę ryšį su ugdytiniais: „<...> į vaiką reikia žiūrėti kaip į savo draugą, sau lygų <...>“ (F1); „<...> paprasčiausiai, mylėti vaikus, bendrauti kaip su lygiais <...>“ (F4). Vieno iš informantų pasiūlymas – mokytis iš savo klaidų, nenuleisti rankų nepasisekus bei į viską žiūrėti kaip į patirtį, kurią įmanoma įgyti tik dirbant organizacinio pobūdžio darbą: „<...> mėgstu vartoti posakį – niekas negimė mokėdamas. Viskas yra išmokstama situacijomis, kurios išstumia tave iš komforto zonos. Jeigu kažkas nepasisekė vieną kartą, reikia tai suprasti, kad tai buvo pamoka ir kitą kartą stengtis padaryti teisingai.“ (F3). Taip pat, vienas informantas, atsakydamas į klausimą, tikino, jog kokybiško muzikinio renginio įgyvendinimui nėra jokių taisyklių, tačiau svarbiausia yra nekonkuruoti tarpusavyje, stengtis išsaugoti savo tapatumą bei būti savimi: „<...> kiekvienas turi savo klausytoją. Niekada nereikia bijoti, nes mes visatoj turim tiek vietos, kad mums visiems užteks. Mums nėra dėl ko peštis, mums reikia džiaugtis, vaikščioti vieni pas kitus į koncertus.“ (F6). Taip pat, informantas pridūrė, jog muzikinių pasirodymų organizatoriaus asmeninis požiūris, asmeninė nuomonė, savitas darbo stilius, renginio įgyvendinimo būdai yra labai individualūs, todėl negalima visiškai pasikliauti kitų nurodymais. Informantas teigia, jog būtina pasitikėti savo jėgomis, nuomone, savitu meniniu požiūriu: „<...> galim tik pasidalinti patirtimi, bet iš esmės mes žiūrim pro savo akis. Aš matau renginį vienaip, o tu matysi renginį visai kitaip <...> jei žiūrėtume pro

vienas akis, visi renginiai būtų vienodi <...> labai individualus reikalas, dėl to mes ir esam įdomūs, kad mes turim savo pasaulėžiūrą <...>“ (F6).

Išanalizavus gautus atsakymus, galima teigti, jog informantai pasidalino įvairiais pasiūlymais, kurie, jų nuomone, gali padėti įgyvendinti kokybišką, sėkmingą muzikinį renginį. Organizacinio pobūdžio pasiūlymų įvairovėje išryškėjo pasiūlymai į koncertinę veiklą įtraukti žiūrovus bei ugdytinius, detaliam apgalvoti renginio scenarijų, temą ir idėją. Taip pat, stengiantis sėkmingai įgyvendinti renginį, patariama daug dirbti, įdėti daug pastangų. Asmeninių pasiūlymų dalyje išskirtas pasiūlymas puoselėti meilę vaikams, kurti tarpusavio ryšį, o taip pat, mokytis iš savo klaidų, semtis kuo daugiau patirties, saugoti savo tapatumą bei nekonkuruoti tarpusavyje, pasitikėti savo jėgomis.

Apibendrinant atliktą tyrimą galima teigti, kad koncertinė veikla yra neatsiejama neformaliojo muzikinio ugdymo dalis, daranti teigiamą įtaką įvairaus amžiaus ugdytinių raidai bei pasižyminti plačiomis koncertinių pasirodymų organizavimo galimybėmis, būdais bei metodais. Pedagogai aktyviai organizuoja koncertinius pasirodymus bei skatina ugdytinius aktyviai įsitraukti į koncertinę veiklą. Ugdytiniai, lydimi patiriamų teigiamų emocijų – plojimų, pagyrimų, palaikymo – pasižymi dideliu noru dalyvauti koncertinėje veikloje. Įvairios motyvacijos priemonės – emocinis palaikymas, pasirodymų analizė bei diskusijos, dovanos ir padėkos – ugdytinius motyvuoja ir skatina tęsti muzikinę veiklą. Pastebima koncertinės veiklos teikiama nauda: ugdytiniai tampa drąsesni, labiau pasitikintys savimi, komunikabilūs bei atsakingi, o koncertiniai pasirodymai gali padėti įveikti įvairius kalbos sutrikimus, padėti ugdytiniais kalbėti rišliau, aiškiau. Organizuojant koncertinius pasirodymus su skirtingo amžiaus ugdytiniais, išryškėjo repertuaro, fiziologiniai skirtumai, amžiaus tarpsniams būdingos būdo savybės, lemiančios įvairius koncertinių pasirodymų organizavimo aspektus. Į organizuojamus koncertinius pasirodymus pedagogai stengiasi įtraukti kuo įvairesnių muzikinių/meninių raiškos priemonių, taip stengdamiesi pajvairinti pasirodymų turinį, paskatinti ugdytinius, sukurti patrauklesnį, publikai bei atlikėjams įsimintinesnį renginį. Išskirti organizaciniai ir didaktiniai gebėjimai – matymas į priekį, atsidavimas darbui, problemų sprendimas, bei pagrindiniai asmeniniai bruožai – komunikabilumas ir meniškumas – kurie muzikinių renginių organizatoriams gali padėti organizuoti veiklą kokybiškiau bei sėkmingiau. Atliktame tyrime išryškėjo pagrindiniai veiksniai, galintys lemti kokybišką muzikinį pasirodymą – organizacinio proceso veiksniai priskirta renginio sklaida, biudžetas, techninė dalis ir komandinio darbo organizavimas, meniniam procesui – atlikėjų įvaizdis, repertuaro pasirinkimas, scenos vaizdas bei scenarijus. Pedagogų pasidalintuose pasiūlymuose išryškėjo patarimai puoselėti meilę ugdytiniais, detaliam apgalvoti visas organizuojamų muzikinių renginių detales, įdėti daug darbo, pasitikėti savo jėgomis bei saugoti savo tapatumą.

IŠVADOS

1. Mokslinė literatūros analizė atskleidė, kad neformalusis ugdymas – neatskiriama ugdymo proceso dalis, ugdanti papildomas dalykines kompetencijas bei gebėjimus, plečianti visapusišką mokymąsi. Neformalusis muzikinis ugdymas – viena populiariausių neformaliojo švietimo krypčių, pagrįsta orientuota muzikine veikla, skatinančia asmeninį, muzikinį tobulėjimą. Neformaliuotu muzikiniu švietimu lavinamas kūrybiškumas, verbalinės ir neverbalinės raiškos gebėjimai, ugdytiniai motyvuojami įsitraukti į visuomeninę veiklą socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje.

2. Neformalusis muzikinis ugdymas, iš kitų veiklos krypčių, išsiskiria palankiomis galimybėmis aktyviai dalyvauti viešojoje veikloje, koncertiniuose pasirodymuose. Neformalioji muzikinė veikla – plati raiškos, organizavimo formomis, atlikimo galimybėmis, apimanti meninį – estetinį ugdymą, muzikinių, vokaliųjų gebėjimų plėtojimą. Neformalusis muzikinis ugdymas organizuojamas skirtingomis formomis muzikos/meno mokyklose, bendrojo lavinimo įstaigų vykdomose formalųjį ugdymą papildančiose ugdymo programose, laisvalaikio centruose, privačiose studijose. Neformaliojo muzikinio ugdymo veiklų turinys itin platus. Populiariausia neformaliojo muzikinio ugdymo forma – vokalinė veikla, kuri vykdoma chorų, ansamblių, solinio dainavimo, liaudies muzikos kolektyvų ir kt. formomis. Vokalinė veikla lavina balso galimybes, skatina kalbos raišką, plėtoja muzikines žinias bei įtraukia į aktyvią muzikinę veiklą. Instrumentinė veikla paremta individualiu, ansambliu ar orkestriniu atlikimu, lavina muzikinę klausą bei ritminį suvokimą, o folklorinė veikla, vykdoma ir vokaline, ir instrumentine forma, ugdo tautinį tapatumą, skatina kultūrinį suvokimą.

3. Koncertas, iš mokslinės pusės, apibūdinamas kaip tikslingai planuojamas, organizuojamas renginys, vykstantis suplanuotu laiku. Muzikinių renginių formos įvairios – festivaliai, konkursai, apdovanojimai, visuotinės šventės, liaudies muzikos renginiai, autoriniai koncertai, kuriuos jungia vienodi principai – aiški renginio prasmė, scenarijaus kūrimas bei įgyvendinimas, repertuaro pasirinkimas bei atlikimas, atlikėjų, dalyvių pasiruošimas ir pasirodymas. Kokybiško muzikinio renginio įgyvendinimui būtina ne tik apgalvota meninė dalis, bet ir tikslingas renginio planavimas, paremtas atlikėjų bei publikos poreikiais, apgalvotais vadybiniais sprendimais. Siekiant sukurti vientisą, išpildytą muzikinį renginį, būtina išsikelti tikslus, nusistatyti tikslinę auditoriją, įsivertinti finansines galimybes, kurios gali lemti muzikinio renginio mastą ir formatą, bei apsvarstyti galimus renginio rėmėjus. Taip pat rekomenduojama sudaryti renginio organizacinį planą, renginio scenarijų ir apsvarstyti reklamos, sklaidos galimybes.

4. Siekiant sukurti kokybišką, sėkmingą muzikinį renginį, pasitelkiamos įvairios koncertų organizavimo raiškos priemonės, galinčios padėti pasiekti norimo rezultato. Norint pritraukti kuo daugiau susidomėjusių muzikiniu renginiu, būtina užsiimti renginio reklama, kuriai naudojamos įvairios informavimo priemonės – spauda, žiniasklaida, elektroninės informavimo priemonės ir išorinė reklama. Viešinant būsimą renginį, svarbu pateikti aiškia, pagrindinius renginio aspektus atliepančią informaciją. Apgalvota muzikinio renginio reklama – vienas pagrindinių renginio sėkmę lemiančių veiksnių, todėl viešinama informacija turi pasižymėti aiškumu, o muzikinio renginio organizatoriaus pareiga – sudominti, pritraukti būsimą renginio auditoriją. Svarbūs koncertinės veiklos aspektai – apšvietimas ir įgarsinimas – gali ne tik atskleisti ar paryškinti koncertinius pasirodymus, bet ir paveikti auditorijos emocijas, sukurti įsimintiną renginį, todėl svarbu, jog techninė renginio dalis būtų nuosekliai derinama tarp organizatoriaus ir kitų renginio komandos narių. Rekomenduojama susidaryti techninį dokumentą, kuriame pateikiami pagrindiniai techniniai reikalavimai, susidaryti scenos planą, kuris gali padėti muzikinio renginio organizatoriui vizualiai susidėlioti būsimą scenos vaizdą. Taip pat, norint pajavairinti koncertinius pasirodymus, pritraukti daugiau klausytojų, sukuriant įdomesnę, publikai patrauklesnę muzikinį renginį, į koncertinę veiklą įtraukiami įvairūs muzikiniai/meniniai sprendimai – kūno perkusijos, šokio, judesio elementai, atlikėjų sceninis įvaizdis, dekoraciniai sprendimai – kuriantys koncertinių pasirodymų atmosferą bei galintys valdyti publikos emocijas.

5. Atliktas empirinis tyrimas, siekiant išsiaiškinti pedagogų požiūriu svarbiausius koncertinių pasirodymų organizavimo aspektus, atskleidė, kad:

- Koncertiniai pasirodymai užima svarbią vietą ugdytinių psichosocialinei, emocinei raidai ir vystymuisi. Koncertine veikla skatinama ugdytinių drąsa, pasitikėjimas savimi. Ugdytiniai lengviau įveikia savo baimes, jaučia muzikinės veiklos teikiamą džiaugsmą. Pastebimas saviraiškos poreikis, noras pasirodyti, įgyventi užsibrėžtus tikslus, pastebimi sceninės patirties įgūdžiai.
- Ugdytiniai mėgsta dalyvauti koncertuose, todėl koncertinių pasirodymų organizavimas turi išliekamąją vertę. Ugdytinius skatina pasirodymų metu patiriamos emocijos, tėvų ir ugdytojų pagyrimai. Pastebimas noras mokytis iš aplinkinių, pasirodyti prieš kitus.
- Koncertinių pasirodymų rengimo procese susiduriama su sunkumais, kuriuos sukelia finansiniai klausimai, per didelė pedagogų pareigų apkrova, organizacinės komandos nesupratingumas. Pastebimas ugdytinių tėvų vangumas įsitraukti į organizacinį procesą, neįsiklausymas.
- Koncertiniuose pasirodymuose aktyviai naudojamos įvairios muzikinės/meninės raiškos priemonės – kūno perkusijos, šokio, judesio elementai, kūrinų interpretacija,

publikos įtraukimas, scenos apipavidalinimas dekoracijomis, apšvietimo bei vizualiniai sprendimai, padedantys pajvairinti muzikinių pasirodymų turinį.

- Pagrindiniai organizacinio proceso veiksniai yra komandinio darbo organizavimas, renginio sklaida, reklama, biudžetas ir techninė dalis. Taip pat, išskiriamas tikslų, idėjos susidėliojimas, apšvietimo ir garso aspektai. Meninio proceso veiksniams priskirtas atlikėjų įvaizdis, pasirodymų kokybė, repertuaras, scenos apipavidalinimas bei scenarijus.
- Siekiant įgyvendinti sėkmingą koncertinį pasirodymą, svarbu motyvuoti ugdytinius, pasitelkiant įvairias skatinamąsias priemones – kurti glaudų ryšį su ugdytiniais, palaikyti emociškai, diskusijos forma analizuoti sėkmes ir nesėkmes, dalintis patarimais, organizuoti įvairias laisvalaikio pramogas – stovyklas, išvykas, pasisėdėjimus neformalioje aplinkoje.
- Muzikinių renginių organizatorius turi pasižymėti lankstumu, kūrybiškumu, komunikabilumu, taip pat pasižymėti organizaciniais gebėjimais – gebėti planuoti laiką, organizuoti komandinį darbą, išmanyti techninius aspektus bei didaktiniais gebėjimais – mokėti dirbti su vaikais, gebėti ugdytinius įtraukti į koncertinę veiklą.
- Išryškėjo skirtingo amžiaus ugdytinių muzikinių pasirodymų organizavimo skirtumai. Ugdytinių amžius lemia repertuaro pasirinkimą – vertinamas repertuaro sudėtingumas, balso, diapazono galimybės. Susiduriama su skirtinga ugdytinių scenine patirtimi ir įgūdžiais: mažesnieji ugdytiniai pasižymi drąsos, kantrybės stoka, mažesne ištverme, ribotomis judesio galimybėmis. Vyresniųjų muzikinėje veikloje pastebimas brandumas, lankstumas, didesnis pasitikėjimas savimi, savarankiškumas. Tačiau, dažnai pastebimi paauglystės bruožai, dažnai apsunkinantys koncertinių pasirodymų įgyvendinimą – baimė reikšti emocijas, susikaustymas, abejonės savimi.

REKOMENDACIJOS

1. Atliktas tyrimas parodė, jog vadybiniai sugebėjimai turi didelę reikšmę koncertinių pasirodymų organizavimui bei įgyvendinimui, todėl pedagogams siūloma ieškoti būdų, galimybių dalyvauti mokymo kursuose ar seminaruose, siūlančiuose vadybinių gebėjimų plėtojimo būdus ir priemones.
2. Siekiant tikslingai organizuoti koncertinius pasirodymus neformaliojoje muzikinėje veikloje, rekomenduojama tirti ugdytinių poreikius bei norus. Gauti ugdytinių atsakymai, pasiūlymai, nuomonės gali padėti kryptingiau organizuoti neformaliojo muzikinio ugdymo veiklos turinį.
3. Siekiant kurti šiuolaikiškus, inovatyvius, ugdytinius pritraukiančius muzikinius renginius, pedagogams rekomenduojama plėsti asmenines bei dalykines kompetencijas, domėtis naujovėmis, naujomis muzikinės/meninės raiškos galimybėmis, priemonėmis, pasitelkiant šiuolaikines elektronines priemones, socialinius tinklus bei stengtis jas aktyviai įtraukti į koncertinę veiklą.
4. Rekomenduojama kurti bendradarbiavimo ryšį su kitais, renginių organizavimo procesu susijusiais specialistais – įgarsintojais, šviesų specialistais, choreografais, kurių idėjos bei patirtis gali padėti koncertinę veiklą organizuoti efektyviau ir sklandžiau.
5. Atliktame tyrime paaiškėjo, jog ugdytiniams, dalyvaujantiems koncertiniuose pasirodymuose, didelę motyvaciją suteikia koncertų metu patiriamos teigiamos emocijos, tėvų ir ugdytojų pagyrimai. Todėl pedagogams rekomenduojama stengtis įtraukti ugdytinių tėvus į muzikinę veiklą, skatinti atvykti bei dalyvauti koncertiniuose pasirodymuose.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Aidukas, R. (2017). *Vaikų ir paauglių vokalinio ugdymo Lietuvos muzikos mokyklose aspektai*.

<https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2015~1508327906959/J.04~2015~1508327906959.pdf>

Atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistema (AIKOS)

Balčytis, E. (2009). Dainavimas Lietuvoje: paveldas, tradicijos, dabarties situacijos, problemos ir

perspektyvos. *Kūrybos erdvės, 11*. 8-28. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=94986>

Balčytis, E. (2003). *Dainavimas muzikinio ugdymo sistemoje. Daina mūsų gyvenime*.

<http://www.lmma.ku.lt/straipsniai6.htm>

Balčytis, E. (2005). Kompleksinio muzikinio ugdymo koncepcija. *Kūrybos erdvės, Nr. 2, p. 13-*

21. <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=5478>

Banevičiūtė, B. (2009). *Šokio gebėjimų ugdymas ankstyvojoje paauglystėje: daktaro disertacija*.

<https://vb.vdu.lt/object/elaba:1812014/>

Barkauskaitė, M. (2004). Moksleivių dorinis ugdymas popamokinėje veikloje. *Pedagogika, 72,*

p. 20-25. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367156623983/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>

Bindokaitė, D. (2018). *Koncertų ir renginių įgarsinimas*. [https://talpykla.elaba.lt/elaba-](https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:28554665/datastreams/MAIN/content)

[fedora/objects/elaba:28554665/datastreams/MAIN/content](https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:28554665/datastreams/MAIN/content)

Budinavičienė R. (2017). Ikimokyklinio amžiaus vaikų vokalinis ugdymas. *Dainavimas be*

sienų. Vokalinio ugdymo tradicijos ir inovacijos. p.17-25. <http://www.lmma.eu/wp-content/uploads/2018/11/Dainavimas-be-sien%C5%B3.pdf>

Caciur, T. (2012). *Organization of a large scale music event: planning and production*.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39161/caciur_tatiana.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Chisholm, L., Hoskins, B., Glahn, C. (2005). *Trading Up: Potential and Performance in Non-Formal Learning*.
https://books.google.se/books?hl=lt&lr=&id=Q37yUsu4h5AC&oi=fnd&pg=PA5&dq=chisholm+2005+potential&ots=SRuPdPG12Y&sig=zcaHD1bONKohxJ705R2KH-8l-5c&redir_esc=y#v=onepage&q=chisholm%202005%20potential&f=false
- De Souza, A. (2017). *Body Percussion In School Physical Education Classes*.
<https://www.nucleodoconhecimento.com.br/education/classroom-of-education-physics-school>
- Gabnytė – Bizevičienė, G. (2014). *Muzikos mokyklų pedagogų profesinės nuostatos edukacinių paradigmu kaitos kontekste*. Daktaro disertacija. Šiauliai.
- Gaižauskaitė, I. ir Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*.
<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16724/9789955302056.pdf?sequence>
- Girdzijauskienė, R. (2001). Dešimt žingsnių kūrybiško dainavimo link. *Žvirblių takas*. Nr. 3., p. 32-35.
- Girdzijauskienė, R. (2017). Kaip „prakalbinti“ dainą? *Dainavimas be sienų. Vokalinio ugdymo tradicijos ir inovacijos*. p.14-17.<http://www.lmma.eu/wp-content/uploads/2018/11/Dainavimas-be-sien%C5%B3.pdf>
- Girdzijauskienė, R. (2005). *Muzikos pedagogų požiūrio į mokinių kūrybiškumo raišką per muzikinę veiklą ypatumai*. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=74595>
- Gudonis, K. (2011). Reklamos planavimas: kaip suvaldyti dėmesį. *Acta Academiae Artium Vilnensis*, 63. <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367181762969/J.04~2011~1367181762969.pdf>
- Gužauskas, A. (2011). *Renginių organizavimas: Metodinė medžiaga studentams ir renginių organizatoriams*. Kaunas: Vitae Litera.

Henze, A. (2013). *The Effects of Music on Childhood Development*.

<https://penfieldbuildingblocks.org/early-education/the-effects-of-music-on-childhood-development/>

Hoyle, L. H. (2002). *Event Marketing. How to successfully promote events, festivals, conventions, and expositions*.

<http://dspace.vnbrims.org:13000/jspui/bitstream/123456789/1082/1/EVENT%20MARKETING%20Event%20Marketing%20by%20hoyle%20leonard.pdf>

Išoraitė, M. (2016). *Marketing mix theoretical aspects*.

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/72600151/2505-libre.pdf?1634269555=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DMarketing_MIX_Theoretical_Aspects.pdf&Expires=1685104570&Signature=AgiujayO8YSUD6i9WcRaOCNKVcxJSmCBtfD7a8i5w33ytRki1Nw8lZqQfYbz8HwSQ3JbLzKsCuuZTcxOTJ0gEGz9KV6Pi6eK0Kv3OOnZaAJ6Y681xFZVXAZwyfwZe6EjK7nWDpMaoPJ30SLzQAA4wq4usFHFUM996cVoq0LEYEZVTItj58AfGE4S51iesVtn3trrnQ5Iyp2O~1~Bzi0x2acTMuh5A4yNty-gvagfZxcbUaZrBMEBxNd-9c2nJ-6GCgAdx1Qp2WgXptGnUh5BBEol~fJ7rics8dtGSNaB3vVFTYEHOh8CEfg~eJO2~bcESS8dksoPOCjzhXNAo8kjRQ__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Išoraitė, M. ir Miniotienė, N. (2018). *Electronic Coomerce: Theory and Practice*.

https://mpra.ub.uni-muenchen.de/91034/1/MPRA_paper_91034.pdf

Jareckaitė, S. (2008). *Aukštesniųjų klasių mokinių muzikinis-estetinis ugdymas chorine veikla*.

<<https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=124646>>.

Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*.

<https://www.lituanistika.lt/content/15338>

Jucevičiūtė-Bartkevičienė, V. ir Kriščiokaitytė, V. (2017). *Vokalinis ugdymas neformaliojo švietimo įstaigose: vaikų vokalinės džiazo studijos atvejis*.

<https://www.researchgate.net/publication/336653173> VOKALINIS UGDYMAS NEFORMALIOJO SVIETIMO ISTAIGOSE VAIKU VOKALINES DZIAZO STUDIJOSE ATVEJIS

Jucevičiūtė – Bartkevičienė, V. (2015). *Vaių vokalinis ugdymas ikimokykliniame amžiuje*.

[https://www.researchgate.net/profile/Vaiva_Juceviciute-](https://www.researchgate.net/profile/Vaiva_Juceviciute-Bartkeviciene/publication/336651021)

[Bartkeviciene/publication/336651021](https://www.researchgate.net/profile/Vaiva_Juceviciute-Bartkeviciene/publication/336651021) Vaiku vokalinis ugdymas ikimokykliniame amžiuje/links/5da9e0a14585155e27f668cb/Vaiku-vokalinis-ugdymas-ikimokykliniame-amziuje.pdf

Kardašienė, A. ir Strakšienė, D. (2020). Muzikinė veikla kaip įtraukiosios mokyklos kultūros formavimo priemonė mokinių požiūriu. *Mokytojų ugdymas XXI amžiuje: pokyčiai ir perspektyvos. Straipsnių rinkinys, 79-85*.

Katinienė, A. (2003). *Etnokultūros vertybės – asmenybės tapimo pamatas*.

<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=682597>

Kievišas, J. (1987). *Muzikinis ugdymas mokykliniame chore*. Vilnius.

Kirliauskienė, R. (2005). *Savireaguliacijos modelis muzikos mokytojo atlikėjiškai veiklai vykdyti*.

<https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=224330>

Kvieskienė, G., Petronienė, O., Bitinas, B., Prakapas, R., Mockevičienė, D. (2006). *Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas*.

https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/kiti/NVS_sanaudos_ir_prieinamumas_ataskaita.pdf

Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo Nr. I-1489 15 straipsnio pakeitimo įstatymas. (2021).

Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. [https://e-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-)

[seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-)

[15kurk16tf&documentId=88349ac0bee111eb91e294a1358e77e9&category=TAD](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-15kurk16tf&documentId=88349ac0bee111eb91e294a1358e77e9&category=TAD)

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. *Renginių organizavimo atmintinė*. (2013).

Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.

https://urm.lt/uploads/default/documents/globali_lietuva/seminarai_renginiai/Renginiu_organizavimo_atmintine.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. *Muzikos mokyklų programiniai reikalavimai*. (2002). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. https://uploads-ssl.webflow.com/5841485bb2a9ecab03f555d4/5b28f9918f467504413b7393_Muzikos_mokyklu_programiniai_reikalavimai.pdf

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. *Naujoji Švietimo įstatymo redakcija (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281)*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymas*. (2014). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ce0399a00cd411e497f0ec0f2b563356>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija*. (2005). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.269178>

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2012). *Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.269178/hWIRgAaLHh>

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. *Pradinio ir pagrindinio ugdymo muzikos programa*. (2021). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2021-08-16/BPP/Muzikos%20PPU%20BP%20projektas%202021-08-16.pdf>

- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. *Rekomendacijos dėl meninio ugdymo 2008–2009 mokslo metams*. (2008). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://www.smm.lt/uploads/documents/Archyvas/ugdymo-turinio-iguvendinimas/Rekomendacijos%20del%20meninio%20ugdymo.pdf>
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2008). *Vaikų ir jaunimo kultūrinio ugdymo koncepcija*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2016/01/8_Vaiku-ir-jaunimo-kulturinio-ugdymo-koncepcija.pdf
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2010). *Vaikų ir jaunimo socializacijos programa*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.383712?fwid=bkaxn04f>
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2014). *Valstybinė 2013-2022 metų strategija*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2018/04/Valstybine-svietimo-strategija-2013-2020_svietstrat.pdf
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2003). *Valstybinė 2003-2012 metų švietimo strategija*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215471>
- Matonis, V. (2003). Dainavimas – neblėstanti muzikinio ugdymo aktualija. *Daina mūsų gyvenime: respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys*. Šiauliai, p. 39.
- Meškauskas, K. (2000). *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų pučiamųjų orkestrų aktualijos*. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2001~1367185294334/J.04~2001~1367185294334.pdf>

- Mikolaitienė, A. ir Kulšytė, L. (2006). *Pradinių klasių moksleivių kūrybiškumo ugdymas muzikine veikla*. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367183731560/J.04~2006~1367183731560.pdf>
- Moran, N. (2018). *How to light for the stage, concerts and live events*. https://books.google.se/books?hl=lt&lr=&id=2o9qDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Moran+2018+events&ots=5c05RXdiTc&sig=Qn1XrB1suYFQmR_CnzhpwvwBaNg&redir_esc=y#v=onepage&q=Moran%202018%20events&f=false
- Nistor, R. ir Nedelcut, A. (2023). *Evaluating the promotion of two music events*. <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=628510>
- Paulavičiūtė, A. (2008). *Renginių organizavimo ABC*. Vilnius.
- Pauliukevičiūtė, A. (2010). *Viešojo ir privataus sektorių partnerystė bei kultūros valdymas*. <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12323/1149-2177-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Pečiulis, Ž. (2012). *Medijos, žiniasklaida, žurnalistika tradicinėje ir tinklaveikos visuomenėje*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Pilipavičienė, D. (2006). *Mišrus moksleivių choras bendrojo lavinimo mokykloje: metodinė knyga*. Klaipėda.
- Pukelytė, I. (2008). *Valstybinių kultūros organizacijų vadyba*. <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=48908>
- Rimšaitė, R. ir Umbrasienė, V. (2011). *Muzikos studijų krypties kompetencijų plėtotės metodika*. http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Muzikos_studiju_krypties_metodika.pdf
- Rinkevičius, Z. ir Rinkevičienė, R. (2006). *Žmogaus ugdymas muzika*. Klaipėda.
- Rinkevičius Z. (1993). *Mokinių muzikinis ugdymas*. Klaipėda.
- Rinkevičius Z. (2002). *Muzikinis mąstymas ir jo ugdymas mokykloje*. Kaunas: Spindulys.
- Rinkevičius Z. (2005). *Muzikos pedagogika*. Klaipėda, p. 16.

- Rogers, A. (2014). *The Base of the Iceberg. Informal Learning and Its Impact on Formal and Non-formal Learning*.
<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/29434/9783847402589.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ruškus J., Žvirdauskas D., Stanišauskienė V. (2009). *Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimas*. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2016/02/neformalusis_svietimas_nef.pdf
- Seilius, A. (2000). *Organizacijų tobulinimo vadyba*. Klaipėda.
- Skirmantienė, J. (2013). *Neformaliojo ugdymo svarba pozityviajai socializacijai*.
<https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2013~1377604003988/J.04~2013~1377604003988.pdf>
- Šečkuvienė, H. (2004). *Mokinių muzikinių gabumų problema mokant muzikos*.
https://kpskc.lt/pagalba/meninis/Muzikiniu_gabumu_problema.pdf
- Šetikienė A. (2003). Chorinio dainavimo galimybės šešiamečių ugdymo procese. *Daina mūsų gyvenime: respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys*, p. 69.
- Terminų žodynas (n.d.) <https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Koncertas>
- Veitaitė, A. (2017). *Kai kurie vokalinio ugdymo ypatumai*. (PDF) [Veitaitė Alisa - Kai Kurie Vokalinio Ugdymo Ypatumai - PDFSLIDE.NET](#)
- Wagen, L. (2007). *Event management for tourism, cultural, business and sporting events*.
[https://books.google.se/books?hl=lt&lr=&id=zQfiBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Wagen,+L.+\(2007\).+Event+management+for+tourism,+c&ots=YryEBRvbCk&sig=FxLMSHrgIM5DFJ_Rw9v24lIRu3A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.se/books?hl=lt&lr=&id=zQfiBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Wagen,+L.+(2007).+Event+management+for+tourism,+c&ots=YryEBRvbCk&sig=FxLMSHrgIM5DFJ_Rw9v24lIRu3A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

Interviu klausimai pedagogams

DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

1. Amžius.....
2. Įstaiga, kurioje dirbate.....
3. Pedagoginio darbo stažas.....
4. Kvalifikacinė kategorija.....

KLAUSIMAI

Demografinė muzikos pedagogų charakteristika

1. Kokią neformaliąją veiklą vykdate?
2. Su kokio amžiaus ugdytiniais dirbate?
3. Kiek koncertų turite per metus?

Skirtingo amžiaus ugdytinių koncertinių pasirodymų organizavimo aspektai

4. Kaip planuojate koncertinius pasirodymus?
5. Ar jūsų ugdytiniais patinka koncertuoti?
6. Kokią naudą koncertinė veikla suteikia jūsų ugdytiniais?
7. Su kokiais sunkumais, iššūkiais susiduriate organizuodami koncertinius pasirodymus?
8. Kuo skiriasi skirtingo amžiaus ugdytinių muzikinių pasirodymų organizavimas?
9. Ar ugdytinių tėvai prisideda prie koncertų organizavimo darbų?
10. Kokiomis priemonėmis motyvuojate skirtingo amžiaus ugdytinius, patyrusius sėkmę, nesėkmę koncertinėje veikloje?
11. Kokius muzikinius/meninius sprendimus įtraukiate į koncertinę veiklą?

Bendrieji muzikinių renginių organizavimo aspektai ir organizatorių bruožai

12. Kaip manote, kokiais bruožais, sugebėjimais turi pasižymėti muzikinių renginių organizatoriai?
13. Kokie veiksniai, jūsų nuomone, lemia kokybišką muzikinį renginį?
14. Kokių pasiūlymų turite kitiems muzikinių pasirodymų organizatoriams, siekiantiems sukurti kokybišką, sėkmingą pasirodymą?